



ÇIKTIM ERİK DALINA  
ŞERH



*İsmail Dinçer*

ÇIKTIM ERİK DALINA ŞERH  
İsmail Dinçer

1. Baskı: Haziran 2021

T.C. Kültür Bakanlığı Yayıncı Sertifika No: 29007

ISBN: 978-625-7211-11-6

**Genel Yayın Yönetmeni:** Çiğdem Okumuşlar  
**Sayfa Düzeni:** *ademseneel.com*

Yol odur ki doğru vara  
Göz odur ki Hakk'ı göre  
Er odur alçakta dura  
Yüceden bakan göz değil



## ÖNSÖZ

Halk âşığı  
Gönüllerin sultanı  
İlim meclisinin gülü  
Anadolunun yiğidi  
İlm-i Tevhîd yolunun eri  
Yetimlerin babası  
Horosan erenlerinin talebesi  
Hakk âşığı güzel Yûnus Emre  
Şiirleriyle mesajlar sunan  
Her bir sözüyle kapılar açan  
Gönüllerde taht kuran  
Hayatıyla örnek olan  
Hakk yolunun eri güzel Yûnus Emre  
Taptuğun kapısında derviş olan  
Kuru iken yaş olan  
Kanatlanıp kuş olan  
Cümle varlığa eş olan  
Yetmiş iki millete bir göz ile bakan  
Tevhîd'in sultanı güzel Yûnus Emre  
Seni anlamak kolay mı Yûnus Emrem  
Seni anlatmak kolay mı Yûnus Emrem  
Şiirlerini şerh etmek kimin haddine...  
Nice Emreler geldi geçti.  
Yûnus Emre  
Taptuk Emre

Gevher Emre

Şeyh Emre

Ömer Emre

Hepsi de aynı kaynaktan beslendi

Aynı kaynaktan seslendi

Nice sözleriyle kapılar açtı

Hakk'ı gönüllerde hissettirdi

Onların bedenleri geldi geçti.

Onların sözleri geçici değil.

Gönüllere tohumlar ekti geçti.

Gönüllerden mânâ gidici değil

Hakk için köy köy dolaştılar

Nice engellerden geçtiler

Birliği beraberliği işlediler

Hepimizin aynı özden geldiğini anlattılar

Rahmeti, sevgiyi, umudu, hissettirdiler.

Hakk yolunun âşıkları;

Hep hakikatleri sundular.

Hiçbir şey beklemediler.

Makam, şan, şöhret derdine düşmediler.

Hakk'ı anlattılar.

Kendini bilmeyi öğrettiler.

Aşkla yaşadılar, aşkı hissettirdiler.

Gelen kimdir, giden kimdir, ya kalan kim?

Görünen âlem nedir, bu âlem nereden gelir, nereye gider?

Doğum nedir, ölüm nedir, ya ölüm sonrası nedir?

Allah nedir, ya ben neyim?

Akıp giden bu zaman nedir?

Zaman gemisinin durağı nedir?

Her an olan bu değişim nedir?

Ölümlü olan dünyada ölmeyen nedir?

Gibi onlarca sorunun cevabının ilmini öğrettiler.  
Hakk yolunun âşıkları, hakikati arayanlara rehber oldular.  
Gönüllere düşen hakikat arayışında, dervişlere örnek oldular.  
Nice sorgulayanlara, hakikatleri arayanlara, var oluşu merak edenlere yol gösterdiler.

İnsanoğlu merak eder.

İnsanoğlu nice sorunun cevabını arar.

İnsanoğlu şahit olmak, bilmek, mutmain olmak ister.

Görünen âlemi anlamak, kendini bilmeye çalışmak hep bir meraktan doğar.

Sorgulamak, hakikatleri aramak, hep meraklı kişilerin duygularıdır.

Merak; bir şeyi anlamak, görmek, şahit olmak, bilmek, öğrenmek, gönlün mutmain olması için, içten gelen isteğin oluşturduğu bir duygudur.

Ölümlü olan insan, hep ölüm sonrasını merak etmiştir.

Nereden geliyorum, nereye gidiyorum, ölünce ne olacağım? Diye sorular sormuş, hep bu soruların cevabını aramıştır.

İnsanlık var olduğundan beri, bir yaratıcı var mı sorusunun cevabını aramıştır.

Din alanı, tüm dünyada, her toplumun kendi inançlarına göre yorumlanan bir alandır.

Her insan kendi aslını merak eder, doğum nedir, ölüm nedir, ölmeden önce neredeydik, öldükten sonra nereye gideceğiz? Gibi soruların cevabını arar.

Allah var mı, varsa nerededir, yoksa Allah sözü nereden çıkmıştır? Gibi arayışlar her zaman olmuştur, olacaktır da.

Bu soruların cevabını bazı kişiler, düşük bir merakla, bazıları yüksek bir merakla arar.

Allah nedir hakikatini arayanlar yüksek merakta olan kişilerdir.

O kişilerin içlerinde, var oluş hakikatini aramada yüksek bir heyecan vardır.

Bizler bu yüksek heyecanda olan kişilere” Hakk âşıkları” diyoruz.

Bu Hakk âşıklarından biri de Yûnus Emre’dir.

Yûnus Emre kimdir?

Evet, kimdir Yûnus Emre?

Yûnus Emre’yi Yûnus Emre yapan nedir?

Adının anılmasına unutulmamasına sebep olan şey nedir?

Gönüllerde yaşayan, dillerden düşmeyen şiirlerini dile getiren aşk nedir?

Yûnus Emre de doğmuş, yaşamış, vefat edip gitmiştir.

Ama onun bitmeyen, unutulmayan, isminin anılmasına sebep olan aşkını anlamak kolay değildir.

O aşktan doğan şiirlerden, mest olmamak mümkün değildir.

Her yiğide nasip olmayacak bir Allah aşkı onun gönlünü sarmıştır.

Dilinde, hâlinde, bakışında, hep Allah aşkı vardır.

Gittiği illerde,

Sözleriyle gönüllerde,

Allah aşkını hissettirmiş Yûnus Emrem.

Edebiyle, hâliyle,

Dinlemesi, tefekkürüyle,

Şahitliğiyle, irfânıyla,

Derviş olmuş Yûnus Emrem.

Âşıkların piri,

Dervişlerin gülü,

Muhammed sevdalı,

Tevhîd yolunun yiğidi

Gönüllere taht kurmuş Yûnus Emrem

Teslimiyeti aşk ile,

Tevekkülü aşk ile,

Gayreti aşk ile,

Aşk ile aşka yürümüş Yûnus Emrem.



Hakikati söylemiş,  
Nice kapılar açmış,  
Nice sırlar saçmış,  
Nice düşünceler sunmuş,  
İlm-i Tevhîd eri Yûnus Emrem.  
Yûnus Emre'miz Anadolu erenlerinden bir gönül eridir.  
Önce Hâce Bektaşî Veli'nin, sonra Taptuk Emre'nin okulunda  
yetişmiş, İlm-i Tevhîd erenlerinden biridir.  
"Taptuk'un tapusunda kul olduk kapusunda  
Miskin Yûnus çig idük bişdük elhamdülillâh"  
Bu dizelerden anlıyoruz ki, Yûnus Emre'miz, Taptuk Em-  
re'nin okulunda İlm-i Tevhîd eğitimi görmüştür.  
Yûnus Emre'miz, şiiirlerinde hep ilâhî aşkı ve Tevhîd bilin-  
cini dile getirmiştir.  
Bizlere çok güzel sunumlar, hatırlatmalar yapmıştır.  
Bizlere çok güzel uyarılar yapmıştır.  
Ona yapılan saldırılara, hakikatler ölçüsüyle cevap vermiştir.  
Hakikatleri hissettirmek için adeta çırpınmıştır.  
Âşıkların gönüllerinden gelen sözlerini anlamak ve açıkla-  
mak kolay değildir.  
Âşıkların sözlerini ancak âşıklar anlar.  
Hakk yolunun yolcuları, bir aşk içinde, bir mecnun misali,  
gönüllerinden gelen sözleri dile getirirler.  
Hakk yolunda giden Hakk âşıkları, baktıkları her yerde  
Hakk'a nazar etmişlerdir.  
Halk'ta Hakk'a nazar içinde yaşamışlardır.  
Ve onlar, gönüllerinden gelen güzellikleri şiiirlere dökmüşlerdir.  
Yûnus Emre'miz de bu âşıklardan biridir.  
Nice birbirinden güzel şiiirler sunmuştur.  
Şiiirlerinde hep, ilâhî aşkı, Hakk'a teslimiyeti, aslına ermeyi,  
hakikatlere şahit olmayı işlemiştir.  
Din diye anlatılanların hakikatine ermeyi işaret etmiştir.

İbadet diye yapılan uygulamaların mânâsına ermeyi hissettirmişti.

Aradığımız Allah'ın uzaklarda, göklerde, bilinmeyen yerlerde değil kendimizde olduğunu belirtmiştir.

Kendi vücûdumuzu tecellileriyle her an tutanın, Allah olduğunu işaret etmiştir.

Kur'ân'da Kâf Sûresi 16. âyeti adeta şiire dökmüştür.

Kâf Sûresi 16: "Ve nahnu akrebu ileyhi min hablil verfîdi."

Meâli: "Biz ona şahdamarından daha yakınız."

"Severim ben seni candan içeri

Yolum vardır bu erkândan içeri.

Beni bende demen bende değilim

Bir ben vardır bende benden içeri.

Nereye bakar isem dopdolusun

Seni nere koyam benden içeri."

Şiirlerinde hep Tevhîd şuurunu hissettirmeye çalışmış, tüm varlığa birlik üzere bakmayı işaret etmiştir.

"Yetmiş iki millete bir göz ile bakmayan,

Şer'in evliyası olsa, hakikatte asidir"

Kişinin Allah hakikatine erme sırrının kendi vücûdunun bir kitap olduğunu bilmesi ve aradığı tüm soruların o kitapta olduğunu belirtmiştir.

Kişi kendi vücûduna dönmeli ve bir aşk içinde kendi vücûdunun enfûs yolculuğunu yapması gerektiğini işaret etmiştir.

Aranılan tüm cevapların insanın kendi vücûdunda olduğunu ve hakikatlerin orada aranılması gerektiğini şiirlerinde çok güzel yazıya dökmüştür.

"Mânâ evine daldık, vücûd seyrini kıldık

İki cihan seyrini, cümle vücûdda bulduk

Musa ağdığı tûr'u, yoksa Beyt-ül Mamur'u

İsrafil çalan sûru, cümle vücûdda bulduk

Tevrat ile İncil'i, Furkan ile Zebur'u

Bunlardaki beyanı, cümle vücûdda bulduk”

Tevhîd ilminin erenlerinden olan Hacı Bektaşî Veli’de aynı şeyleri işaret etmiştir.

Aranılan tüm soruların cevaplarının, insanın kendi vücûdunda olduğunu o da işaret etmiştir.

“Her ne arar isen kendinde ara  
Kudüs’te Mekke’de hacda değildir”

İnsan kendi vücûduna dönmeli, onun işleyişini anlamaya çalışmalıdır.

Vücûdun niteliklerini, vücûdun hakikatlerini düşünmelidir.

İlm-i Tevhîd yolunun âşıkları, şiirlerinde benzer şeyleri dile getirmişlerdir.

Kur’ân’da “İkra” âyetiyle, okunacak olanın, insanın kendi vücûduna işaret edilmiştir.

Alâk Sûresi 1: “İkra bismi rabbikellezî halaka”

Meâli: “Seni vücûdlandırmanın delilleriyle, yaratılışı araştır anla.”

Kişi, kendi vücûdunu okunacak Kur’ân bilmelidir.

Her varlığı okunacak Kur’ân bilmelidir.

Yûnus Emre’imiz, hakikat kapılarının ancak ve ancak aşk ile açılacağını işaret etmiştir.

Aşksız kişinin bir ölü olduğunu şiirlerinde dile getirmiştir.

Aşk ise ilâhi arayışın, ilâhi sorgulamanın gönüldeki engellenemez ateşidir.

Bu ateşe düşen, bir arayışa düşer.

Bu arayış, Allah nedir hakikatinin arayışıdır.

Kişi nereden geldiğini, nereye gittiğini anlamak ister.

Bu görünen âlem nedir, görünen vücûdu nedir, nasıl bir kaynaktan gelmiştir.

Allah nedir, var mıdır yok mudur, varsa nerededir, yoksa o zaman Allah denilen nedir? Gibi sorular hep cevap beklemektedir.

İşte böyle soruların arayışına girenin gönlünde bir arayış ateşi yanar.

Ve o ateş onu, cevapları buluncaya kadar rüzgâr olur sürükler.  
Yûnus Emre, aşksız kişiyi, ölü kabul etmiştir.

İlâhi kapıların aşk ile açılacağını, Allah vechîni âşıkların görebileceğini belirtmiştir.

Âşıkların cehennemden korkmadığını, cennette huri gılman beklentisi ile ilgilenmediğini belirtmiştir.

Âşık olanın gönlünün, hep Allah ile meşgul olduğunu, şiirlerinde hep dile getirmiştir.

“Aşkın aldı benden beni  
Bana seni gerek seni  
Ben yanarım dünü günü  
Bana seni gerek seni”

.....

.....

“Cennet cennet dedikleri  
Birkaç köşkle birkaç huri  
İsteyene Ver anları  
Bana seni gerek seni”

Yûnus Emre, Allah aşkını şiirlerinde yansıtmış ve bizlere en güzel örnek olmuştur.

Yûnus Emre gibi Allah âşıkları, asla kendileri için yaşamazlar.  
Onlar çevrelerine hep ilâhi rahmeti hissettirmeye çalışırlar.

İşte Yûnus Emre'mizin “Çıktım erik dalına, anda yedim üzümü” şiirini açıklamaya çalışacağız.

Yûnus Emre'yi ancak ve ancak onun gibi, İlm-i Tevhîd yolunda eğitim görenler anlar.

Yûnus Emre'yi anlamak ve anlatmak elbette, kolay değildir.

Yûnus gibi Hakk aşığı bir gönül eri, şiirlerini makamlara uygun, en samimi bir şekilde dile getirmiştir.

Biz de inşallah şiirin mânâsına uygun açıklamaya çalışırız.

## YÛNUS EMRE KİMDİR

Gerçek adı Yûnus Emre'midir bilemiyoruz.

Yûnus Emre ona verilen bir mahlas mıdır bilemiyoruz.

Şiirlerinin birinde;

“Ol dost bana ümmî demiş, hem adımlı Yûnus komuş” diye yazılan mısralarını düşündüğümüzde anlıyoruz ki ona “Yûnus” mahlası konduğu muhtemeldir.

Dost dediği, Taptuk Emre olsa gerek!

Ümmî demekle de; Allah hakikatini, kulların derlediği kitaplardan değil, canlı kitap olan varlık kitabından öğrendiğine işaret edilmiş olabilir.

Ümmilik konusunu kısa da olsa az sonra yazmaya çalışacağız.

Yûnus kelimesinin kökeni hakkında birçok yorum vardır.

Kâmil bir kimseden duyduğum yorum çok hoş gelmiştir.

Onun için buraya yazmak istiyorum.

Yun, Türkçe bir kelime olup; yunmak, yıkanmak, arınmak, temizlenmek diye bilinir.

Us ise; akıl demektir.

Yun Us; aklın yıkanması, aklın temizlenmesi, aklın tüm batıl şeylerden arınması anlamına gelir denir.

Belki de eskiden dergâhlara gelen kimselerden aklını temizleyenler, aklını bâtil alandan arındıranlar, özel derslerle tanıştırılmış olabilirler.

Hazreti Mûsâ'nın kutsal tuva vadisinde değneğini terk etmesi buna işaret edilmiş olabilir.

Yûnus kelimesinin diğer bir anlamı da şöyle tarif edilir:

Yûniz, Yûn; Yön,

İz; iz, işaret,

Yûniz; izi takip eden, işaretlerle yön bulan.

Evet, Yûnus Emre hakkında çok farklı bilgiler vardır.

Gerçek adı bilinmemektedir.

Yûnus Emre, 1238-1320 yılları arasında yaşamıştır diye bilinir.

Eskişehir Sivrihisar, Manisa Kula, Bolu, Sakarya, Konya, Karaman, civarlarında bulunmuş bir Türkmen köylüsüdür diye bilinir.

Yûnus Emre'nin doğum yerinin, bazı belgelerde Eskişehir'e bağlı Sivrihisar ilçesine bağlı Sarıköy olduğu belirtilir.

Köyünde çiftçilikle geçinir diye bilinir.

Anne babası kimdir kayıtlarda rastlanmıyor.

Gönlüne düşen Allah hakikatinin arayış aşkı, onu birçok dergâha sürükler.

Allah hakikatinin arayışı onu, Anadolu'da birçok dergâha ve birçok gönül eriyle buluşmaya götürür.

Yûnus Emre'nin mürşidi Hacı Bektaşî Veli (1209-1271) ve Taptuk Emre'dir.( 1210-1298)

Şiirlerinde Taptuk Emre'nin isminden bahseder.

Taptuk'un tapusunda

Kul olduk kapısında

Yûnus miskin çiğ idik

Piştik elhamdülillah

Hacı Bektaşî Veli'nin dergâhına gittiğini, Hacı Bektaşî'den eğitim aldığı için işaretlerini Yûnus Emre'nin yazdığı şiirlerinden anlıyoruz.

Yûnus Emre ile Hacı Bektaşî Veli'nin sözlerinin benzerliği, onların aynı sohbet ortamında bulunduğu işaretidir.

Hacı Bektaş Veli'nin sözleri ile Yûnus Emre'nin sözlerinin benzerliği, aynı eğitimden geçtiklerinin en güzel delilidir.

“Sakin bir kimsenin gönlünü yıkma

gerçek erenlerin sözünden çıkma”  
“Her ne arar isen kendinde ara  
Kudüs’te Mekke’de hacda değildir”  
“Devrişlik, hırkada, taç’da değildir”  
“Yetmiş iki milleti bir gör”  
“Düşmanın dahi insan olduğunu unutma”  
“Bir olalım, iri olalım, diri olalım”  
“Gelin canlar bir olalım”  
“Bilimden gidilmeyen yolun sonu karanlıktır”,  
“Okunacak en büyük kitap insandır”  
Hace Bektaşî Veli

Yukarıdaki Hace Bektaşî Veli’ye ait dizelere baktığımızda, hemen hemen aynısını Yûnus Emre’nin dizelerinde de görüyoruz.

Toplumda anlatılan Yûnus Emre, Hace Bektaşî Veli hikâyesi vardır.

Yûnus Emre, kıtlık olduğu bir dönemde, Sarıköy’den, buğday istemek üzere, Suluca Karahöyük’te Hacı-Bektaş Veli dergâhına gelir.

Hace Bektaşî Veli: “Ne istiyorsun?” diye sorar.

Yûnus Emre: “Köyüm zor durumdadır, buğday istemeye geldim,” der.

Hace Bektaşî Veli: “Buğday gerekse verelim. Fakat nefes gerekse getirdiğin alıcın her tanesine bir nefes verelim,” der.

Yûnus: “Buğday gerek,” der.

Hace Bektaşî Veli bu kez: “Buğday gerekse verelim. Fakat nefes gerekse getirdiğin alıcın çekirdeği başına on nefes verelim,” der.

Yûnus Emre ısrarla buğday isteyince, Hace Bektaşî Veli gerekli buğdayı verir.

Yûnus Emre buğday alır ve köyüne doğru yola çıkar.

Yolda pişman olur, geri döner.

Fakat Hace Bektaşı Veli kabul etmez, Yûnus Emre'yi Taptuk Emre'ye gönderir, diye anlatılan hikâyenin altında başka hikmetler yattığına inanıyoruz.

Burada buğday nedir, nefes nedir, çok iyi düşünmek gerekir.

Biz Yûnus Emre'nin ilk eğitimlerini, Hace Bektaşı Veli'den aldığına inanıyoruz.

Çünkü bunu şiirlerinde görüyoruz.

Şiirlerinde, Hace Bektaşı Veli'yle benzer sözlerin olduğu bunun en güzel işaretidir.

Hatta hikâyede, Hace Bektaşı Veli'nin yanında bulunan olaya şahit olan, Hace Bektaşı Veli'nin bazı talebelerin şöyle söylediği aktarılır: “Efendimiz, bu gence niye nefes sunmada bu kadar ısrar ettiniz.”

Evet, Hace Bektaşı Veli, gelen yiğidin bir yetim olduğunu anlamıştır.

Hakk yolunun yetimi olmadan, nefes sunulmaz.

Nefes, yani İlm-i Tevhîd derslerinin tebliği, ancak ve ancak yetim olanlara sunulur.

Yûnus Emre'ye ısrarla “Nefes verelim” diyen Hace Bektaşı Veli, daha sonra Yûnus Emre'yi kabul etmedi demek, gönüle çok uygun gelmiyor.

Hakk yolunda yetimlere hakkını vermek gerek, sözünü Hace Bektaşı Veli en iyi bilenlerdendi.

Onun için, sanki Yûnus Emre'ye darılmış ve onu Taptuk Emre'ye göndermiş diye anlatılması çok doğru gelmiyor.

Yûnus Emre, Hace Bektaşı Veli'nin dergâhında, ilk eğitimleri aldığı kuvvetle muhtemeldir.

Bunu her ikisinin şiirlerinde ortak yönleri görerek anlıyoruz.

Hiçbir mürşit, kapıya gelen bir yetime darılmaz, onu dışlamaz.

Çünkü her mürşit Hazreti Âdem'den beri gelen bir emaneti taşıyordur.

Bu emaneti; ehli olana, yani yetim olanlara vermesi gerekir.



Bu emanet İlm-i Tevhîd derslerinin tebliğidir.

Yetimden maksat; anne babasında bulunduğu, şahit olmadığı inanç bilgilerini sorgulayan ve o inançlardan kopan ve hakikatleri arayan kişidir.

Yetim; yalnız kalan demektir, yani hakikatlerin arayışında yalnız kalmış olan.

Anne babasından gelen inanç boyutunda kalan kişiler, o inanca ait bilgilerin dışında bilgileri kolay kolay kabul edemezler.

Çünkü bir çocuk doğduğunda anne-babasını bir inanç sistemi üzere bulur ve o inanca ait bilgilerle ve ibadetlerle yetişir.

İşte yetim, anne babadan bulunduğu inançlardan kopan ve arayışa başlayan anlamındadır.

Kur'ân'da birçok âyet, yetimden bahseder.

Nisâ Sûresi 2: "Atalarının inancından kopmuş olup, hakikati arayanlara hakikatlerin bilgilerini verin ve tertemiz hakikat bilgilerini cehaletin o zararlı bilgileriyle değiştirmeyin ve onların değerlerini kendi değerleriniz yapıp faydalanmayın. Muhakkak ki bu büyük bir vebâldir."

İşte, Yûnus Emre de yetim biriydi, hakikatleri arayan, sorgulayan, tertemiz bir gönülle Hâce Bektaşî Velî'nin kapısına gelmiştir.

Hâce Bektaşî Velî'nin, yoldan geri döndüğünde, nefes için tekrar kapıya geldiğinde Hâce Bektaşî Velî'nin Yûnus Emre'yi kabul etmemesi düşünülemez.

Yûnus Emre'nin, Mevlana (1207-1273) ile de görüşüğünü eserlerden anlıyoruz.

Mevlana Hudavendigâr bize nazar kıldı

Anun görklü nazarı gönlümüz aynasıdur

Mevlana sohbetinde saz ile işrat oldu

Ârif ma'niye taldı kim biledür ferişte

Yûnus Emre'nin son kapısı Taptuk Emre dergâhıdır.

Yûnus Emre, Hazreti Muhammed'den beri gelen İlm-i Tevhîd şuuruyla yetişmiştir.

Yûnus'un, İlm-i Tevhîd dersleri konusunda yetiştiği son kapı Taptuk Emre'dir.

Kemâlat bulduğu yer burasıdır.

Bunu şiirlerinden görüyoruz.

“Taptuk’un tapusunda kul olduk kapusunda

Miskin Yûnus çig idük bişdük elhamdülillâh”

Yûnus Emre, Anadolu gönül erenlerinden bir erdir.

Herkesin gönlünde yer almış, şiirleri dillerde söylenmiş, hepimize örnek olmuş, Hazreti Muhammed aşığı bir erdir.

Yûnus Emre, hep kendini bilmeyi işlemiştir.

Kendini bilmenin yolunun da ilim olduğunu şiirlerinde belirtmiştir.

İlim ilim bilmektir,

İlim kendin bilmektir,

Sen kendini bilmezsen,

Ya nice okumaktır

Bazı araştırmacılar, Yûnus Emre'nin üzerinde Ahmet Yesevi etkisi yoktur deseler de, bu doğru değildir, çünkü şiirlerinde benzerlik görüyoruz.

Abdülbaki Gölpınarlı, Yûnus Emre'nin üzerinde, Ahmed-i Yesevî'nin etkisini kabul etmemiştir (Gölpınarlı, 1961: 106 – 112).

Oysa bu erenlerin hepsi, aynı derslerle yetişmiş, İlm-i Tevhîd erenleridir.

İşte Yûnus Emre'nin Ahmet Yesevi ile aynı gönülde olduğunu gösteren ortak şiirleri.

Gafillere dünya gerek, akillere ahiret gerek

Vaizlere minber gerek, bana sadece sen gerek

Hoca Ahmet benim adım, gece gündüz yanar korum

İki cihanda ümidim, bana seni gerek. Ahmet Yesevi (1093-1167)

Aşkın aldı benden beni

Bana seni gerek seni

Ben yanarım dünü günü  
Bana seni gerek seni. Yûnus Emre (1238-1320)  
Ahmet Yesevi’de, Yûnus Emre’de Melâmet neşvesiyle yetiş-  
miştir.

Her evliyâ bir tâ’ife kerâmetler  
Nâçiz kılur evliyânı melâmetler  
Tangla barsa çendân kılğay nedâmetler  
Nâ-cünbişlerge la’net kılınğ dostlarıma  
Ahmet Yesevi

Kanaat hırkasın geydim, selamet başını çektim  
Melâmet gömleğin biçtim, ârif olup giyen gelsin  
Yûnus Emre

Hakk yolunda yol alan kâmil kimseler hep melâmet neşvesi  
içinde olmuşlardır.

Melâmi’lik bir tarikat, cemaat, mezhep değildir.

Melâmi’lik, çocuk saflığında hakikatleri aramanın hissiyatıdır.  
Kur’ân’da 7 yerde “Melâmî” kelimesi geçmektedir.

Meâric Sûresi 30: “ Fe inne-hum gayru melâmin” “Muhak-  
kak onlar Melâmî’lerden başkası değildir.”

Saffat Sûresi 142: “Ve huve melimun” Ve o Melâmî’lerdendi.”

Zâriyât Sûresi 40: “Ve huve melimun” “Ve o Melâmî’lerdendi.”

Zâriyât Sûresi 54: “Ente bi melume” “Sen Melâmî’sin.”

Mü’minûn Sûresi 6: “Fe inne-hum gayru melâmin” “Muhak-  
kak onlar Melâmî’lerden başkası değildir.”

İsrâ Sûresi 29: “Fe takude melumen mahsuren” “Böylece  
Melâmî’liğe sarıl, o halde kal.”

İsrâ Sûresi 39: “ Fe tulka fi cehennem melumen medhuren”  
“Yoksa Melâmî’likten uzaklaşır cehenneme bağlanırsın.”

Melâmet neşvesi nedir diye sorulursa: Aramak, sorgulamak,  
çocuk saflığında hakikatlerin arayışında olmak demektir.

Melâmet neşvesinde olan; varoluşu anlamaya çalışır.

Kınamak, kınanmak, ayıplamak, ayıplanmak diye çevrilsen, Arapça'da kınama; zem, tan etmek anlamlarıdır.

Zem etmek; kınamak, ayıplamak demektir.

Mezmun; kınanan, ayıplanan demektir.

Melâmet neşvesi; Kendi vücûdunu Hakk'ın vücûdunda ifnâ etmiş demektir.

Melâmî'lik neşvesi nedir?

Melâmet neşvesi; kınamak, kınanmak mıdır, yoksa kişinin hakikatleri arama heyecanı mıdır?

Melâmî'lik; bir tarikat, bir cemaat midir, yoksa kişinin hakikati arama isteğinin heyecanı mıdır?

Melâmî'lik neşvesi; kişinin hakikati arama heyecanıdır.

Neşve: Heyecan, merak, mest olmak, sarhoş olmak, sevinç duymak, keyif almak gibi anlamlara gelir.

Dünyanın neresinde bir kişi; var oluşu, kendinin nasıl var olduğunu, kendi aslının ne olduğunu, bedeninin var oluşu ile ilgili sırları, nereden geldiğini, nereye gittiğini, varlığın hakikatlerini merak eder, derin bir heyecan içinde hakikatleri arama isteğine düşerse, işte bu hakikatleri arama heyecanına "Melâmî'lik" denir.

Melâmî kelimesini hep bizlere; kınamak, kınanmak diye öğrettiler.

Oysa Arapça'da kınamak kelimesi; ta'n etmek, zem etmek kelimesidir.

Melâmî ise; aramak, hakikatin arayışı, sorgulamak, eşyanın hakikatini öğrenme isteği demektir.

Her çocuk annesinden "Melâmî neşvesi" üzere doğar.

Çocuk annesinden doğduktan 2-3 aylık olduktan sonra etrafına merakla, heyecanla, gördüğünü anlamak üzere bakmaya başlar.

Konuşmaya başladıktan sonra "anne bu ne-anne bu ne" diye eşyayı anlamak için sorgular.

Bu saf sorgulamada tek niyeti vardır, gördüğünü anlamaya çalışmak.

Yoksa bu sorgulama; bilgiçlik taslamak, eşyadan menfaat elde etmek, makam elde etmek için değildir.

Yalnızca eşyayı tanımak için sorgular.

İşte, bir çocuk saflığında, eşyanın hakikatini anlamaya çalışmak “melâmî’lik neşvesi”dir.

Dünyanın neresinde bir kişi;

Kendisinin, varlığın, Evrenin, nasıl var olduğunu anlamak için bir arayış içine giriyorsa, işte bu saf arayış “Melâmî’lik neşvesi”dir.

Bu neşvede olan kişi;

Heyecan içinde hakikatleri arar.

Varlığı inceler, var oluşu düşünür.

Bir ömür boyu, talebe misali, var oluşu ve var edeni anlamaya çalışır.

Hep kendi öz eleştirisini yapar.

Hep kendini sigaya çeker.

Hatalarından gerekli dersi çıkarır.

Birinin kalbini kırsa pişman olur ve o kişiden özür diler.

İçinden dünya çıkarı ile ilgili bir şey geçse, hemen o düşünceden döner.

İçinden geçen tüm kötü halleri silmeye çalışır.

Kimsenin ardından konuşmaz, kimseyi kötülemez, kimseyi küçük görmez, kendini asla ve asla yüce görmez.

Sabah akşam, yani her zaman kendi vücûdunun enfüsüne bakar ve kendi vücûdunda seyr-i sülûk eder

Melâmî’lik; bi târikat, bir mezhep, bir yol, bir din değildir.

Melâmî’lik; bugün ülkemizde melâmî’liği tarikat haline getirenlerle alakalı bir kelime de değildir.

Melâmî’lik; çocuk saflığında eşyanın yani görünen varlığın hakikatini arama heyecanıdır.

Kişi kendi aslını anlama isteğinin heyecanına düştüğünde, Yûnus Emre misali bir kapıya gelir ve kendini bilme eğitiminde, son nefesine kadar yol alır.

Dünyanın neresinde bir kişi; çocuk saflığında eşyanın yani görünen varlığın hakikatini arama heyecanına düşerse işte o kişi de “Melâmî’lik neşvesi” tecelli etmiştir.

Kendi aslını anlama yolculuğunda kişi; kendi varlığının ve cümle varlığın nereden geldiğinin ve nasıl oluştuğunun arayışına girer.

Kendi aslını arama isteğinin heyecanına düşen kişi; atalarından gelen, doğduğunda anne babasından öğrendiği, Allah adına aktarılan tüm bâtil bilgileri bir kenara bırakır.

Yani, nalinlarını ve değneğini terk eder.

Nalinları; dünyaya esir olduğu, makam, para, şan, şöhret, zenginlik gibi duygularıdır.

Değneği ise; aklında ki dayandığı atalarından öğrendiği tüm bâtil bilgilerdir.

Bu arayışa giren kişinin kitabı; kendi vücûdu ve her varlıktır.

Bu arayış kişiyi; İlmen Yakîn, Aynel Yakîn, Hakkâl Yakîn boyutunda derin bir düşünceye sokar.

Görünen bu âlemi anlamanın ilmi yolu “İlmen Yakîn” yoludur.

Varlığın birbiriyle aynılık derecesinde yakınlığı ve aynı kaynaktan gelişini hissetmenin yolu da “Aynel Yakîn” hissidir.

Tüm varlığı tutan Hakk boyutu da “Hakkâl Yakîn” zevkidir.

İşte kişi, kendi aslını anladığında, kendini ve her varlığı ve tüm kâinatı var edeni ve her an tutan Zât’ı anlar.

Kendinin ve her varlığın “İns” boyutunu anladığında “İnsan” makamına gelir, İnsan olur.

İnsan olduğunda istenen rızâya ulaşmıştır.

İnsan olan, hiç kimseye zerre kadar zarar veremez.

Kişi ben melâmî'yim dememelidir, derse farklı bir târikatlaşmaya yol açar, çünkü kişi melâmî olamaz, melâmî'lik, kişinin hakikati arama isteğinin heyecanıdır.

Yani nasıl ki kişinin karnı acıktığında; ben yemeğim, yemek yediğinde de ben yemek oldum, diyemediği gibi.

İşte melâmî'lik neşvesi: çocuk saflığında, eşyanın yani görünen varlığın hakikatini arama heyecanıdır.

Melâmî'lik neşvesi; Muhammed'i meşreptir.

Yûnus Emre gibi gönül erleri hep, melâmî'lik neşvesi içinde olmuşlardır.

Yûnus Emre'nin melâmî'likle ilgili bir şiiri:

### **BENİ MELÂMET EYLEDİ**

Beni melâmet eyledi, bu ne acep sevda idi,  
Endişe yok gönlümde hem bu can eli onda indi.  
Gönlüme o dolmuş idi, canım onu bulmuş idi,  
Şehrine o konmuş idi maşuk bizim evde idi.  
Bir nur yazı yaylar idik, ilmi ledün söyler idik,  
Dostlarımız toylar idik, kudret hanı anda indi.  
Arşta idi seyranımız, nurda idi sayvanımız  
Onda bu bizim canımız Mustafa canında idi.  
Yok idi hem levhi kalem, ne on sekiz bin bu âlem,  
O demde Havva ve Âdem ne adda ne sanda idi.  
Geldik bu mülke bahane, seyreyledik hoş şahane,  
Seferdeyiz işte yine, vatanımız onda idi.  
Hüseyin ve Mansur dahi, nagah gördü o sureti,  
Kendin Hakk'a ısmarladı, Bağdat'ta kavgada idi.

Yûnus gel şimdi bu zaman, dost yoluna terk eyle can,  
Ta ki olasın cavidan, çünkü evvel onda idi.

“Ol dost bana ümmî demiş, hem adımlı Yûnus komuş” şiirindeki ümmîlik hakkında kısaca düşüncelerimiz şöyledir.

## ÜMMİLİK KONUSU

Kur’ân’î mânâda ümmîlik nedir?

Hep bizlere; ümmî okuma yazma bilmeyen, diye öğrettiler.

Hazreti Muhammed ümmî idi yani okuma yazma bilmiyordu dediler.

Ümmîlik gerçekten, okuma yazma bilmiyor demek midir?

Ümmîlik diye bir makam var mıdır?

Hakikatler, ümmîlik makamına gelene mi açılıyor?

Ümmîlik makamı nedir?

Önce ümmî kelimesini inceleyelim.

Ümmî; Umm kökünden gelir.

Umman kelimesi de buradan gelir.

Umm: Ana, aslı, esası, asliyeti, özü, merkez, kaynak, saf, doğal, gibi anlamlara gelir.

Ümmî; Aslına uygun, merkeze bağlı, kaynağından beslenen gibi anlamlara gelir.

Ümmî; Anasından doğduğu saflıkta hareket eden, saflığını korumuş demektir.

Ümmü’l-kurâ, bütün şehirlerin, kasabaların merkezi demektir.

Ümmü’l-Kitâb kelimesi de ummî kelimesinden gelir.

Ümmü’l-Kitâb; ana kitâb, bütün kitapların kaynağı, aslı ve esası hiçbir şekilde değişmeyen, asıl kitâb, anlamındadır.

Bir örnek vermek gerekirse; göz ile ilgili kitapların ana kitabı gözün kendisidir.

Gözün ve tüm organların yaratılışının ve açığa çıkmasındaki sistem ise Levh-i Mahfuz’dur.



Ümmü'l-Kitâb: Ana Kitap demektir, yani bu âlemin açığa çıkmadan önceki yazılı olduğu sistem ümmül kitâbdır.

Kâinatta var olmuş ve var olacak olan tüm varlığın sistemi, ana kitapta vardır ve zamanı gelince bir bir açığa çıkar.

Râd Sûresi 39: "Ve inde hu ummul kitâb."

Meâli: "Ana kitap O'nun katındadır."

Bakara Sûresi 78: "Ve minhum ummiyyûne lâ yalemûnel kitâbe illâ emâniyye ve in hum illâ yezunnûn."

Meâli: "Onlardan kitap nedir, geldikleri asliyet nedir bilmeyenler vardır. Onlar sadece inanırlar ve onlar ancak zanlara tabidirler."

Âl-i İmrân Sûresi 20: "Vel ummiyyîne e eslemtum."

Meâli: "Aslınızın geldiği yere teslim oldunuz mu?"

Âl-i İmrân Sûresi 75: "Kâlû leyse aleynâ fil ummiyyîne sebîl."

Meâli: "Derler ki: Biz o saflık içinde olanlardan değiliz."

Cum'a Sûresi 2: "Fî el ummiyyîne" "Anasından doğduğu saflıkta."

Kur'ân'ı dikkatlice incelediğimizde anlıyoruz ki, ümmîlik, okuma yazma bilmeyen demek değildir.

Kur'ân'da ümmîlik; asliyet, asıl olan, ana kaynak anlamında, anasından doğduğu saflıkta anlamında kullanılmıştır.

Ümmî, anlıyoruz ki okuma yazma bilmeyen demek değildir.

Aslına bağlı olan, tüm saflığıyla Hakk'a bağlı olan demektir.

Ümmîlik makamına ancak ve ancak, tüm fena hallerini temizleyen, anasından doğduğu saflığa ulaşan, gönlünde zerre kadar kötü bir hâl, düşünce taşımayan kişi gelebilir.

Gönlünü tertemiz etmeyen, saflığa ulaşmayan Allah'ın hakikatlerine ulaşamaz.

Kendi fena halleri hakikatlere perde olur.

Bir hor bakış bile hakikatleri anlamaya perde olur.

Ümmîlik makamına gelen, hakikatleri zahirde din adına yazılan kitaplardan değil, Allah'ın canlı kitabı olan varlığın tertemiz kaynağından okur.

Ümmîlik makamına gelmek için yapılacak olan, gönlümüzü tertemiz yapabilmektir.

Hazreti Muhammed'e, ümmî denmesinin sebebi, onun gönlünün annesinden doğduğu saflığı taşıması ve hakikatleri kaynağından aktarmasıdır.

Çünkü hakikatler ancak ve ancak ümmî olana açılır.

İşte, Hazreti Muhammed hakikatleri bizlere, okuduğu kitaplardan değil, okuduğu canlı kitaptan vahy olarak aktardı.

Yoksa Hazreti Muhammed okuma yazma bilmiyordu, hesap kitap bilmiyordu diyenler, onun beşeri yönüyle ulvî yönünü karıştıranlardır.

O ulvî yönüyle tüm saflığıyla Allah'a bağlıydı, onun vahy sistemine bağlıydı, oradan sunulanları aktarırdı.

Beşeri yönüyle okuma yazma biliyordu, hesap kitap biliyordu, birçok dili biliyordu.

Selman-i Fârisi ile ve yanına gelen yabancılarla onların dilleriyle onlarla sohbet ettiği hep bilinir.

Çünkü Hazreti Muhammed'in hayatı kervanlarla ticaret yaparak geçmiştir.

Değişik beldelere, ülkelere yolculuk etmiştir.

O güzel insan beşeri ilimlere de vâkıftı.

Onun soyundan gelen torununun oğlu Zeynel Âbidin'in oğlu Muhammed Bâkır'ın oğlu Cafer-i Sâdık birçok talebe yetiştirmiştir.

Câfer-i Sâdık tüm üstatların hocasıydı.

Babası Muhammed Bakır da, beşeri konularda üstattı, oğlunun yetişmesinde büyük katkısı vardır.

Bu silsileler boyu böyle devam ediyordu.

Dehaların dehası diye bilinen Câbir bin Hayyan'nın hocası, Câfer-i Sâdık idi.

İşte, Câfer-i Sâdık, Hazreti Muhammed'in eğitiminden gelen torunlarından biridir.

İşte ümmîlik konusunun, bizlere anlatıldığı gibi olmadığını düşünüyoruz.

Ümmîlik, okuma yazma bilmeyen demek değildir.

Ümmîlik; anasından geldiği gibi kalmış, annesinden geldiği saflıkta olan, hakikatleri asıl kaynağından alan demektir.

Allah'ın kâinattaki vahy sistemine ulaşmak ancak ve ancak tertemiz gönlü olana, çocuk saflığında olana nasip olur.

Hazreti Mûsâ'ya, "Tuva-da nalınlarını çıkar, asanı bırak" diye bildirilmesindeki hikmet, çocuk saflığına gel, tüm kirlerinden, seni kirleten tüm batıl düşüncelerden, tüm kötü hallerden temizlen anlamındadır.

Ancak çocuk saflığına gelen, Allah'ın hakikatlerini kaynağından aslına uygun olarak okuyabilir.

Çocuk saflığına gelmek; içinde zerre kadar kötülük, fitnelik, büyüklük, gurur, kibir, ayrımcılık, çıkarıcılık, yalan, gibi zarar veren haller taşımamaktır.

Hazreti Muhammed devrin en zeki insanıydı, en güzel gönlü insanıydı, tertemiz bir gönüle sahipti, bir bebek misali masum bir gönüle sahipti. Yani "ümmî" idi.

Ona, ümmî denilmesindeki hikmet, anasından doğduğu saflıkta bir gönüle sahip olması, tertemiz halleri taşıdığından dolayı idi ve hakikatleri kaynağından tertemiz aktarması idi.

O bizlere kendi hevasından asla konuşmadı.

Hep "vahy" sisteminden aldığı hakikatleri aktardı.

Necm Sûresi bizlere bu hakikati çok muhteşem sunuyor.

Bir kişinin hakikati kaynağından okumasına engel olan şeyler; gönlündeki gurur, kibir, bilmişlik, ayrımcılık, dedikodu, birinin arkasından çekiştirmek, mal-mülk, şan-şöhret, dünya menfaati gibi halleridir.

Ümmîlik makamına gelmek için tüm bu hallerden temizlenmek gerekir.

Ümmîlik makamına gelen, Levh-i Mahfuza ulaşır ve hakikatleri oradaki Ümmü'l-Kitâb-dan okur.

İşte ümmilik, okuma yazma bilmeyen demek değildir.

Allah'ın hakikatleri kitaplardan okunarak öğrenilemez.

Allah'ın hakikatleri, canlı kitap olan varlık kitabı ve kişinin kendi vücûd kitabından okunarak öğrenilir.

Canlı kitabı okumak içinde ümmi olmak gereklidir.

Yani anneden doğduğu saflıkta olmak gereklidir.

Çocuk saflığında, yani hiç ayrımcılık bilmeden, öfke hiddet bilmeden, gurur kibir bilmeden, olan saflıkta olmak gereklidir.

Yûnus Emre; kaynaklarda belirtildiği üzere 1320-21 yıllarında vefat ettiği sanılır.

O'nun defnedildiği yer tam olarak belli değil dense de, biz Manisa'nın Kula ilçesi Emre köyü olduğunu düşünüyoruz.

Çünkü Taptuk Emre'nin yaşadığı yerlerden biri Emre Köyü'dür.

Anadolu Selçuklu kayıtlarında ve Osmanlı kayıtlarında geçen bu köyün adının Emre olması, Taptuk Emre'den dolayı olduğu düşünülür.

Yûnus Emre'nin vasiyetinde şeyhinin ayaklarının dibine gömülmesi bilgisi vardır.

“Ko beni yatayım, Şeyh eşiğinde, dönmesin şeyhimden yana döneyim.”

Yûnus Emre'nin bu sözünden dolayı, vefat ettikten sonra şeyhi Taptuk Emre'nin eşiğine defnedildiği düşünülür.

Kula'daki Emre Köyünde bulunan, Taptuk Emre türbesinin kapısının hemen önünde ki taşında, balta tasviri bulunan mezarın ise Yûnus Emre'ye ait olduğuna inanılır.

Kitabın sonunda Emre köyünde olan Taptuk Emre türbesinin duvarında yazılı olan levhadaki yazıyı bulabilirsiniz.

Yûnus Emre nereye defnedilirse defnedilsin, o gönüllerde hep diridir.

Şiirleri dillerde hep söylenir, gönüllerde nice hisler meydana getirir.

Yûnus Emre her bir şiiriyle nice güzel mesajlar sunmaktadır.

Hakk aşığı olan Yûnus Emre, her bir şiirinde hakikatlerden işaretler sunar.

Hakk âşıklarının dünyalık hiçbir çıkarları, makam, şan şöhret beklentileri yoktur.

Onlar gönüllerini saran bir sevdanın peşinde koşarlar.

O sevda Hakk sevdasıdır.

Hakk âşıklarının gayreti, toplumda birlik beraberlik, sevgi saygıdır.

Onlar İslâm şuurunun toplumda oluşması gayretinde koşarlar.

Slam, İslâm, Seleme; selamete ermiş, huzura ulaşmış, sulha ulaşmış demektir.

İslâm; kendi vücûd hakikatini idrak etmiş, vücûdunun sahibine teslim olmuş demektir.

Kendini yaratıcısı olan Allah'a teslim olmuş demektir.

İçsel kavgalarını bitirmiş, ilâhî huzura ulaşmış demektir.

İslâm'a ermek, ilmi ve gönlü bir eğitimle mümkündür.

İslâm makamına giden yolun basamakları şunlardır:

1-Merak ve sorgulamak

2-Aktarılan asılsız bilgilerden kopmak.

3-Tövbe edip, edebe ulaşmak.

4-İlimle hareket etmek ve varoluşu ilimsel olarak incelemek

5-Tefekkür etmek ve şahit olmak.

6-İman makamına ermek, yani mümin olmak, yani emin olmak.

7-Allah hakikatine ermek, O'nun her yerden kendini zahir ettiğini anlamak.

8-Sâlih amele ulaşmak.

Sâlih amel İslâm makamıdır.

İslâm makamına eren, İslâm şuuru üzere yaşar, işte bu şuuru üzere yaşamaya da “Müslümanlık” denir.

Yûnus Emre, İslâm şuurunda yaşayan ve bu şuuru topluma hissettirmeye çalışan bir gönül insanıydı.

Yûnus Emre, güzel şiiirleriyle topluma bu hakikatleri hissettirmiştir.

İslâm dil ile değil, yaşantı ile belli edilecek bir makamdır.

Dil ile, Müslüman’ım denilebilir, lâkin yaşantımızda bu yok ise, Müslümanlığımız sahtedir.

İşte bunun için Yûnus Emre şiiirlerinde; yaşantımızda halimizde İslâm şuuru olsun diye şiiirlerinde birçok ince nükteler sunmuştur.

Müslümanlar zamane yatlı oldu,  
Helal yenmez, haram kıymetli oldu.  
Okunan Kuran’a kulak tutulmaz,  
Şeytanlar semirdi, kuvvetli oldu.  
Haram ile hamir tuttu cihanı,  
Fesat işler eden hürmetli oldu  
Yûnus Emre

Yûnus Emre gibi Hakk âşıkları, topluma her zaman, ilim ve şahitlik üzere olmalarını şiiirlerinde işaret etmişlerdir.

Hakk’a ârif olan kişi, Tevhîd şuuruna ulaşır.

Tevhîd şuuruna ulaşan kişi, Sâlih amel üzere çevresine hep rahmeti hissettirir.

Yûnus Emre gibi âşıkları unutmamalıyız, çevremize hatırlatmalıyız.

Onların şiiirlerini mümkünse ezberlemeliyiz ve şiiirlerde sunulan mesajları çok iyi anlamalıyız.

Şimdi “Çıktım erik dalına” şiiirini inceleyelim.

## ÇIKTIM ERİK DALINA ŞİİRİNİN ŞERHİ

Yûnus Emre'mizin onlarca şiiri vardır.  
Hepsi de hakikatleri hissettirmek için kaleme alınmıştır.  
Bunlardan biri de "Çıktım erik dalına" şiiridir.  
Yunûs Emre'mizin bu güzel şiirini anlamaya çalışalım.  
Bu şiirle ilgili bazı şerhler vardır.  
Her şerh yapana saygı duyarak, bizim bu şiirden anladığımızı yazmaya çalışacağız.

Önce Yûnus Emre'nin bu şiirini yazalım:

### ÇIKTIM ERİK DALINA

Çıktım erik dalına, anda yedim üzümü  
Bostan ıssı kakıyıp, der ne yersin kozumu  
Uğruluk yaptı bana bühtan eyledim ona  
Çerçi de geldi aydır hani aldın gözgünü  
Kerpiç koydum kazana, poyraz ile kaynattım  
Nedir deyip sorana, bandım verdim özünü  
İplik verdim çulhaya, sarıp yumak etmemiş  
Becit becit ısmarlar, gelsin alsın bezini  
Bir serçenin kanadın, kırk katıra yüklettim  
Çifti dahi çekemedi, şöyle kaldı kazını  
Bir sinek bir kartalı, salladı vurdu yere  
Yalan değil gerçektir, ben de gördüm tozunu  
Bir küt ile güreştim, elsiz ayağım aldı  
Güreşip basamadım, göyündürdü özümü

Kaf dağından bir taşı, şöyle attılar bana  
Öylelik yere düştü, bozayazdı yüzümü

Balık kavağa çıkmış, zift turşusun yemeğe  
Leylek koduk doğurmuş, baka şunun sözünü  
Gözsüze fısıldadım, sağır sözüm anladı  
Dilsiz çağırıp söyler, dilimdeki sözümü  
Bir öküz boğazladım, kakladım sere kodum  
Öküz ıssı geldi der, boğazladın kazımı  
Bundan da kurtulmadım, nideyim bilemedim  
Bir çerçi de geldi der, kani aldın gözgümü  
Tosbağaya sataştım, gözsüz sepek yoldaşı  
Sordum sefer nereye, Kayseri'ye âzimi  
Yûnus bir söz söylemiş, hiçbir söze benzemez  
Münafıklar elinden, örttü mânâ yüzünü  
Şimdi dörtlük dörtlük inceleyelim  
“Çıktım erik dalına  
Anda yedim üzümü  
Bostan ıssı kakıyıp  
Der ne yersin kozumu”

Çıkmak: Bir yerden bir yere geçmek, bir yerden çıkmak,  
başka bir yere adım atmak.

Erik dalı: Erenler meclisi olarak remzedilmiştir.

Erik: Ermiş, olgunlaşmış, birliğe ulaşmış, eren kişi, kâmil kişi.

Dal: Yol, sıfatlar.

Anda: Anında, hemen, çabucak, hızlıca,

Üzüm: Allah'ın lütufları, kesrette vahdet zevki, ilâhî sarhoşluk

Bostan ıssı: Bostan sahibi, kâinatın sahibi Allah, vücûdun sahibi

Ne yersin: Neden kendine nisbet edersin, neden benlik edersin



Koz: K z, kulluk, ceviz, kâinat ağacının meyvesi olan kulluk boyutu, vücûd boyutu.

Bu dörtlükten anladığımız şudur:

Erik dalından murad, erenler meclisidir.

Tutunacak bir dal ara sözü, erenlerin eteğinden tut demektir.

Hayatta tutunacak bir dalın olsun demekten murad, Allah'ın ilmine tutun, onunla hareket et demektir.

 l-i İmrân S resi 103.  yet buna işaret eder: "Allah'ın ipine sımsıkı sarılın."

Erenlerin yani Bilge kişilerin elinden tutmak, eteğinden tutmak, onların sohbetlerinde bulunmak gerekir.

Ve sohbetlerde edilen hakikat sözlerini anlamaya çalışmak gerekir.

Erenler meclisi, Allah'ın m ide sofrasıdır.

Allah'ın m ide sofrasında, İlm-  Tevhîd sohbetleri olur.

Hakikatleri arayan kişiler bu meclislerde, Allah hakikatinin sohbetlerini yaparlar.

Ve varlıktaki tecellileri anlamaya çalışırlar.

İlm-i Hikmet üzere sohbetler yaparlar.

Bilge kişilerin bulunduğu meclisler, erenler meclisidir.

Eren, er kişi demektir, erkek kelimesi de buradan gelir.

Erkek'ten maksat cinsiyet olarak erkek demek değildir.

Erkek olmuş demek, er kişi olmuş, kendini bilmiş, hakikat yolunda hakikatlere şahit olmuş, kâmil kişi olmuş demektir.

Er kişi; nefsine  rif olan, hakikatlere vakıf olan kişi demektir.

Er ve eren;

Arapça'da; rec l, fet ,  dem, rical-i gayb,

Farsça'da; merd, civ nmerd

T ke'de; er, erk, erkek, ermiş, eren, anlamlarındadır.

Er, Erkek, Eren: Yetişmiş, gelişmiş, tecrübeli olmuş, olgunlaşmiş, ermiş, kâmil kişi gibi anlamlara gelir.

Er kişi; cinsiyet olarak kadın ya da erkekten de olur.

Erlik boyutunda kadın erkek ayrımı olmaz.

İşte, Erenler Meclisi; hakikat yolunda yetişmiş, olgunlaşmış, kâmil kişi olmuş, İlm-i Tevhîd dersleri ile yetişmişlerin bulunduğu sohbet meclisleridir.

Yûnus Emre bazı şiirlerinde bunu işlemiştir.

Aklım başıma gelmedi, aşk şarabın tatmayınca.

Ben kendimi bilemedim, gerçek ere yetmeyince.

Kendi bilisiyle kişi hiç erişe mi menzile?

Allah'a eremez kalır, er eteğin tutmayınca.

.....

Erenler bir denizdir, âşık gerek dalası,

Bahri gerek denizden girip gevher alası.

.....

Erenlerden etek tutan, menzil alıp Hakk'a yiten,

Muhammed nuruna batan, o dünyaya kalmayıdır.

.....

Erenlere muhip iken, ya münkir olduğun neden?

Çok sakın tatlı canını, okları çıkmadan yaydan.

Kahır erenler atıdır, gayret dahi hilatıdır,

Erenler yayı katıdır, okları geçer kayadan.

.....

Erenlerin gönlünde o sultan dükkan açtı,

Nice bizim gibiler onda konarak göçtü.

Cümle erenler uçtu, dağlar, yazılar geçti,

Aşk kazanına düştü, orda kaynadı pişti.

.....

Erenlerin himmetini ben bana yoldaş eyleyem,

Her nereye varır isem, cümle işim hoş eyleyem.

.....

Erenlerin yolları inceden inceyimiş,  
Süleyman'a yol kesen şu bir karıncayımış.  
Hakikatleri inceden inceye anlayabilmek için, Erenler Meclisine adım atmak gerekir.

Yani kâmil kişilerin sofrasında bulunmak gerekir.

Onların eteğinden tutmak gerekir.

İşte, "çıktım erik dalına" şiirinin ilk mısrası, erenler meclisine varmaya işaret eder.

Erik dalına çıkmak erenlerle buluşmak demektir.

Erik dalına çıkabilmek için, yani erenler meclisine varabilmek için, atalardan gelen inanç boyutundan kopmak ve içinde bitmeyen tükenmeyen bir arayışın heyecanını taşımakla mümkün olur.

Her çocuk anne babasının yani atalarının inanç yolu üzere olur.

Kendi anne babasından bulduğu inancı doğru bilir, başkalarının inancını eğri görür.

Bu durum Kur'an'da birçok âyette işaret edilir.

Bakara Sûresi 170: "Ve izâ kîle lehumuttebiû mâ enzelallâhu kâlû bel nettebiu mâ elfeynâ aleyhi âbâenâ e ve lev kâne âbâuhum lâ yakılûne şeyen ve la yehtedûn."

Meâli: "Onlara Allah'ın sunduğu şeylere tâbi olun denildiği zaman, derler ki: Hayır, biz atalarımızı ne üzere bulduysak ona tâbi oluruz. Eğer ataları bir şeyi akıl etmiyorlar ve doğru yol üzere olmasalar da mı?"

Evet, Allah'ın varlıktan âyetlerle sunduğu hakikatlere değil, anne babamızdan gelen inanç üzere hareket ettik.

Hakikatler varlık kitabında satır satır yazılı idi, hiç oraya bakmadık.

Ne bulduk isek, onu doğru bildik.

Ne duyduk isek, onu doğru bildik.

Ne gördük isek, onu doğru sandık.

Mâide Sûresi 104: “Ve izâ kîle lehum teâlev ilâ mâ enzelal-lâhu ve iler resûlî kâlû hasbunâ mâ vecednâ aleyhi âbâenâ e ve lev kâne âbâuhum lâ ya’lemûne şeyen ve lâ yehtedûn.”

Meâli: “Onlara; Allah’ın size sunduğu hakikatlere ve resulün anlattıklarına gelin, denildiği zaman: Atalarımızı ne üzere bulduysak onlar bize yeter, dediler. Ataları hakikatlerden bir şey bilmiyor ve hakikatin yolunu bulanlardan olmasalar bile mi?”

Evet, atalarımız ne sunduysa, onu doğru diye kabul ettik.

Atalarımız ne üzere bulduysak, onu doğru kabul ettik.

Hiç düşünmedik.

Hiç araştırmadık.

Hiç hakikatine şahit olmadık.

A’râf Sûresi 28: “Ve izâ faalû fâhişeten kâlû vecednâ aleyhâ âbâenâ vallâhu emerenâ bihâ kul innallâhe lâ yemuru bil fahşâ e tekûlûne alâllâhi mâ lâ talemûn.”

Meâli: “Bir benlik içinde haddi aşanlar derler ki: Biz atalarımızı da bu yolda bulduk ve bu bize Allah’ın hükümleridir. De ki: Benlik içinde olmak, haddi aşmak, kesinlikle Allah’ın hükümleri değildir. Sizler Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylüyorsunuz.”

Eğer, kendi anne babamızdan öğrendiğimiz inanç ve ibadetler bize yetiyorsa, bir arayışa girmeyiz.

Bir arayışa girmeyen kişi, erik dalına çıkmaz, yani erenler meclisine varıp, hakikatlerle ilgili bir araştırma içine girmez.

“Çıktım erik dalına

Anda yidim üzümü”

Mısrasındaki incelik; hakikatlerin arayışında olan kimse bir yola düşer ve erenler meclisinin sohbetinde aradığı soruların cevaplarının olduğunu anlar.

Vardığı erenler meclisinde, duyduğu sohbetlerden anında nasiplenir “Yidim üzümü” demekle buna işaret edilmiştir.

Ve o kişinin içinde, tarifi mümkün olmayan bir sevinç oluşur.

İşte bu sevinç “anda yedim üzümü” yani hakikatlerden nasiplenme hissidir.

Kişinin dinlediği sohbet gönlüne uymuyorsa, o kişinin meclisi orası değildir.

Erenler meclisinin sohbeti gönlüne uyan, o mecliste bulunmaya devam eder.

Şiirin devamında:

“Bostan ıssı kakıyıp

Der ne yersin kozumu” sözüyle şu hakikate işaret edilmiştir.

Bostan ıssı: Bostan sahibi demektir.

Bostan sahibi, kâinat bahçesinin sahibi Allah demektir.

Bostan ıssı kakıdı; vücûdun sahibi Allah elest hitabı ile seslendi, “vücûdun sahibi sen misin ben miyim” diye.

Der ne yersin kozumu; “bana ait olanı kendine niye nisbet edersin” diye seslendi.

Yâni ilk dörtlükte özet olarak şunu anlıyoruz:

“Çıktım erik dalına” sözüyle, erenler meclisine vardım, erenlerin yoluna tutundum, erenlerin yolunu anladım, hakikati işaret edilmiştir.

Erenler sohbetinden anında rızıklandım, anında sohbetin anlamını anladım, tadına vardım, feyz aldım, denilmek istenmiştir.

Erenler meclisinde yapılan sohbet, kâinatın sahibi Allah hakkında idi.

Ve anladım ki, tüm vücûdların sahibi Allah’tır.

Ve anladım ki, Allah’a ait olan vücûda benim demekle, ne kadar büyük gaflet içindeymişim.

Erenler meclisine vardım, anında İlm-i Hikmet sohbetinden nasiplendim.

Ve anladım ki bostanın sahibi, yani vücûdun sahibi olan Zât, Allah’ın kendisi imiş.

Ve ben, O'na ait olan vücûda, benim demekle bir gaflet içindeymişim.

Üzüm, mânâ ilminin şarhoşluğudur.

Bir üzüm salkımı çok taneden oluşur, ama aynı tattan oluşur, yani kesretteki vahdet zevkidir.

Yûnus Emre bu dörtlükte; erenlerin sohbetinden hakikatler ile ilgili bilgiler dinledim ve bu bilgiler gönlüme hoş geldi, gönlüme uygun geldi, aradığım cevapları erenler meclisinde bir bir buldum ve düştüğüm gafleti de anladım, demektedir.

Hakikatleri anlamak için kâmil kişileri bulmak gerekir.

Kâmil kişilerin meclisinde dilini tutup can kulağıyla dinlemek gerekir.

Kişi Allah hakikatine ermek isterse, Allah'a ârif olan kişileri bulması gerekir.

İşte bu ârif kişiler, erenler meclisinde bulunur.

Kişi samimi bir kalple hakikatleri arıyorsa, aradığı soruların cevabını erenler meclisinde bulacaktır.

Her bir açıklamada, hakikatlerin inceliği olduğunu görecektir.

İşte Yûnus Emre; hakikatleri arayan kişi, muhakkak ki erenler meclisine varmalı ve orada sunulan bilgileri can kulağıyla dinlemeli, düştüğü gafletten de kurtulmalıdır, hakikatine işaret ediyor.

Bu incelik Kur'ân'da Hacc Sûresi 27 de "Yetû-ke" "sana gel-sinler" âyetiyle belirtilir.

Hazreti İbrâhîm devrin, Ereniydi, Mürşid-i Kâmil'i idi.

Ona gidenler; var oluş hakikatini arayanlar, var edeni arayanlardı.

Yani Allah hakikatini arayanlar, o gün Hazreti İbrâhîm'e koş-tular.

Bunu Kur'ân çok güzel delillendirir.

Hacc Sûresi 27: "Allah'ı tanımak için arayışta olan insanlara ilan et. Toplumda ileri gelenler ya da bir zayıflık içinde olanların

hepsi, bir tasa içinde inceden inceye araştıranların hepsi sana gelsinler.”

Âyette belirtildiği gibi, var oluş hakikatlerini arayanlar, erenler meclisine varmalı ve o meclise teslim olmalıdır.

Hakikatleri arayanlar, ancak hakikat yolunda olanları bulmalıdır.

İşte onlar erenler meclisinin bilgeleridir.

Hakikat nedir sorusunun cevabını ararsak:

Hakikat: Hakk kökünden gelir.

Hakk üflenen Rûh sırrıdır.

Hakk: Bütünün parçasına verilen addır yani cüzdeki Allah’a ait olan sistemdir.

İşte her varlık Allah’a ait olan nitelikleri gösterir.

Allah gerçektir ve her varlık gerçeği gösterir.

Yani derya Allah ise damla Hakk’tır.

İşte insan vücûdunu tutan vücûd Hakk’tır.

Tüm vücûdları tutan vücûd ise vücûdu mutlak olan Allah’tır.

Onun için; Hallacı mansur “Enel Hakk” Yani “Ben O’ndan bir cüzüm” Yani “Ben O’nu gösteren bir gerçeğim” dedi.

İşte hakikat:

Tüm varlığın geldiği kaynaktır..

İnsanın geldiği Öz-dür..

Tüm varlığı hareket ettiren güçtür..

Varlıktaki tüm niteliklerdir..

İnsanın ve tüm varlığın aslı olan Allah’tır

İnsanı nefes aldırıp verdirendir..

İnsanın kalbini attırandır..

İnsanın vücûdunda her an işleyip durandır..

Tüm kâinatı hareket ettiren güçtür..

Diri olan sürüp gidendir..

Tüm kâinattaki sistemdir..

Yani hakikat Allah'tır..

Hakikat insanın kendi vücûdudur.

İnsan vücûdunun sahibini bilmeli ve ona teslim olmalıdır.

Hakikatten uzaklaşan, vücûda benim diyerek benlik içinde kalır.

Yûnus Emre'nin;

“Bostan ıssı kakıyıp

Der ne yersin kozumu” sözünde bunu işaret eder.

Kişi, vücûduna benim demekle, Allah'a ait olanı, kendine nisbet etmenin gafletine düşer.

Bostanın sahibi, yani vücûdun sahibi Allah'tır.

Kişi, vücûduna “benim” demekle, Allah'a ait olanı, kendine nisbet etmiş olur.

Onun için Yûnus Emre, “der ne yersin kozumu” demekle, “bana ait olana niye sahip çıkarsın” demek istemiştir.

Evet, ilk dörtlükte bize çok anlamlı bir mesaj sunulmuştur.

Allah'a ait olanı kendine nisbet etmek doğru değildir.

Vücûdu işleten fiil, sıfat, zât Allah'a aittir.

Kişi, fiili, sıfatı, zâtı kendine nisbet etmemelidir.

Kişi vücûda benim demekle büyük bir gaflet içinde yaşar.

Bu vücûdun sahibi kimdir? Hakikatini anlamak isteyen, ârif kimseleri bulmalıdır.

Ve onların izlediği yolu izlemelidir.

İşte o meclisine varan kişi, o meclisteki sohbetleri dinlediğinde anında lütuflanır.

Yani “anda yedim üzümü” sözünün karşılığını bulur.

Erik dalına çıkmak, erenlerin yolunu izlemek ve erenlerin sohbetinden feyzlenmektir.

Kişi düştüğü gafleti burada anlar ve bu gafletten kurtulmak için gayret gösterir.

Kişi, vücûduna benim demekle doğru mu yapıyorum? diye düşünmelidir.



Kişi kendi vücûdunda olan işleyişi düşünmelidir.

Nefes alıp vermeyi yapan kişinin kendisi değildir.

Kalbin atması, kanın dolaşması, hücrelerin çalışması gibi vücûdun işleyişinde kişi tasarruf sahibi değildir.

Kişi 24 saat boyunca vücûdunda olan işleyişte iktidar sahibi değildir.

Peki, vücûdda olan işleyiş nasıl oluyor?

İşte bunu bilmek isteyen kişi, bir arayışla erenler meclisine gelir, Yûnus Emre'nin dediği gibi erik dalına çıkar, yani erenler meclisine katılır.

Amaç kendini bilmektir.

Amaç Allah hakikatine ermektir.

Kendini bilmek ve Allah nedir sorularının cevabını aramak kişinin gönlüne düşen bir heyecandır.

Bu heyecanı Yûnus Emre şiirlerinde en güzel bir biçimde dile getirmiştir.

Şimdi, kendini bilmek ve Allah nedir ile ilgili kısa bilgiler sunmaya çalışalım:

## **KENDİNİ BİLMEK**

Kur'ân"Oku" yani "Kendini bil" ile başlar.

Kıyâme Sûresi:

2- Şüphesiz, kendini anlamaya çalışan insan hakikatlere ulaşacaktır.

.....

14- Doğrusu insan kendini tanıyabilecek bir yetenektedir.

15- Velew ki o mazeretlerini bıraksın.

16- Dilini tutsun, o hakikatleri sabırla dinlesin, konuşmak için acele etmesin.

İsrâ Sûresi 14: “Oku, kendini tanımak için kendi vücûd kitabın sana yeter. Her an kendindeki niteliklerin sahibini anlama içinde ol.”

Alâk Sûresi 1: “Seni vücûdlandırmanın delilleriyle, yaratılışı araştıranla.”

Birçok sorunun cevabını hep aradık, hâlâ da aramaktayız.

Ben kimim?

Nasıl var oldum, beni kim var etti?

Nereden geldim, nereye gidiyorum?

Bu dünya nasıl var oldu, var edicisi kim?

Bu âlem tesadüfen mi oldu, bir var edicisi var mı?

Bu âlem var olmadan önce ne vardı?

Bu âlemin sonu var mı, sonrası ne olacak?

Allah denilen nedir, nerede bulunur?

Allah’a kim Allah dedi?

Eğer Allah varsa, Allah’ı bilebilir miyim, görebilir miyim?

Eğer yoksa, peki Allah ismi nereden çıktı?

Gibi yüzlerce soruyu kendimize soruyoruz.

Önce anne babamıza sorduk.

Çevremizde ki kişilere biliyor diye sorduk.

Bir inanç içinde olan kişiler Allah deyip geçtiler.

İnanmayan kişiler tesadüfen oldu dediler.

Kişi kendi bedenini kendi mi yarattı?

Kişinin kalbini attıran, kanımı dolaştıran, hücrelerini çalıştıran, vücûdunu ayakta tutan nedir, bunlar nasıl olmaktadır?

Kişi kendi bedeninin işleyiş sürecinde hiçbir şeye muktedir değil iken, bunlar nasıl olmaktadır?

Yaşlanıp gitmekte olan vücûdumuza hâkim değil iken, neden bu vücûdu kendimize nisbet etmekteyiz?

Kişinin vücûdunu vareden kim, çalıştıran kim, kalbini at-  
tıran kim, hücrelerinin muhteşem işleyişi nasıl oluyor, bunları  
kim yapıyor?

İnananlar hemen Allah diyor.

İnanmayanlar kendi kendine oluyor diyor.

Şahit olmadığın müddetçe ikisi de aynı değil midir?

Peki , neydi soruların cevabı?

Sorgulamaların sonunda”Kendini bil” “Aradığın soruların  
tüm cevapları kişinin kendi beden kitabında” dendiğine ulaştık.

Hazreti Muhammed’e biri geliyor: “Allah nedir? Ya Muham-  
med!” diye soruyor.

O da: “Men arefe nefsehû fekad arefe Rabbehû” diyor.

Yani: “Kim kendini bilirse, kendini vücûdlandırmanı da bilir.”

Varoluşu düşünenler hep, kendini bilmeyi anlatmış.

Aristoteles “Kendini bilmek, tüm bilgeliğin başlangıcıdır” demiş

Apollon için yapılmış olan, Delfi okulunun girişinde büyük  
bir yazıyla “Kendini Bil” yazar.

Ki buraya mâbed, tapınak diyorlar.

Kendini bilme okulu demek daha doğrudur.

El-Kindi, İbni Sina, Cabir bin Hayyam, Biruni, Farabi, vs hep  
“Kendini bilme” kavramından bahsetmiştir.

Hazreti İbrâhim bugünkü Kâbe dediğimiz o evi”Kendini  
bilme” okulu olarak yapmıştır.

Bunun delilini Kur’ân-da Hacc Sûresi 27.âyette:”yetû-ke”  
yani sana gelsinler der.

Hazreti İbrâhim o günün öğretmeni idi.

Ona gelenler, kendini bilmeyi, kâinatı okumanın bilgilerini  
öğrenirlerdi.

Yûnus emre:

“İlim ilim bilmektir

İlim kendin bilmektir”

diyerek bu hakikati dile getirmiştir.

Evet, anlıyoruz ki her sorunun cevabı”Kendini bilmek” te gizli.

Kur’ân başından sonuna kadar kişinin kendini okumasını, kâinatı okumasını tavsiye eder.

Kur’ân”Oku” yani “Kendini bil”ile başlar.

İsrâ Sûresi 14: Oku, kendini tanımak için kendi vücûd kitabın sana yeter. Her an kendindeki niteliklerin sahibini anlama içinde ol.

Alak Sûresi 1- Seni vücûdlandırmanın delilleriyle, yaratılışı araştıranla.

Kiyâme Sûresi: Kıyamet Sûresi diye bilinir.

Fakat doğrusu, Kıyâm kelimesi: Varlıkta diri olan, varlığı ayakta tutan, varlıktaki can, varlıktaki kudret, tüm kâinatı tutan kudret, anlamlarına gelir.

14- Doğrusu insan kendini tanıyabilecek bir yetenektir.

15- Velew ki o mazeretlerini bıraksın.

16- Dilini tutsun, o hakikatleri sabırla dinlesin, konuşmak için acele etmesin.

14. âyette,”İnsanın kendini bilecek bir yetenekte”olduğu belirtilir.

14 ve 15. âyette: “O mazeretlerini bıraksın, dilini tutsun, o hakikatleri sabırla dinlesin, konuşmak için acele etmesin”, diye öğüt verilir.

Kişi öncelikle mazeretlere sığınmayı terk etmelidir.

Kişi kendini bilmek, varoluşu, varedeni anlamak istiyorsa;

Dünya menfaati kavgasını terk etmeli.

Çektiği acılarla oyalanmamalı.

Ona yapılan hataları ya da onun başkasına yaptığı hatalara kapılıp kendini oyalamamalı.

Mal-mülk, makam, şan-şöhret gibi dünyalık makamlarla oyalanmaması gerekir.

Aileden öğrendiği aslı olmayan inanç bilgilerine sığınıp, “benim inancım doğru başkasının doğru değil”, deme gafletine düşmemeli.

Para kazanmak için, doktor olayım, mühendis olayım, çiftçi olayım, esnaf olayım para kazanayım derdine düşmemeli, öncelikle ilim öğrenyim çevreme faydalı olayım derdine düşmeli.

Kişinin, menfaat, çıkar derdi “Kendini bilme” yolunda en büyük engelidir.

Ve kendi bildiklerini konuşma derdinde olmasın.

Dilini tutsun, sabırla kâinatı dinlesin.

Hakikate ulaşmadan kesinlikle konuşmasın.

İnsan kendini bilecek kabiliyette yaratılmıştır.

Kişiyeye; akıl etme, fikir üretme, düşünme, analiz etme, hakk ile batılı ayırt edecek kabiliyet, neyi yapıp neyi yapmayacağı konusunda tercih etme, kabiliyetleri verilmiştir.

Kişi kendini bilme yolunda okuyacağı ilk kitap, kendi vücûd kitabıdır.

Aradığı tüm soruların cevabı kendi vücûd kitabında satır satır yazılıdır.

Kendini bilen kişi, varlığı da bilir.

Ve bilir ki tüm varlık birbirine ortak bağlarla bağlıdır.

Kişinin kendini okuması;

Kendindeki nefes, ses, titreşim inceliğini,

İşleyiş inceliğini,

Nitelikler inceliğini,

Vücûdunu tutan kudreti,

Vücûdun geldiği öz boyutunu düşünmesi araştırmasıdır.

Evet, kişinin aradığı sorularının cevabı, kendi vücûd kitabında vardır.

Her kişinin bedeni, okunması gereken bir mektubdur.

O mektubun içinde sonsuz bilgiler mevcuttur.

Yeter ki insan, bir aşkla, samimi, hiçbir çıkar beklentisine girmeden okusun.

Bir aşkla, samimi, hiçbir çıkar beklentisine girmeden vücûd mektubunu açana mektubtaki ilahi bilgiler açılacaktır.

Kişi kendini inkâr edebilir mi?

Kişi kendini ispat edebilir mi?

Elbette hayır, kişi kendini inkâr edemez, ispatta edemez.

Kendini ve görünen varlığı inkâr edemeyeceğimize göre, varoluşu ve varedeni anlamaya çalışmak doğru olmalıdır.

Peki, kişi nasıl var oldu?

Kim var etti?

Tesadüfen mi oluştu?

Allah yarattı demek kolaya kaçmaktır, tesadüfen oldu demek de kolaya kaçmaktır.

O zaman gelin hep beraber;

Kur'ân'ın ilk âyeti olan "Oku" yani "Kendini bil" âyetine uyalım, kendimizi bilmek için aşkla, samimiyetle, zerre kadar beklenti içine girmeden kendimizi okumaya başlayalım.

Kendi vücûd sistemimizi inceleyelim.

Kendi vücûd sistemimizde olan Matematiksel, Fiziksel, Kimyasal, Biyolojik işleyişi araştıralım.

Vücûdumuzun geldiği boyutu düşünelim.

Kendini bilen, varlığın varoluşunu da anlar ve varlığın birbiriyle bağını da anlar ve tüm varlığı tutan kudreti de anlar.

Ve tüm varlığın birbiriyle kardeş olduğunu da anlar.

İnsan olmak kendini bilmekte gizlidir.

Bilelim ki tüm soruların cevabı kendi vücûd sistemimizde vardır.

Haydi gelin, kendimize dönelim kendi vücûd sistemimizin işleyişini düşünelim.

Kendini bilmek isteyen kişi, ârif kimselerle buluşmalıdır.

Kendine ârif olmanın belli bir edebi ve ilmi eğitim metodu vardır.

Ârif kimseler, bu edebi ve ilmi metotla kendini bilme yolunda yol alırlar.

Şimdi de Allah nedir sorusunun cevabını kısa da olsa yazmaya çalışalım:

### **NEDİR ALLAH**

Allah dediğimiz nedir?

Var mıdır, yok mudur?

Varsa nerededir?

Peki, yok ise, Allah dediğimiz nedir?

Bedensel bir boyut mudur, bir güç müdür, beyaz bulut misali bir nûr mudur?

Şekli, şemâli var mıdır?

Onu biz mi var ettik, biz mi isimlendirdik?

Korkularımız, ihtiyaçlarımız sonucu sığınacağımız bir güç mü hayal ettik?

O mu bizi var etti, biz mi onu var ettik?

Bizi var eden kimdir, varsa onu var eden kimdir?

Bu Evren nasıl var olmuştur?

Yoksa! Evren hep var mıydı?

Bu Evren kendiliğinden mi olmuştur?

Biz nasıl var olduk?

Biz de hep var mıydık?

Biz de mi kendiliğinden oluştuk?

Bu Evreni var eden, bizi de var eden midir?

Allah var ise, O da var olmuş mudur?

Varsa O'nu kim var etmiştir?

Evet, neydi Allah?

Hiç görünmeyen midir?

Yoksa! Her an görünüp duran mıdır?  
Gökte bir yerde midir?  
Yoksa! Her an her varlıkta olan mıdır?  
Varlığın dışında mıdır, içinde midir?  
Varlığın içini de dışını da saran mıdır?  
Şekli, şemâli, gözü, kulağı, bir vücûdu var mıdır?  
Görür, işitir mi?  
Görür, işitirse, görmesi işitmesi nasıldır?  
Kızması, öfkelenmesi olur mu?  
Onun da bizim gibi ihtiyaçları olur mu?  
Gökte midir, yerde midir, nerededir?  
Gökte ise, nerededir, Evrenin içinde midir, dışında mıdır?  
Yalnız başına mıdır?  
Yanında yardımcıları var mıdır?  
Evet, nedir Allah?  
İyiliği de kötülüğü de veren miydi?  
Yoksa! Yaptığımız kötülükleri, kötülük de ondan dediğimiz miydi?  
Her varlığa bir kader çizmiş ise, varlık da o kaderi mi oynuyordu?  
Hâl ve davranışlarımız, amellerimiz, tercihlerimiz, kararlarımız, tembelliğimiz ya da çalışkanlığımız, hep onlar da mı kaderdi?  
Küçük bir çocuğa yapılan zulmü, vahşice öldürülen kadına yapılan zulmü de mi o yazmıştı?  
Kötülükler nereden geliyordu peki?  
Kötülükler bizden miydi ondan mıydı?  
Ona isnat ederek, dinler, peygamberler, kitaplar, cennetler, cehennemler, oluşturduğumuz muydu?  
Yoksa! Bunların başka karşılıkları var mıydı?  
Allah ismini sunan kimdi, o muydu?  
Yoksa! Bu ismi insanoğlu mu koymuştur?  
İnsanoğlu neyi gördü de Allah dedi?



Doğumlar, ölümler nedir?  
Bu geliş, bu gidiş nereyedir?  
Bu varlıktaki işleyiş nedir?  
Bu nasıl olmaktadır, bunu kim yapmaktadır?  
Yoksa! Kendiliğinden mi olmaktadır?  
Zamandan önce zaman var mıydı?  
Mekândan önce mekân var mıydı?  
Bizden ayrı mıydı?  
Her an bizimle miydi?  
Görünen şu vücûdlarımız nasıl çalışmaktadır?  
Kalplerimiz nasıl atmaktadır?  
Nefes alıp veren biz miyiz?  
Kanımız her an nasıl vücûdumuzu dolaşmaktadır?  
Hücrelerimiz her an nasıl bir işleyişle çalışmaktadır?  
Bunlar hep nasıl olmaktadır?  
Tasadüfen mi olmaktadır, yoksa bir güç mü yapmaktadır?  
Kendi vücûdumuza neden hâkim değiliz, yaşlanmayı ölümü  
neden durduramıyoruz, akan zamana neden hükmümüz yok?  
Kendi vücûdumuzda olan işleyişte bile, zerrece bizim yap-  
tığımız bir şey yok.  
Evet, neydi Allah?  
Var mıydı, yok muydu, Allah dediğimiz neydi?  
Neden kendini hiç göstermedi?  
Yoksa! Hep gösterip duruyor da biz mi göremiyoruz?  
Her inancın, inandığı Allah ayrı mıydı?  
Müslüman'ın, Mûsevi'nin, İsevi'nin, Budis'tin vs Allah'ı ayrı  
mıydı?  
Her inancın Allah'ı, o inançta olanı cennete alıyor, diğerle-  
rini kâfir sayıyor, onları cehenneme mi atıyordu?  
Her inançta olana farklı bir kitap mı sunuyordu?

Kur'ân, Müslüman'ların, İncil Hristiyan'ların, Tevrat Müsevi'lerin miydi?

Kitaplar tüm insanlara ortak olarak değil de, bir gruba mı gelmişti?

Kendi gönderdiği kitabı koruyamamış, o kitap bozulunca, onun yerine yeni bir kitap mı göndermişti?

Müslüman ülkede doğan bir çocuğa iltimas geçiyor, diğerlerini kâfir mi yaratıyordu?

Ya da diğer inançta olanlara iltimas geçiyor, diğerlerini kâfir mi yaratıyordu?

Evet, neydi Allah?

Farklı dinler, inançlar, ibadetler, ibadethaneler sunan mıydı?

Yoksa! Onun adına, farklı dinler, farklı inançlar, farklı ibadetler, farklı ibadethaneler kurduğumuz muydu?

Farklı inançta olanlara, farklı ibadetler öğreten miydi?

Kitap gönderen, sonra da onu bozulmuş deyip yeni bir kitap gönderen miydi?

Cennet, cehennem, huri, gılman, sunan mıydı?

İmam, müftü, papaz, haham, gibi kurumlar sunan mıydı?

Yoksa! Onun adına bunları hep biz mi yaptık?

Kendi elçisi diyerek, insanlar arasından seçerek resûl, nebiler mi gönderdi?

Yoksa! Resûl nebî başka bir mânâ mı içeriyordu?

Erkeği, kadından üstün mü yarattı?

Birini diğerinden üstün mü kıldı?

Kendi yarattığı kullar arasında ayrımcılık mı yaptı?

Kimilerini seven, kimilerini sevmeyen miydi?

Yoksa! Tüm bunları, onun adına kendi inancını üstün görenler mi söyledi?

Evet, neydi Allah?

Kadını insan yerine koymayan mıydı?

Kadını dövdüren, ikişer, üçer, dörder aldırın, cariye olarak sunan mıydı?

İstediginde boşattırın, yerine yenisi aldırın, kadını eşya yerine koyan mıydı?

Kadınların çoğunu, cehennemlik ilan eden miydi?

Cennette de erkeklere sayısızca sunan mıydı?

Yoksa! Bunlar birilerinin uydurması mıydı?

Evet, neydi Allah?

İstedigine hidâyet veren, istediğini saptıran mıydı?

İstedigine çocuk veren, istediğini kısır yapan mıydı?

Kimini zengin kılan, kimini fakir eden miydi?

Kiminin başını örttüren, kimini açık bıraktıran mıydı?

Kimini kâfir ilan edip, cihat adı altında kendi yarattığı kulların katline fetva veren miydi?

Bu kadar savaşı, gözyaşını, aç kalmaları, yoksulluğu, hırsızlığı, hak yemeyi, varlığa zulüm etmeyi, işkenceyi, vahşice öldürülmeleri, insanların mallarına mülklerine, ırzlarına çökmeyi o mu kader olarak sundu?

Yoksa! Bizler mi kaderi zalimce yorumladık?

Hep rahmetten bahseden bir Allah, ufacık bir çocuğa, zalimce öldürülen bir kadına rahmetini çok mu gördü?

Tüm bu zulümler neydi, nasıl yorumlanmalıydı?

Evet, nedir Allah?

Hep bize bilgiler verdiler, her inanç kendine göre yorumladı.

Her inanç kendi inandığı Allah'ı anlattı.

Hep korkular verdiler, emirler verdiler.

Her inancının emirleri farklıydı.

Oysa hiç şahit olmadık.

Hiç görmediğimiz bir Allah'a inandık.

Hiç aramadık, hiç sorgulamadık.

Hiç merak da etmedik.

İşte varlık ortadaydı, görünüyordu.  
Vücûdumuz ortadaydı, görünüyordu.  
Duygularımız vardı, ihtiyaçlarımız vardı.  
Doğuş vardı, ölüm vardı.  
Geliş gidiş vardı.  
Neydi tüm bunlar?  
Bu âlem nereye akıyordu?  
Bu âlem ne sırları saklıyordu?  
Bu âlem nasıl bir âleme dönüşüyordu?  
Hiç derinlemesine bakmadık, hiç anlamak için incelemedik.

Neydi tüm bunlar?  
Neydi bu görünen âlem?  
Nasıl var olmuştu?  
Tasadüfen mi oldu, bir güç mü var etti?  
O güç âlemden ayrı mıydı, âlem ile aynı mıydı?  
Evet, neydi Allah dediğimiz?

Varsa neredeydi, nasıldı, şekli şemâli var mıydı?  
Görünen bu âlem onun kendisi miydi?  
Yoksa! Bu âlemin dışında bir yerde miydi?  
Kendinden kendini mi açığa çıkardı?  
Nasıl bir boyutta, nasıl bir şekilde açığa çıkış oldu?  
Görünen bu âlemi inkâr etmek mümkün müdür?  
Peki, görünen bu âlemi anlarsak, neye Allah dendiğini anlayabilir miyiz?

Geçmiş zamanda yaşamış, o derin düşünen kâmil kişiler bu âlemde neye şahit oldular, neyi gördüler?

Evet, Neydi Allah?

İbrânîce'de "Hû" olarak kélama döküldü.

Arapça'ya "Allah" diye dönüştü?

"Hû" diye söylenmesi mi "Allah" diye söylenmesi mi daha doğruydu?

"Hu" da dense "Allah" da dense neydi Allah?

"Lâ"nın sırrı, "İllâ"nın sırrı neydi?

Var mıydı, yok muydu?

Varsa neredeydi, yoksa Allah denilen neydi?

Hep dillerde söylendi, ama hangimizde şahitlik oluştu?

Evet, neydi Allah?

Yoksa! Biz o muyuz?

Yoksa! O biz mi?

Yoksa! O hiçbir şey mi, o her şey mi?

Evet, neydi Allah?

İşte Yûnus Emre'miz; çıktım erik dalına derken, aradığı cevaplar kendini bilmek ve Allah nedir hakikatine ermek içindi.

Ve Yûnus Emre o meclisteki sohbetlerde aradığı soruların cevabını bulmaya başladığını, "anda yedim üzümü" demekle gösteriyor.

Amaç vücûdunu okumak ve kendini bilmektir.

Kendim dediğimiz vücûdumuzun sahibini idrak etmektir yani Allah hakikatini anlamaktır.

"Çıktım erik dalına" denilen yer, İbrâhîm okuludur, İbrâhîm eğitimidir.

Yani İlm-i Tevhîd eğitimidir.

İlm-i Tevhîd eğitimi ile tanışan kişi, kendine nisbet ettiği vücûdunun Allah'a ait olduğunu anlar ve o şirkten kurtulur.

Mina'da taşlanan 3 şeytan sırrı bu hakikati işaret eder.

İbrâhîm'in oluşturduğu Tevhîd derslerinin ilk 3 ünde, kişi kendine nisbet ettiği 3 niteliği anlar.

Ve talebe bu 3 derste kendine nisbet ettiği niteliklerin Allah'a ait olduğunu anlamaya başlar.

Bu nitelikler nedir dersek?

Bunlar:

Kendine nisbet ettiği fiil.

Kendine nisbet ettiği sıfatlar.

Kendine nisbet ettiği vücûd.

Hacı Bayramı Veli, bunu bir şiirinde dile getirmiştir.

“Kim bildi ef’âlini,

Ol bildi sıfâtını,

Anda gördü zâtını,

Sen seni bil, sen seni.”

İşte Yûnus Emre’de şiirinde “Bostan ıssı kakıyıp, der ne yersin kozumu” sözüyle, Allah’a ait olan vücûda ve o vücûda ki Allah’a ait olan fiil, sıfat, zât tecellisine sahip çıkma gafletine düştüğünü anlar.

Ve bu gafletten sıyrılmaya çalışır.

İlk dörtlükte ana mesaj kısaca nedir dersek:

“Çıktım erik dalına

Anda yedim üzümü

Bostan ıssı kakıyıp

Der ne yersin kozumu”

Erenler meclise varan kişi, hakikatlerden anında lütuflanır ve anlar ki Allah’a ait olan vücûda benim demekle büyük bir gaflet içindeymiş.

Kişi nasıl bir benlik içinde olduğunu anladığında, bir tövbe içinde benlikten döner, vücûdun Allah’a ait olduğu şuuruna erişir.

Erenler meclise varan kişi, Din adına öğrendiklerinin sadece bir bilgiden ibaret olduğunu anlar ve hakikatini anlamak için bildiklerinin unutulması gerektiğini de hisseder.

Amaç erenler meclisine varmak, bir kâmil kişinin elinden tutmaktır.

Hakikati öğrenmek için, hakikati bilenlerle buluşmalıyız.

Kişi kimlerle oturursa, onlara benzemeye başlar.

Ya da kişi kimlerle oturursa, onları kendine benzetmeye başlar.

Güçlü olan kişiler, çevresini şekillendirir.

Zayıf olan kişiler, çevresinden çok çabuk etkilenir.

Erenler meclisine varan, anda üzümünden yemeye başlar, yani anlatılan hakikat bilgilerinden anında nasiplenir.

Şimdi ikinci dörtlüğü inceleyelim:

“Uğruluk yaptı bana

Bühtan eyledim ona

Çerçi de geldi aydır

Hani aldın gözgünü”

Uğruluk: Beslemek, ikram etmek, hürmet etmek, hırsız, mala konan, mal sahibi, Allah lütuflarıyla besler, lâkin kişi mala sahiplenir.

Bühtan: Yalanlarda kalmak, bâtil şeylerde oyalanmak, asılsız şeylere inanmak.

Çerçi: Alıp satan, tüccar, ticaret eden, alıp veren, güzel şeyler sunan, pazarlayan, Mürşid-i Kâmil, pazarın sahibi olan Allah

Aydır: Göründü, açığa çıktı, belli etti, ortaya çıktı.

Gözü: Gözlemleyen, ayna, bakan, kendini gösteren.

Bu dörtlükten anladığımız şudur:

Allah lütuflarıyla bana ikram etti, beni besledi, vücûdumun işleyişini her an o yaptı, bana lütuflar sundu.

Ben ise bunu görmezden geldim, bühtanlarda kaldım, bir gâflet içinde kaldım.

Ben benim diyerek, O'na ait olana benim dedim.

Pazar sahibi olan Allah, tecellileriyle açığa çıktı:

“Gördüğün her şey bana ait, gördüğün her şeyden görünen benim” diye hissettirdi.

“Senin vücûd aynandan ve varlık aynasından görünen benim” diye hissettirdi.

“Ben benim diyerek, bir benlik içinde kalıp bühtana düşme” diyerek uyardı.

İşte kişi, kendi vücûd şehrinde olan tüm işleyişin sahibini bilmelidir.

Bedenin var oluşunu düşünmelidir.

Kalbimizin atışını, nefes alıp vermemizi düşünmeliyiz.

Ve vücûda benim demekle, bir bühtan içinde olmamalıyız.

Kişi yalanlarda kaldığını anlamalıdır.

Kişi şahit olmadığı şeye ihtiyatla yaklaşmalıdır.

Allah ile ilgili anlatılan her şeye hemen inanmamalıdır.

Yûnus Emre'nin şiirdeki “Bühtan eyledim ona” sözünü çok iyi düşünmelidir.

“Bühtan eyledim ona” yani Allah hakkında hep yalanlarda kalmışım, yalanlara inanmışım demektir.

Bühtan: Yalanlarda kalmak, bâtil şeylerde oyalanmak, asılsız şeylere inanmak, hurafelerle oyalanmak, iftira, birine aslı olmayan şeyler itham etmek gibi anlamlara gelir.

Yalan, iftira nedir ve yalanlara inanarak yaşamak nedir konusunu kısaca incelersek:

## **İFTİRA YALAN İHTİLÂK**

Nedir iftira?

Nedir yalan?

Nedir ihtilâk?

Din diye inandığımız bilgilerin hangisi yalan, hangisi doğrudur?

Yoksa Din diye bize aktarılan bilgiler yalanlardan mı oluşuyor?



Yûnus Emre onun için mi, “Bühtan eyledim ona” yani Allah hakkında hep yalanlarda kalmışım, yalanlara inanmışım diye şirinde belirtmiştir.

Hep duyduğumuz ama şahit olmadığımız inanç boyutu, yalandan mı ibaret?

Allah hakkında anlatılanlar ve şahit olmadan inandığımız inanç yalandan mı ibaret?

Yalanlara inanarak mı yaşıyoruz?

Aslını bilmeden, şahit olmadan, hiç sorgulamadan mı yaşıyoruz?

Yani hepimiz ihtilâk üzere mi yaşıyoruz.

İnanmışımız, ama aslını bilmediğimiz inançlar üzere mi yaşıyoruz?

Peki:

Nedir iftira?

Nedir yalan?

Nedir ihtilâk?

Gelin Kur’ân’a göre düşünelim:

En’âm Sûresi 116: “Ve in tuti eksere men fil ardi yudillûke an sebîlillâh in yettebiûne illez zanne ve in hum illâ yahrusûn.”

Meâli: “Eğer yeryüzündeki kimselerin çoğuna uyarsan, Allah’ın yolundan seni saptırırlar. Onlar ancak zanlara tâbi olurlar ve onlar yalanlarda kalanlardır.”

En’âm Sûresi 21: “Ve men azlemu mimmenifterâ alâllâhi keziben ev kezzebe bi âyâtih innehu lâ yuflihuz zâlimûn.”

Meâli: “Allah hakkında iftira atanlar ve o yalanları yayanlar, ya da onun âyetlerini yalanlayandan daha zalim olan kimdir. Doğrusu o zalimler felah bulamazlar”.

Yunûs Sûresi 17: “Fe men azlemu mimmenifterâ alâllâhi keziben.”

Meâli: “Allah hakkında bir şey uyduran, o yalanı aktarandan daha zalim olan kimdir?”

Yunûs Sûresi 69: “Kul innellezîne yefterûne alâllâhil kezibe lâ yuflihûn.”

Meâli: “De ki: Muhakkak ki Allah hakkında bir şey uyduranlar ve o yalanları yayan kimseler kurtuluşa eremezler.”

Hûd Sûresi 18: “Ve men ezlemu mimmenifterâ alâllâhi kezibâ ulâike yuradûne alâ rabbihim ve yekûlul eşhâdu hâulâillezîne kezebû alâ rabbihim e lâ lânetullâhi alâz zâlimîn.”

Meâli: “Allah hakkında asılsız şeyler söyleyen, o yalanları yayan daha zalim olan kimdir? İşte onların Rab hakkında bildirdikleri şeyler yalandır. Derler ki: Bilenleriz. İşte onlar kendilerini vücûdlandırıran hakkında yalan söyleyenlerdir. Allah’ı idrak edemeyip rahmetten uzaklaşanlar zalimler değil midir?”

A’râf Sûresi 37: “Fe men azlemu mimmen ifterâ alallâhi keziben ev kezzebe bi âyâtih.”

Meâli: “Öyleyse Allah hakkında bir şey uyduran ve o yalanları aktaran, ya da onun âyetlerini yalanlayandan daha zalim kimdir?”

Kur’ân’ı incelediğimizde Yûnus Emre’nin şiirini daha iyi anlıyoruz.

“Bühtan eyledim ona” yani “Allah hakkında hep yalanlarda kalmışım, yalanlara inanmışım,” sözünü anlamak için, daha dikkatlice düşünüyoruz.

Peki, bizlere Allah hakkında anlatılan şeylerin çoğu, yalan, hurâfe mi?

Bir şeyin yalan olup olmadığını nasıl anlarız?

Evet, şimdi düşünelim:

Nedir iftira?

Nedir yalan?

Nedir ihtilâk?

İftira, uydurulan şey, demektir.

Aslı olmayan suçlama demektir.

Ortaya atılan aslı olmayan şeyler iftiradır.

Uydurulan şeyler iftiradır.

Allah'ta olmayan şeyi, Allah'ta varmış gibi göstermek, Allah'a iftiradır.

Yani ilk defa birisi tarafından, aslı, temeli, hakikati olmayan uydurulmuş şey iftiradır.

Misal: Desek ki Allah'ın yirmi ayağı var, işte bu uydurmadır ve bir iftiradır.

Desek ki; kötülükler, zulümler, tecavüzler, gaddarlıklar, işkenceler Allah'tandır, bunlar iftiradır.

Desek ki; fesatlıklar, hasetlikler, gururlar, kibirler Allah'tandır, bunlar iftiradır.

Desek ki; Allah bir inancı diğerinden üstün kıldı, bir varlığı diğerinden üstün kıldı, erkek kadından üstündür, bunlar hep Allah'a iftiradır.

Allah Kur'ân'a göre bildiriyor ki; "Bende olmayan şeyi bana ithaf edenler, iftiracılar ve onlardan daha zalim yoktur"

Ankebût Sûresi 68: "Allah hakkında bir şey uyduran ve o yalanı aktaran, ya da hakikatler kendine açıklandığı hâlde onu yalanlayandan daha zalim olan kimdir?"

A'râf Sûresi 37: "Öyleyse Allah hakkında bir şey uyduran ve o yalanları aktaran, ya da onun âyetlerini yalanlayandan daha zalim kimdir?"

Evet, aslı olmayan şeyler iftiradır.

İftiralar hep uydurma şeylerdir.

Bunları ortaya koyanlar da iftiracıdır yani müfteridir.

## NEDİR YALAN VE YALANCI?

Uydurulan şeylere inanmak yalan boyutudur.

Uydurulan, yani aslı olmayan şeyleri esas sanıp aktarmak yalan boyutudur.

Yani iftiraları aktarmak yalan boyutudur.

İftiracının söylediği şeyleri aktarmak yalan boyutudur. Bunu söyleyenler de yalancıdır.

Bir kimse, birinden bir şeyler dinler, aslında dinlediğinin hakikatine ulaşmaz ve bunu esas sanıp aktarır.

Değer verdiği kimsenin sözüne inanır ve o sözü orada burada esas sanıp aktarır.

Anlatan kişi de bir şey anlatır, anlatan da anlattığının hakikatini bilmez, o da bunu duymuştur, bir yerden okumuştur, aslına ulaşmadan onu esas sanıp aktarır.

İşte tüm bu durumlar, yalan boyutunun aktarımıdır.

İşte, dinleyen inanır, anlatan inanır, anlatılan inanır, fakat hiç biri anlatılanın hakikatini bilmez.

Esas sanıp anlatırlar, hiç şahit olmadan sadece inanca dayalı bilgiler aktarırlar.

İşte yalan, uydurulmuş şeyleri aktarmaktır.

Aktaran da yalancıdır.

Din adına duyduğumuz bilgilere hemen inanmamalıyız.

Araştırmalıyız, şahit olmalıyız.

Şahit olmadığımız müddetçe bilgiye dökmemeliyiz, anlatmamalıyız.

Ezanda günde 20 defa okunan “eşhedü” kelimesini çok iyi anlamalıyız.

### **NEDİR İHTİLAK:**

Yalanlara inanmak ve o yalanlara göre yaşamak ihtilâktir.

Anlatılan yalanları esas sanıp, yalanları hayatına geçirmektir.

Yani anlatılan yalanlara göre hâl edinmek, huy edinmek, ibadet edinmek ve ona göre yaşamaktır.

Yani yalanla yaşamak, yalanda yaşamak, yalana göre yaşamak, ihtilâktir.

Din adına, ibadet adına anlatılan yalanlarla yaşamaktır.

İşte cemaatlerin, tarikatların, mezheplerin ortaya çıkmasına sebep olan şey ihtilâk üzere yaşamaktır.

Aslı olmayan şeyleri esas sanıp, o yalanlarla yaşamak ihtilâk üzere yaşamaktır.

İşte ihtilâk üzere yaşamak, atalarından öğrendikleri inanç sisteminin aslına ulaşmadan yaşamaktır.

Çünkü atalarından öyle görmüşlerdir.

Hiç aslını bilmeden, hiç şahit olmadan yaşarlar.

Ataları, yani anne ve babaları çocuklarına öyle öğretir ve çocukları da bunu gerçek bilip, öyle yaşarlar.

Her çocuk, anne ve babasının inanç sistemi üzere büyür, bunu sorgulamaya kalksa korkutulur, düşünmek istese, korkularla düşünme kapısı örtülür.

İşte bir kişi bir şey uydursa, uydurduğu şey iftiradır, uyduran iftiracıdır.

Bir kişinin de uydurulan şeyi esas sanıp aktarması yalandır, bu yalanı aktaran da yalancıdır.

İşte ihtilâk ise; yalanları esas sanıp hayatına geçirmek ve o yalanlara yaşamaktır.

İşte bunun için Kur'ân'da, En'âm Sûresi 116. Âyette geçen: "Yeryüzündeki kimselerin çoğuna uyarsan, Allah'ın yolundan seni saptırırlar. Onlar ancak zanlara tâbi olurlar ve onlar yalanlarda kalanlardır", meâli çok çarpıcıdır.

İnsan bu âyeti düşününce, tüyleri diken diken oluyor.

Bunca yıl yalanlara inanıp, hep ihtilak üzere yaşamışım diye.

Hep kendi inancımı yüce görüp, başkalarının inancına hor bakmışım diye.

Atalarımı bir inanç yolunda bulmuşum ve o inançtan gelen bilgilerle, başkalarını yargılamışım diye.

Mü'min Sûresi 5: "Atalarının inancından gidenlerin hepsi, onlara gelen Resûllerin anlattıklarını kabul etmeyip, onlara hücum ettiler."

Zuhuf Sûresi 22: "Bilakis, dediler ki: Biz atalarımızı bir inancın yolu üzerine bulduk ve biz onların gösterdikleri yol üzere, onların adetleri üzere oluruz."

Evet, hakikatlere ulaşmak için yönümüzü, şahitlik alanı olan varlık kitabına dönmeliyiz.

Gece gündüz, görünen varlığı incelemeliyiz.

Kendimizin ve varlığın oluşumunu düşünmeli, bir aşk içinde araştırmalıyız.

Var oluşu ve var edeni anlamaya çalışmalıyız.

Varlıktaki işaretlere, delillere göre hareket etmeliyiz.

Ve çok düşünmeliyiz.

Ve kendimize sormalıyız:

Ben, iftiralara mı inandım?

Ben, aktarılan yalanlarda mı kaldım?

Ben, bu yalanları hayatıma geçirdim ve o yalanlar üzere mi yaşıyorum?

Ben, dinin hakikat boyutuna mı, yoksa din adına aktarılan yalanlar boyutuna mı tâbiyim?

Lütfen düşünelim, araştıralım.

Duyduğumuz bir şeye hemen inanmayalım.

Onun hakikatini arayalım.

İlim üzere, irfân üzere, şahitlik üzere hareket edelim.

Kendi vücûdumuzu, hakikatlerin kaynağı bilelim.

Ve görünen varlığı, hakikatlerin kaynağı bilelim.

İşte Yûnus Emre'nin; "Bühtan eyledim ona" sözü, onunla ilgili hep yalanlara inanmışım, o yalanlarla oyalanmışım tesbitidir.

Kişi, hem Allah'a ait olana "benim" demekle bühtan içinde kalmıştır, hem de din adına anlatılanlara, şahit olmadığı halde, sadece inanmakla büyük bir gaflet içinde olmuştur.

İkinci dörtlükte ki ana mesaj kısaca nedir dersek:

"Uğruluk yaptı bana

Bühtan eyledim ona

Çerçi de geldi aydır

Hani aldın gözgünü"

Benim deyip kendine nisbet ettiğim vücûdumda Allah, lütuflarıyla her an bana ikram etmiş, lütuflarıyla vücûdu donatmış, vücûdumun işleyişini her an o yapmış, vücûda tecellileriyle her an kendini göstermiş.

Ama ben bunu görememişim, bühtanlarda kalmışım, bir gâflet içinde yaşamışım.

Allah'ı gökte bir yerlerde sanmışım, o bana benden yakınmış görememişim.

Allah adına anlatılan yalanlara inanmış, vücûd aynamdan onun kendini gösterdiğini anlayamamışım.

Kâinat pazarının sahibi olan Allah, tecellileriyle her an kendini gösteriyormuş.

Bunu anladığımda; "gördüğün her şey bana ait, gördüğün her şeyden görünen benim" diye hissettirdi.

"Senin vücûd aynandan görünen benim" diye hissettirdi.

“Her varlık aynasından her an zahir olan benim” diye hissettirdi. Evet, insan kendi vücûdunda olan işleyişi anlamalı, vücûdunda sunulan lütufları görmelidir.

Bunların nasıl olduğunu düşünmelidir.

Allah hakkında yalanlarda kalmamalı, hakikatlere şahit olmalıdır.

Her varlıkta her an olmakta olan işleyişi düşünmelidir.

Görünen bu âlemi anlamaya çalışmalıdır.

Din adına anlatılan yalanlarda kalmamalı, anlatılan her bilgiyi iyice düşünmelidir.

“Bühtan eyledim ona” sözüyle yalanlarda kaldığını anlamalıdır.

Ve yalan olmayan, varlıkta kendini tecellileriyle gösteren Allah’a şahit olmalıdır.

Din adına duyduğu şeylerin, aslı var mı yok mu anlamadan inanmamalıdır.

Din adına yapılan, ayrımcılıklara kanmamalı, Tevhîd şuuruna ulaşmalıdır.

Cümle varlık pazarında, her an işleyenin, her an sıfatlarıyla tecelli edenin Allah olduğunu idrak etmelidir.

Allah’ın, vücûdumuzda lütuflarıyla kendini gösterirken, bunu görmezden gelmemeliyiz.

Allah cümle varlıktan kendini, âyetleriyle gösterir.

Allah hakikatine ermek için, O’na karşı bühtanlarda kalmamak için, O’na ait olan işaretleri takip etmeliyiz.

Görünen varlıktaki âyetleri, yani işaretleri iyi okumalıyız.

Bilmeliyiz ki varlığın hakikatleri, varlıktaki işaretlerle bilinir.

Âyet’in varlıktaki işaretler demek olduğunu iyi bilmeliyiz.

Kur’ân’ı Kerim’i incelediğimizde anlıyoruz ki, yeryüzünde ve gökyüzünde olan her şey bir âyettir, yani bir işaret, delildir.

Yûsuf Sûresi 105: “Ve keeyyin min âyetin fîs semâvâti vel ardı yemurrûne aleyhâ ve hum anhâ muridûn.”



Meâli: “Göklerde ve yerde nice âyetler vardır ki yanından gelip geçerler ve onlar onun farkına varmazlar.”

“Âyet nedir” diye toplumda herkese sorsak, hemen hemen herkes, Kur’ân diye bildiğimiz kitapta yazılı olan kelimelerden bahseder.

Allah’ın âyetleri dediğimizde herkes, Kur’ân diye adlandırdığımız kitaptaki yazılı olan sözcüklerden bahseder.

İnanç ile ilgili bir meseleyi konuşurken bile, hemen “şu âyette şöyle diyor” diye bahsedilir.

Oysa Kur’ân inceleyen anlar ki âyet, varlıktaki işaretlerdir, delillerdir.

Varlıktaki âyetleri takip eden kişi, Allah’a karşı bühtana düşmekten kurtulur.

Âyet: İz, işaret, alâmet, delil, sinyal, demektir.

Evet, tüm kâinatta her şey bir âyettir.

Varlığın kendisi de, varlıktaki nitelikler de hep bir âyettir.

Her bir âyet; bir işarettir, bir delildir, bir sinyaldir, bir izdir.

Bu iz bizi varlığın sahibine götürür.

Varlıkta bulunan, varlıktan akan her şey âyettir.

Allah dediğimiz, inanıp da şahit olmadığımız o gizemi, ancak ve ancak âyetlerle, yani varlıktaki işaretlerle anlayabiliriz.

Yeter ki görünen varlığı inceleyelim, anlamaya çalışalım.

Ve buna kendi vücûdumuzdan başlayalım.

Nefesimizden başlayıp, hücrelerimizi, dokularımızı, bedenimizi inceleyelim, çalışmasını, niteliklerini inceleyelim, “İkrâ-Oku”yalım, idrak etmeye çalışalım.

Nereden geldik, nasıl oluştuk, bedenimiz nasıl işliyor ve nereye gidiyoruz, sorularının cevaplarını, kendi vücûdumuzu ve varlığı inceleyerek anlamaya çalışalım.

Allah, tüm varlıkta işaretleriyle kendini her an gösterir.

Görünen de görünmeyen de, evvel olan da âhir olan da O'ndan başkası değildir.

“Evvel ve sonsuz olan, zâhir olan ve bâtın O'dur”

“Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtın.” Hadid Sûresi 3  
Allah, tüm varlıktan işaretleriyle kendini gösterir.

Bunu anlamak için, varlığı okumak gerekir, tefekkür etmek gerekir.

Hazreti Muhammed onun için “Ya Rabbi! Bana eşyanın hakikatini göster” diye dua etmiştir diye bilinir.

Allah hakikati, ancak ve ancak varlığın var oluşunu anladığımızda idrak edilir.

İşte insan, varlığı okumalı, incelemeli, düşünmeli, idrak etmelidir.

Eğer insan, canlı âyetlerden okumaya, yani varlıktaki işaretlerden okumaya başlayamazsa, kendi yaratılışının hakikatine ulaşamaz ve sonuçta Allah nedir, sorusunun hakikatine ulaşamaz.

Eğer insan, Kur'ân kelimelerine âyet der ve bu kâinattaki her şeyin bir âyet olduğunu anlayamazsa, Allah'ı idrak etmekten uzaklaşır.

Evzan bizlere, günde 20 defa “Eşhedu-Şahit olun” diye bildirirken, bu hakikati bildirir.

Varlıktaki âyetleri yani sonsuz işaretleri inceleyerek, var oluşun hakikatini hissedebiliriz.

Her nesneyi iyi okursak, şüphesiz oradaki işaretler bize varlığın sahibini gösterir.

Yeryüzünde ve kâinattaki her şeyin bir âyet olduğu bize bildirilmiştir.

Yeter ki insan, Kur'ân diye bildiği, insanların matbaada oluşturduğu kitaptan başını kaldırsın, yönünü varlığa döndürsün, canlı âyetler olan varlık kitabıyla tanışsın, her varlığın bir âyet olduğunu anlansın.

Ve onu okumaya, onu incelemeye, onu anlamaya çalışsın.

İşte o zaman aradığı tüm soruların cevapları ile bir bir buluşacaktır.

Zaten Kur'ân dediğimiz kitap bizlere bu gerçeği sunar.

Göklerde ve yerde bulunan her şeyin bir âyet olduğu Kur'ân'da defalarca bildirilir.

İşte insanın kendisi, yani tüm beden varlığı ile canlı bir âyettir.

Tüm organları, hücreleri bir âyettir.

Varlığındaki molekülleri, atomları bir âyettir

Allah kendini cümle kâinattaki âyetleriyle gösterir.

Bize verilen akıl bunları anlamak içindir.

Hazreti Muhammed onun için “düşünmeyen kimsenin imanı olmaz” demiştir.

İman, emin olmaktan gelir.

Emin olmak ancak ve ancak şahitlikle oluşur.

Varlığı inceleyen oradaki işaretlerle, varlığın hakikatine şahit olan, emin olmuştur yani iman sahibi olmuştur.

Düşünmeyen insanın imanı olmaz, inancı olur.

O kişi, atalarından öğrendiği şahit olmadığı bilgilere inanır ve hiç düşünmeden ibadet diye bildiği şeyleri uygular. İşte buna inanç boyutu denir.

Düşünmeyen kimse, iman boyutuna ulaşamaz, mümin olamaz.

Müminlik emin olmakla oluşur.

İşte bühtana düşmemek için, emin olmak gerekir.

Emin olan yani mümin olan, varlıktaki âyetleri takip etmiş, varlığın sahibine âyetlerle şahit olmuştur.

Din diye anlatılan bilgiler, sadece inanca dayalı olan bilgilerdir.

Her inanç grubu kendi inancına göre Dini, ibadetleri yorumlar.

Her inanç grubu, kendi inancını doğru kabul eder.

Oysa Dinin hakikati, varlıktaki âyetlerde, yani işaretlerde gizlidir.

Varoluşu anlayan, Din hakikatine erer.

İşte Yûnus Emre, kişinin Allah'a karşı bühtana düşmemesi için, kişinin kendi vücûdundaki Allah'a ait olan âyetleri, yani işa-retleri görmesi gerektiğini bildirir.

“Uğruluk yaptı bana  
Bühtan eyledim ona”

Sözüyle, vücûdumda her an uğruluk yaptı, yani âyetleriyle beni lütuflandırdı, ama ben onu anlayamadım ve O'na karşı bühtana düştüm diyerek bizleri çok güzel uyarmış.

İşte, Allah'a karşı bühtana düşmemek için, vücûdumuzdaki tecellileri çok iyi anlamalıyız.

Ve bu tecellilerle vücûdun işleyişinin Allah'a ait olduğunu idrak etmeliyiz.

Şimdi 3. dörtlüğü inceleyelim:

“Kerpiç koydum kazana  
Poyraz ile kaynattım  
Nedir diye sorana  
Bandım verdim özünü”

Kerpiç: Toprak, saman, su ile karıştırılarak yapılan tuğla, sıfatlar boyutu, toprak boyutu, beşer boyutu

Kazan: Kaynayan, işleyen, pişen, dergâh, eğitim yeri

Poyraz: Esen, ilgi, heves, gönüldeki istek

Banmak: Gömülmek, boyanmak, kaybolmak, dalmak, suya dalmak, enfûsüne dalmak

Öz: Her varlığın geldiği kaynak, her bedende olan can,

Bu dörtlükten anladığımız şudur:

Anladım ki beşeri bir bedene sahibim.

Bir kerpiç gibi, bende şekillenip gelmişim.

Ve anladım ki bu beşeri beden bana ait değil.

Kazandan murad; okuldur, dergâhtır, kâlbtiir, varlığından geçmektir.

Bir aşk kazanında, yani bir mürşit sofrasında bir ilimle piştım.

Aşk kazanına düştüm, ilâhî aşkla piştim.  
İçimdeki bir hevesle, poyraz misali hakikat yolunda yol aldım, estim.

Özümü anlamakla, bedeni tutan Zâta erdim.

Varlığımdan geçerek, Cânın sahibine cânımı teslim ettim.

Can şehrine daldım, fenâfillah sırrına erdim.

Bu yol nedir diye sorana, dalmış olduğum cân şehrinin sahibinden bahsettim.

Cümle âlemin bir özden geldiğini, bir özle tutulduğunu, bir özle sürüp gittiğini bildirdim.

İnsanın topraktan oluşan bir beşeri vücûdu olsa da, beşeri vücûdunu tutan bir öz vardır.

İnsan kendini bilme yolunda, öncelikle beşer bedeni ile ilgili tefekküre düşmeli.

Beşer bedenini tutan özü anlamalıdır.

İnsanın toprak boyutu ve can boyutu vardır.

Hacc Sûresi 5: “Halaknâkum min turab.” “Sizi topraktan oluşturduk.”

Topraktan oluşan boyutu, ten boyutudur.

Ten boyutu da can boyutundan gelir.

Cümle varlık bir özden süzülüp gelmiştir.

Hakikati arayan insanın içine, bir merak bir istek düşmüştür.

Nereden geldiğini, nereye gittiğini anlamak isteyen kişiler, ancak bir meraka düşerlerse, içsel bir heyecanla hakikati arama isteğine düşerlerse, bir poyraz misali, içlerindeki hevesle hareket ederler.

Bu heves kişiyi, içsel bir heyecana düşürür.

Kendini bilen insan, kendini bilmek isteyen insana yardımcı olabilir.

Bir kazanda pişmek, Yûnus Emre gibi Taptuk’un dergâhında bir eğitimden geçmekle mümkündür.

İlâhî aşka düşen yol alır.

Bu yolculuk kişiyi, kendi aslıyla buluşmaya götürür.

İlmi talep etmenin başı, hevestir, meraktır.

İnsanın gönlündeki heves, poyraz yani rüzgâr ile remzedilmiştir.

Gönlündeki o heves kişiyi sorgulamaya götürür.

Sorgulama hakikatlerin arayışıdır.

Yûnus Emre bu dörtlükte; içteki heves, kişinin kendi özünü anlamaya götürür hakikatine dikkat çekmiştir.

“Kerpiç koydum kazana

Poyraz ile kaynattım” yani beşer vücûdumun nasıl oluştuğunu anlamaya heves ettim.

Bu heves beni Taptuk Emre’nin kapısına götürdü.

Taptuk Emre’nin kazanında, yani okulunda yandım, piştim, aslımı anlama yolunda yol aldım.

“Nedir diye sorana

Bandım verdim özünü”

Benim gibi bir arayışa düşüp, görünen âlem nedir, insan nedir, Allah nedir? Diye sorular soranlara, kendi özünü gösterdim.

Kendi özüne bakmasını, kendini bilmesini tavsiye ettim.

Amaç kişinin kendini bilmesidir.

Kendini bilen, kendi vücûdunu tutan ilâhî gücü hisseder.

Kur’ân ve Hazreti Muhammed’in öğretilerinde “men arafe nefsehu” yani nefesine ârif olmak vardır, yani kendini bilmek vardır.

Kur’ân’ı incelediğimizde:

Nefs; maya, cevher, asıl, hayat, kişi, kişinin bedeni, kişinin öz varlığı, bir şeyin ta kendisi gibi anlamlara geliyor.

Nefs, enfüs, nüfûs, nefes, nefâis, enfes, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Hazreti Muhammed’e biri gelip soruyor:

Ya Muhammed! Allah nedir? Ben onu nasıl bilirim?

Hazreti Muhammed'de diyor ki: "Men arafe nefsehu" "Nefsini bil" yani "Kendini bil"

Anlıyoruz ki nefis; kişinin öz varlığıdır. Yani kendisinin ten ile can bütünlüğüdür.

Kişinin nefisini bildiğinde, yani kendi öz varlığını bildiğinde Rabb'ini de bilir.

Kişinin öz varlığı, ilâhî sisteme ait olan tüm hakikatleri barındırır.

Yûnus Emre, Taptuk Emre'nin kapısına nefisini bilmekle ilgili heyecana düştüğünden dolayı gelmiştir.

Nefsini bilmek elbette belli bir eğitimle mümkündür.

Hevâ ve Nefs inceliğini çok iyi düşünmeliyiz.

Toplum genelde nefis ile hevâyı karıştırır.

Nefsimizi bize, hep düşman olarak öğrettiler.

Nefsimizi; hep kötülüğün kaynağı, hep kötülüğü emreder diye öğrettiler.

Oysa Kur'ân'da nefis, başka bir anlamda karşımıza çıkıyor.

Hepimizin tek nefisten yaratıldığı bildiriliyor.

Nisâ Sûresi 1: "Halakakum min nefsin vâhîdetin."

Meâli: "Sizi tek nefsten halk ettim."

Nefis kötülüğün kaynağıdır diyenler, Yûsuf Sûresi 53. âyeti delil gösterdiler.

Yûsuf Sûresi 53: "Ve mâ uberrii nefsî innen nefse le emmâretun bis sûi illâ mâ rahime rabbî inne rabbî gafûrun rahîm."

Diyanet: "Nefsimi temize çıkarmıyorum. Çünkü nefis aşırı şekilde kötülüğü emreder; Rabbim acıyıp korumuş başka. Şüphesiz Rabbim çok bağışlayan, pek esirgeyendir."

Tevhîd-i Kur'ân: "Ben kendimi temize çıkaramam. Doğrusu bir kişi, elbette kendi isteklerinin zorbalığında olduğunda bir kötülük içinde olur. Ancak Rabbinin merhametini anlayanlar başka. Muhakkak ki Rabbim mağfiret edendir, tüm varlığı özünden varedendir."

Nefsine hâkim olmak diye bizlere öğretilen; hiddet öfke, şehvet, hırs gibi duyguların kontrol edilmesiydi.

Nefse ârif olmak, kişinin kendini bilmesi hakikatidir.

Kur'ân kendine arif olmayı, çevresine arif olmayı bildirir.

Hatta Kur'ân'da "A'râf Sûresi" vardır.

A'râf kelimesi, arif kelimesi ile bağlantılıdır.

Hucurât Sûresi 13'de "Li teârefû" arif olmanız için kelimesi vardır.

13: "Ey insanlar! Biz sizi, bir erkek ve bir kadından yarattık ve halklar halinde, kabileler halinde çoğalttık, birbirinizi tanımanız ve yardım etmeniz için."

Kişi nefsini bilirse, yani kendini bilirse cümle varlığında nasıl bir işleyiş içinde olduğunu ve tek bir özden geldiğini fark eder.

İşte cümle varlık, hepimiz; Nisâ Sûresi 1: "Halakakum min nefsin vâhidetin."

"Sizi tek nefsten halk ettim", âyetinde belirtildiği gibi tek nefsten var olduk.

Nefs; rûhun ten elbisesi giymiş boyutudur.

Nefs; kişinin öz varlığıdır.

Nefs, tüm tecellilerin kaynağıdır.

Nefs, üflenen rûh sırrıdır.

Nefs, bizzat Hakk'ın kendisidir.

Hepimiz aynı rûh'tan üflenmekle şekillenen varlıklarız.

"nefahtu fihi min rûhî"

Nefs ile Nef aynı kökten gelen kelimelerdir.

Nef edildiğinde Nefs ortaya çıkmaya başlar.

Yani tohumun içinde bir üfleyiş başladığında ağaç elbisesi ortaya çıkmaya başlar.

İşte nefis; Allah'ın ruhundan üflenmekle oluşan bir özdür, bir mayadır.

Hepimiz bu mayadan şekillendik.



Anlıyoruz ki nefis; kötülüklerin kaynağı değil, kişinin beden boyutunda olan öz varlığıdır.

Yani nefis kişinin kendisidir.

Kişi, iç âlemiyle dış âlemiyle bizzat nefis'tir.

İşte hepimiz tek nefisten yani tek kaynaktan yaratıldık, o kaynak da rûhun mayalanmış boyutu olan bir özdür.

Oysa kötülüklerin kaynağı;

Kişideki hevâdır,

Bâtıl bilgilerdir,

Aileden gelen öğretilerdir, hallerdir, eğitimidir.

İşte nefis; kötülüğün kaynağı değil, var oluşumuzun kaynağıdır.

Nefsini bil denmesinden maksat, kendini bil, yani kendi öz varlığını bil demektir.

Kendini bil denmesi; kişinin aradığı hakikatlerin kendinde olduğunun bildirilmesidir.

Kişinin bedeni, yani nefsi, tüm ilâhî sırları barındıran canlı bir kitaptır.

Her varlık, ilâhî sırları barındıran canlı bir kitaptır.

Kişi, kâinatın sırlarına ulaşmak istiyorsa, kendi nefisini yani bedenini iyi okumalıdır

Kur'ân "Oku" ile başlar.

Yani "nefsini oku", yani "kendini bil"

Nefsine dönen kişi, yani kendi öz varlığına dönen kişi, kendi enfûsî boyutuna bakar ve kendi enfûsî boyutunda bir idrak yolculuğu yapar.

Vücûd nasıl işliyordur, nitelikleri nasıldır, beşer boyutu, rûh boyutu, nûr boyutu nedir? Bu hakikatlerin hepsini kendi nefsinde yani kendi öz vücûdunda idrak etmeye başlar.

İşte, Yûnus Emre Taptuk Emre'nin kapısında Nefs eğitimi gördü, yani kendini bilme eğitimi gördü.

Kendini bilen kişi, tüm varlığın bir özden geldiğini anlar.

Her varlığın aynı özden şekillenip açığa çıktığını ve aynı özle tutulduğunu anlar.

Bu dörtlükte “Bandım verdim özünü” sözüyle, kişi nefis, nefes eğitimi gördüğünde, kendindeki ve her varlıktaki özü anlar, inceliği sunulmuştur.

Ve o özün tek olduğu şuuruna ulaşmanın inceliği sunulmuştur.

İşte Yûnus Emre, Taptuk Emre’nin okulunda aldığı eğitimle, öz hakikatine ulaştı.

Ve şiirlerinde hep bunu hissettirdi.

Cümle âlemin bir olduğunu ve bir özden gelip şekillendiğini şiirlerinde hissettirdi.

“On sekiz bin âlemin cümlesi bir içinde,

Kimse yok birden ayrı, söylenir dil içinde.

Cümle bir onu birler, cümle ona giderler,

Cümle dil onu söyler, her bir menzil içinde”

Evet, toprak bedenini anlayabilmek için, Taptuk’un kazasında bir eğitimden geçmek gerek.

Taptuk Emre’nin okulu, nefsin bilme okulu idi.

Nefsin bilen, yani kendini bilen, kendi özünün Allah olduğu hakikatine erer.

Özü bilen, özü bilmek isteyene de yol gösterir.

Diğer bir dörtlüğün açıklaması şöyledir:

“İplik verdim culhaya

Sarıp yumak etmemiş

Becid becid ısmarlar

Gelsin alsın bezini”

İplik: Varlıktaki tecelliler, ilim, Allah’ın ipine sınımsız sarılın âyetinin işareti.

Sâlik ona verilen “İlm-i Tevhîd” bilgilerine sarılmalı.

O ipe tutunmalı.

Yumak: Sıfatlarla donatılmış, sarıp sarmalanmış, şekillenmiş, bütünlük, birlik.

Çulha: Bez dokuyucu, her varlıkta tecellileri ile varlığı şekillendiren, varlığı tecellileriyle sarıp sarmalayan, Şit boyutu

Saliğe tutacağı ip gösterildi, o ipin sahibi çulhaya ulaş denildi, fakat sâlik varlıktaki o dokunuşu, o işleyişi anlayamadı

Becid: Hızlı, çabuk, her an, devamlı

İsmarlamak: Bir işin yerine getirilmesi, bir işin yapılması ile ilgili istek.

Becid becid ismarlar, her an tecelli eder, varlığı var eder, her an yaratır, her an açığa çıkarır.

Gelsin alsın bezini, vücûdun sahibini idrak etsin, o vücûd nasıl dokundu anlasın.

Varlıktaki yerini bilsin, kul olduğunu idrak etsin, vücûd makamına erişsin.

Bu dörtlükten anladığımız şudur:

Her varlığı şekillendiren, dokuyan, bedenlendiren Allah, beni tecellileriyle sarıp sarmalamış.

Allah'ın ipine sımsıkı sarılmak varken, biz bunu yapmamışız.

Bizi Allah'a bağlayan kul ipini görememişiz.

Her an vücûdumda işleyip duran Allah, elest hitabı ile "o şekillendirdiğim dokuduğum vücûdunun nasıl dokunduğunu anlasın, o beden bezinin ne olduğunu idrak etsin ve sahibine teslim etsin" diye bildirmiş.

Ve "bana ait dediği, o vücûd boyutunun sahibine gelsin, benim dediği vücûdu ona ait ise, gelsin alsın. Ölümlü olan vücûda benim demekle ne kadar bir gaflet içinde olduğunu anlasın." diye bildirmiş.

Biz bizlere verilen beden elbisesinin ince ince dokunuşunu, şekillenişini çok iyi tefekkür etmeliyiz.

Her an olmakta olan hücrelerimizin şekil şekil dokunuşunu çok iyi tefekkür etmeliyiz.

İnsanın vücûdu ve varlığın vücûdunun nakşedilmesini anlamalıyız.

Nakkaşı ve nakşını düşünmeliyiz.

Eğer bizler ölümlü olan vücûda benim dersek, o vücûdda olan Zâtın tecellisini idrak edemedik demektir.

Varlıkta her an olan “becid becid ısmarlar” yani her an olmakta olan işleyişi anlayan kişi, Allah’ın her an varlıkta tecelli ettiğini anlar.

İsmarlamak kelimesini; bir işin yerine getirilmesi bir işin yapılması ile ilgili bir emir olarak düşünebiliriz.

Burada Yûnus Emre, görünen her varlıkta her an olmakta olan işleyişi, şekillenmeyi adeta ısmarlamak kelimesiyle remzetmiştir.

Vücûdun her an olmakta olan işleyişi, adeta bir ısmarlamayı yerine getiriyor.

İnsanın vücûdu bir bezin dokunuşu gibi oluşmakta ve her an işlemektedir.

Bunu bilen, bu işleyişi kimin yaptığını idrak etmiştir.

Ve böylelikle vücûda benim deme gafletinden kurtulmuştur.

“Gelsin alsın bezini” sözünü birkaç anlamda da düşünebiliriz.

Kendine nisbet ettiği vücûda, benim demekle gafletini anlasın.

Benim dediği vücûdun kime ait olduğunu anlasın.

İlle de vücûd benim deme cüretini gösteriyorsa, sahip çıktığı vücûdu bir gün elinden kayıp gidecek, o zaman varsa gücü bunu engellesin.

Vücûdu tutan Allah’tır, ama kulun bir bezden ibaret olan toprak bedeni vardır.

O toprak bedene iyi baksın, gün geldiğinde o toprak beden geldiği yere dönecektir.

İsmarlamak kelimesini; “kûn fe yekûn” âyetinin sırrı olarak da düşünebiliriz.

Bu âyette geçen “kûn” yani ol emrini, ısmarlamak olarak ta zevk edebiliriz.

Yâ-Sîn Sûresi 82: “İnnemâ emruhû izâ erâde şeyen en yekûle lehu kun fe yekûn.”

Mâli: “Bütün varlıkta sadece işleyen O’dur. O bir şeye irade ettiği zaman, ona ol der, böylece olur.”

Her an olmakta olan varlıktaki işleyiş “kûn fe yekûn” emri ilâhisidir.

İnsan nasıl açığa çıktığını nasıl bedenlendiğini iyi düşünmelidir.

İnsan, beden bezinin nasıl dokunduğunu iyi düşünmelidir.

Yûnus Emre;

“İplik verdim culhaya

Sarıp yumak etmemiş

Becid becid ısmarlar

Gelsin alsın bezini” dörtlüğünde bizlere bu incelikleri sunmuştur.

Bu dörtlükte ayrıca kişinin düştüğü gaflete de işaret edilir.

Başka bir açıdan da bakarsak:

Kişi kendi hevasınca inandığı Tanrı’ya sığınır, dua eder, bir şeyler ister, bir şeyler ısmarlar.

Ve ister ki ettiği dua, beklediği şey hemen olsun.

Ama olmayınca “Sarıp yumak etmemiş” yani istediğim şey hemen olmadı, gibi karamsarlığa düşer.

İşte kişi, hevasına göre bir Tanrı’ya inanır ve ister ki istediği şeyler hemen olsun.

Kur’ân’da bu çok güzel işaret edilir.

Furkân Sûresi 43: “E raeyte men ittehaze ilâhehu hevâ.”

Câsiye Sûresi 23: “E fe raeyte men ittehaze ilâhehu hevâ.”

Meâli: “Hevâsını ilah edinen kimseyi gördün mü?”

Meâli: “Hevâsını Tanrı edinen kimseyi gördün mü?”

Hevâ; Hava kelimesinden gelir, boşluk, boş olan, iki şeyin arasındaki uzaklık, batıl olan, aslı olmayan şeye yönelmek, düşmek, nefsin batıl olan zarar vermeye yönelik istekleri, gibi anlamlara gelir.

Hevâsını Tanrı edinmek; kendi yetiştığı aileden gelen bilgilere dayalı olarak zannına göre oluşturduğu hayali bir Tanrı'ya inanmak anlamındadır.

Her inanç, kendi atalarından miras kalan Tanrı inancına inanır.

Ve her inanç, kendi inandığı Tanrı'yı kutsal bilir ve o Tanrı'ya kendine hizmet edecek diye inanır.

Her inanç, inandığı Tanrı'yı kendi yanında görür ve o Tanrı'ya; kendi inancında olanları destekler, onları cennete alır, diğerlerini cehenneme atar diye inanır.

Her inanç, kendini seçilmiş, farklı görür.

Gerçek inananın yalnızca kendi inanç grubu olduğuna inanır.

Kendi inandığı Tanrı'ya hep isteklerde bulunur, yani hep bir şeyleri ısmarlar ve hemen olmasını bekler.

“Becid becid ısmarlar

Gelsin alsın bezini”

Sözünde buna işaret edilir. Yani çabuk çabuk ısmarlar hemen olsun ister.

Kur'ân'da buna çok güzel işaret edilir.

Yûnus Sûresi 12: “İnsana bir sıkıntı dokunduğunda, yatarken veya otururken veya ayakta iken Bize dua eder, böylece sıkıntısının giderilmesi için Bize yönelir. Sıkıntıdan kurtulduğunda ise Bize yöneldiğini unuttur, sanki sıkıntı dokunmamış gibi hareket eder. İşte yaptıkları şeylerle haddi aşanlar bir gurur içindedirler.”

Rûm Sûresi 33: “İnsanların başına bir sıkıntı geldiği zaman hemen Rabbine dua eder, O'na yönelir.”

Bakara Sûresi 200: “Fakat insanlardan bazı kimseler: Rab-bimiz! Bize dünyalık ver, derler. Onlar sonunda yaratıcıyı anlayacak değillerdir.”

İşte, kişi kendi hevasına göre inandığı Tanrı'nın, onun her dediğini yapmasını ister.

“Becid becid ısmarlar” yani istediği şeyin hemen olmasını ister.

İsmarlamak: Bir işin yerine getirilmesi, bir işin yapılması ile ilgili istek, anlamındadır.

Hevasına göre inandığı Tanrı'nın, isteklerini hemen yerine getirmesi beklentisi işaret edilmiştir.

Hevasına göre inandığı Tanrı boyutunda, ismarlama hiçbir zaman bitmez.

Ama hakikatte ise böyle bir şey yoktur.

Böyle bir şeyin olmadığı da "Gelsin alsın bezini" sözüyle işaret edilmiştir.

Yani her isteği yerine getiren bir Tanrı inancı, sadece atalardan gelen bir inanç boyutudur.

Hevasına göre sığındığı bir Tanrı inancıdır.

Dünyada her inancın kendine göre inandığı bir Tanrı vardır ve o Tanrı'ya her an ismarlamaları vardır.

Kişi hakikati arıyorsa, ailesinden gelen Tanrı inancını, din inancını, ibadet inancını bir kenara bırakmalı ve hakikatin ne olduğunu araştırmalıdır.

İnsan, din adına anlatılan bâtil şeylere yani aslı olmayan şeylere yani hurâfelere yönelmemelidir.

Yani hevâsına göre hareket etmemelidir.

Kişi kendine sormalıdır: "Beni yaratan bir Tanrı'ya mı inanıyorum, yoksa hevama göre inandığım bir Tanrı'ya mı inanıyorum?"

Diğer bir dörtlüğü inceleyelim:

"Bir serçenin kanadın

Kırk katıra yüklettim

Çift dahi çekemedi

Şöyle kaldı kazını"

(2. satırdaki katır, bazı kayıtlarda kağrı, bazı kayıtlarda katil diye yazılmıştır.)

Biz, Yûnus Emre'nin katır dediğini düşünüyoruz.

Serçe kanadı: Aşk ile kendi varlığından geçmiş bir salığı remzeder, uçmaya kapı açan irfâniyet, mânâ boyutunun hissiyatına ulaşmak.

Katır kısır bir hayvandır, katırdan doğuş olmaz, yani kendinden irfâniyet doğuşu olmayan hakikatin sözlerini çekemez, taşıyamaz, anlayamaz.

Kırk: İbrâhîm'i makamların kırklar sofrası.

Kazı: Kazmak, sürmek, deşelemek, beden toprağının işleyişine bakmak

Bu dördlükten anladığımız şudur:

Kanat; bir yerden bir yere uçuran boyuttur, yâni fenadan bekâya geçmenin sırrıdır.

Hakikat yolunda olan kendi varlığından geçer, iki kanat olan fena ve beka boyutlarıyla Hakk'a uçar.

Bu geçiş ancak ve ancak ilm-i Tevhîd ile mümkün olur.

İlm-i Tevhîd yolundan olan kişinin bir sözü, kendinde irfâniyet olmayanlara ters gelir, taşıyamazlar.

Kırk katıra yükledim taşıyamadılar, denmesi bunun içindir.

Katır, kısır bir hayvandır, katır demekle hakikati idrak edemeyenler remzedilmiştir.

Kırklar sofrası İbrâhîm'i derslerdir.

Bu dersleri, kendi bildiğinde kalanlar göremez, anlayamaz.

Hakikatin sözlerini, bilmişlik iddiasında kalanlar çekemez, taşıyamaz.

Ve kendi bedenlerine dönüp orayı tefekkür edemezler.

Hakikatin sözlerini, serçe misali, Hakk yolunun sâlikleri anlayabilir.

Kendi vücûd işleyişini, ancak sâlik olanlar anlar.

Atalardan gelen bilgilerde kalan, aslını araştırmayanlar irfâniyet yolunda yol alamaz.

Hakikatlerin sözlerini ancak, yetim olanlar anlar.



Yetim: Atalarının inancından kopmuş olup, hakikati arayan kişilere denir.

Kişinin gönlüne sorgulama düşmediği müddetçe, düşünme ve araştırma başlamaz.

Düşünmeyen insan, hakikatlerin arayışına başlayamaz.

Atalardan gelen inanç boyutunda kalan kişi, sorgulamaktan çok, ona aktarıldığı gibi inanır ve anne babadan öğrendiği şekilde ibadetini yapar.

İrfân sahibi olabilmek için, sorgulamak, düşünmek, araştırmak, şahit olmak gerekir.

Kur'ân'ı incelediğimizde bizlere bu inceliği işaret eder.

Mâide Sûresi 104: "Ve izâ kîle lehum teâlev ilâ mâ enzelal-lâhu ve iler resûlî kâlû hasbunâ mâ vecednâ aleyhi âbâenâ e ve lev kâne âbâuhum lâ ya'lemûne şeyen ve lâ yehtedûn."

Meâli: "Onlara; Allah'ın size sunduğu hakikatlere ve resulün anlattıklarına gelin, denildiği zaman: Atalarımızı ne üzere bulduysak onlar bize yeter, dediler. Ataları hakikatlerden bir şey bilmiyor ve hakikatin yolunu bulanlardan olmasalar bile mi?"

Evet, atalarımız ne sunduysa, onu doğru diye kabul ettik.

Atalarımızı ne üzere bulduysak, onu doğru kabul ettik.

Hiç düşünmedik.

Hiç araştırmadık.

Hiç hakikatine şahit olmadık.

A'râf Sûresi 28: "Ve izâ faalû fâhişeten kâlû vecednâ aleyhâ âbâenâ vallâhu emerenâ bihâ kul innallâhe lâ yemuru bil fahşâ e tekûlûne alâllâhi mâ lâ talemûn."

Meâli: "Bir benlik içinde haddi aşanlar derler ki: Biz atalarımızı da bu yolda bulduk ve bu bize Allah'ın hükümleridir. De ki: Benlik içinde olmak, haddi aşmak, kesinlikle Allah'ın hükümleri değildir. Sizler Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylüyorsunuz."

Bu âyetleri çok iyi düşünmeliyiz.

Acaba burada ne mesaj var deyip, bunu kendimizde aramalıyız.

Eğer kendi bildiklerimizde kalır ve başkalarının inancına hor bakarsak, bu bizi hakikatleri anlamaktan uzaklaştırır.

Bir topluluk düşünelim, hepsi de kendi inançlarının iddiasında kalmış ve irfan yolundan nasiplenmemiş.

İşte kendi inançlarında kalan kimselerde genelde görülen şeyler şunlardır:

Bizden, bizden değil.

Onların yolu doğru değil, bizim yolumuz hidâyet yolu.

Bizim yolumuz şefâat yolu.

Biz gerçek ibadet ediyoruz, onlarınki doğru değil, onlar şeytana uyuyor.

Şeriatlı, şeriatsız.

Onlar cehennemlik, gibi onlarca kendi gibi olmayanları dışlayan ve kendilerini yüce gören sözlere rastlıyoruz.

İrfâniyet ise Tevhîd şuuruna ulaşmaktır.

İrfân ehli, varlığın bütünselliğine bakar.

Her varlıkta her an olan işleyişi idrak eder.

İşte irfan ehli hakikatten bir söz etse, kendi inancında kalan kişi bunu anlayamaz taşıyamaz.

“Kırk katıra yükledim taşıyamadılar” sözü buna işaret edilmiştir.

Kur’ân’da Ahzâb Sûresi 72. âyette bu hakikat işaret edilir.

Ahzâb Sûresi 72: “İnnâ aranda el emânete ala el semâvâti ve el ardı ve el cibâli fe ebeyne en yahmilnehâ ve eşfakne minhâ ve hamelehal insân innehu kâne zalûmen cehûlâ.”

Tevhîd-î Kur’ân Meâli: “Biz emaneti, kendini ulvi âlemin yüceliği içinde olduğunu sananlara ve yeryüzünde hâkimlik taslayanlara ve kendini büyük görenlere teklif ettik, fakat onlar onu yüklenmekten çekindiler. Şefkatli olan insan ise onu yükledi, doğrusu o hakikatlere meyletti, cahillerden olmadı.”

Kendi bildik cehaletinde kalan kişiler bu şiirde kırk katır olarak remzedilmiştir.

Bu âyette anlatılan hakikat, Hazreti Mûsâ'nın, firavunun sarayında hakikatleri orada bulunan 3 zümreye tebliğ etmesidir.

İşte bu 3 zümre:

1- Firavunun kendisi, (âlâ el ard âyeti ile)

2- Haman yani firavunun veziri, yani kendini peygamber gören firavunun peygamberi. (âlâ el semâvât âyeti ile)

3- El mele, yani firavunun ileri gelen din adamları denilen kesim. (âlâ el cibâl âyeti ile)

İşte Hazreti Mûsâ, firavunun sarayında bu 3 zümreye hakikatleri tebliğ etti.

Kasas Sûresi 38. âyette bu 3 zümreden bahsedilir.

Peki, bu 3 zümre yapılan tebliği kabul etti mi?

Hayır etmediler. Çünkü bu 3 zümre kendi bilmişliklerinin kibrinde olan kişilerdi.

Atalarının inancından gelen kişiler, o inanca ait olan bilgileri doğru kabul eder ve farklı bir bilgi sunulduğunda onu kabul etmez, reddeder hatta bilgiyi sunanı kâfir ilan eder.

İsevi bir çocuk, İsevi bir anne babadan doğduğu için ve o kültürde yetiştiği için İsevi olur.

Musevi bir çocuk da, Musevi bir anne babadan doğduğu için ve o kültürde yetiştiği için o da Musevi olur.

Müslüman bir çocuk da, Müslüman bir anne babadan doğduğu için ve o kültürde yetiştiği için o da Müslüman olur.

Ayrıca her çocuk kendi dini inançlarının içinde de, ayrı ayrı cemaat inancında yetiştiği için, o cemaate ait olan inanç üzere yetişir.

Alevi, bektaşi, sünni gibi.

Yine ayrıca, her inanç grubunun kendi içinde de, ayrı ayrı tarikatlara göre yetişme durumu vardır.

Sünni bir toplulukta ve diğerlerinde onlarca ayrı ayrı tarikat vardır, her bir tarikatın kendine göre ayrı ayrı ibadetleri, inançları vardır.

İşte atalarının inancından gelen kişiler, kendi yetiştikleri inanç sistemine göre hareket ederler.

Ve kolay kolay hiç kimse, kendi atalarından gelen inanç sisteminin dışına çıkmak istemez ve kendi inancının dışına çıkmayı da dinden çıkmak gibi görür.

İşte hakikatin sözlerini ehli olmayan kaldıramaz, taşıyamaz, anlayamaz.

Bu yolda nice ârif kişinin sözleri topluma ters gelmiştir.

Bilge kişiler kendi inançlarından kurtulmayan kişilerin her zaman saldırılarına uğramışlardır.

Yûnus Emre bunlardan biridir.

Bazı şiirlerinde buna hep işaret etmiştir.

“Bize burda türlü tan eyleyenler,

Ya ben Hak yoluna dönmeyeyim mi?

Doğru yolu koyup eğri gidenler,

Ya ben Hak yoluna dönmeyeyim mi?”

.....

“Bana namaz kılmaz diyen,

Ben kılarım namazımı,

Kılar isem, kılmaz isem,

O Hak bilir niyazımı. “

“Hak’tan gayrı kimse bilmez

Kâfir müslüman kim olur

Ben kılarım namazımı

Hak geçirirse nazımı. “

“Tan etmek”; kınamak, ayıplamak, dışlamak, kâfir görmek gibi anlamlara gelir.

Şiirinden anlıyoruz ki, Yûnus Emre hep tan edilmiş.

Anlıyoruz ki, namazsız, kâfir ilan edilmiş.

Ârif kimselerin sözlerini herkes anlayamaz ve kendi inancı boyutundan bakan kimseler, ârif kimseleri hep dışlamışlardır.

İşte;

“Bir serçenin kanadın

Kırk katıra yüklettim

Çift dahi çekemedi

Şöyle kaldı kazını”

Hakikatlerin sözlerini herkes çekemez, yüklenemez, taşıyamaz.

Diğer bir dörtlüğü incelersek:

Ki bu dörtlük bir önceki dörtlükteki “Kırk katıra yükledim taşıyamadılar” sözünün açılımı gibidir.

“Bir sinek bir kartalı

Salladı vurdu yere

Yalan değil gerçektir

Ben de gördüm tozunu”

Bu dörtlükten anladığımız şudur:

Sinek, İlm-i Tevhîd yolunda olan sâlik olarak remzedilmiştir.

Sâlik'in söylediği söz, mânâdan gelen nüktelerdir.

Kendini dini biliyor sanan, kartal gibi kendini yükseklerde gören, kendini mürşit, şeyh sanan kişiler, mânânın nüktelerini anlayamazlar.

Kendini büyük gören kişinin karşısına bir sâlik çıksa, yani İlm-i Tevhîd yolunda olan biri çıksa, ona bir soru sorsa, kendini büyük gören, kibir içinde kalan kişi, o soruya cevap veremez.

Yani onun bildikleri toz gibi dağılır gider.

Bildiklerinin ne kadar boş olduğunu, derviş olan anlar.

Hakikat yolunda yol alan âşıklara sataşanlar, kendi bildikleriyle hüküm verirler ve kendilerini yüce görürler.

Ve onlar, hakikatin sözlerinden bir söz duysalar bunu anlayamazlar ve bir benlik içinde tartışmaya girerler.

Tartışmaya girdiklerinde, hakikatin sözlerini süzemediklerinden dolayı, susmak durumunda kalırlar.

Bu açıklama, Firavunun sarayında Hazreti Mûsâ ile, hakikatlerin tartışmasına giren ve sonuçta kendi bildiklerinin yalandan ibaret olduğunu anlayıp teslim olan, Firavunun din adamları denilen zümreye ifhaf edilmiştir.

A'râf Sûresi:

103- "Onlardan sonra da Mûsâ, delillerimizle firavuna ve onun din adamlarına Bizi anlatmak için ortaya çıktı. Fakat ona zulmettiler. İkilik çıkarana'nın âkıbetlerinin nasıl olduğunu gör."

104- "Mûsâ dedi ki: Ey firavun! Ben, tüm varlığı vücûdlandırmanı anlatmak için geldim."

105- "Sizi vücûdlandırmanın sizdeki apaçık delillerini göstermek için geldim. Gerçek olan, Allah'ın hakikatlerinden başka bir şey söylemememdir. Artık İsrailoğullarını benimle gönder. "

106- "Firavun dedi ki: Eğer sen delillerle geldiyse, eğer doğru sözlülerden isen, haydi onları bize sun."

107- "Böylece o bilip taşıdıklarını sundu, böylece hakikatleri apaçık delillerle bir irfan içinde ortaya döktü."

108- "Bakıp ta seyredenler için o hakikatleri tertemiz bir halde anlattı, tüm varlığı hareket ettiren O gücün hakikatlerini ortaya koydu."

109- "Firavun kavminin din adamları dediler ki: Doğrusu bunun bildikleri etkileyicidir."

110- "Sizi; bulunduğunuz yerden, bildiğiniz şeylerden dışarı çıkarmak istiyor, ne dersiniz bu konuda?"

111- "Dediler ki: Onu ve kardeşini beklet ve şehirlere toplayıcılar gönder."

112- "Bütün üst düzey olan etkileyici bilginleri sana getirsinler."

113- "Böylece üst düzeyde etkili olanlar firavuna geldiklerinde dediler ki: Biz galiplerden olduğumuzda elbette karşılık bekleriz."

114- "Firavun dedi ki: Evet, muhakkak ki siz elbette yakın-larımdan biri olacaksınız."

115- "Dediler ki: Ya Mûsâ! Önce sen mi bildiklerini ortaya koyacaksın yoksa biz mi koyalım?"

116- "Dedi ki: Siz ortaya koyun. Böylece etkili olanların or-taya koyduğu şeylerden insanlar etkilendiler ve onları sarstılar ve büyük bir etki ortaya koydular."

117- "Mûsâ, hakikatlerimizden bildiklerini taşıdıklarını açıkladı. Böylece onların uydurdukları, aslı olmayan şeyler kaybolup gitti."

118- "Böylece gerçekler ortaya çıktı ve onların bildikleri, yaptıkları şeyler asılsız boş çıktı."

119- "Böylece orada başarıya ulaşıldı ve köklü bir değişim içinde kabullenme oldu."

120- "Böylece üst düzeydekiler geldiler teslim oldular."

121- "Dediler ki: Biz âlemlerin Rabbine iman ettik."

Firavunun sarayında, kendini kartal gibi görenler, kendini din otoritesi sananlar, Hazreti Mûsâ ile, ilmi bir tartışmaya girdiklerinde, kendi bildiklerinin ilmi olmadığını anladılar ve böylece hakikatlere teslim oldular.

Hurafede kalanlar, yani asılsız şeylere inanıp bunu din sananlar, kendi bildiklerinden vazgeçmedikleri müddetçe, hakikatlerin sözlerini taşıyamazlar, idrak edemezler.

Hakikatlere ulaşmak için, asılsız şeyleri terk edip, ilim ve edep üzere hareket etmek gereklidir.

İlimden şaşan kişi, şiirde benzetildiği gibi, kendini kartal gibi görse de, biri gelir bir soru sorar, o sorunun cevabını bilemez ve bir acizlik içinde kalır.

İlim üzere, şahitlik üzere hareket eden her zaman hakikat yolunda lütuflanır, nasiplenir.

Asılsız şeylerde kalanlar, hep aynı şeylere inanmaya, aynı şeyleri söylemeye, aynı şeyleri yapmaya devam eder.

Şiirdeki sinekten murad, İlm-i Tevhîd yolundaki talebedir. İlm-i Tevhîd yoluna adım atabilmek için edep içinde olmak gerekir.

Edeb içinde olan, ilme adım atar ve ilimle hareket eder.

Edebe ulaşmak için, kişi yaptığı hataları, düştüğü gafleti anlamalı ve tövbe etmelidir.

Tövbeden murad ise dil tövbesi değil, gönül tövbesidir.

Kur'ân'da belirtildiği gibi" Nasuh tövbesi" dir.

Tahrîm Sûresi 8: "Tevbeten nasûhâ" " İçten samimi tövbe edin."

Evet, nedir tövbe?

Nedir nasûh tövbesi?

Tövbe; kişinin, bilerek ya da bilmeyerek kendisine ya da çevresine ya da başka kişilere yaptığı kötülüğü görmesi ve gerçekten pişman olarak, bir daha böyle kötülükler yapmamak için Allah'a söz vermesidir.

Tövbe; gafleti, gıybeti, kibri, bilmişliği, kalp kırmayı, dedikoduyu çekiştirmeyi, iftirayı, yalanı, kul hakkı yemeyi, hâsetliği, fesâtlığı, zararlı şeyler içinde olmayı terk etmenin adıdır.

Yaptığı hataya tövbe edip, o hataya tekrar dönüp, tekrar tövbe edip tekrar hataya dönüp tekrar tövbe edilmesi tövbe değildir.

Günah: Hata demektir, zarar vermek demektir, hak yemek demektir.

Tövbe: Hatasını anlayıp dönmek demektir.

Tövbe, yaptığı hatayı anlayıp bir daha o hataya dönmemektir.

Yaptığı zulümden pişmanlık duyan kişiye tövbe kapısı açılır.

Tövbe; iyi kişi olmanın, yani insan olmanın kapısını açar.

Tövbede kul hakkı vardır.

Kişi, Allah'ın bir kulunun hakkını yediğinde zalim durumuna düşer.

Zalim kişi kendi cehennemini hazırlamıştır.

Ve yaptığı zulmün muhakkak ki karşılığını alacaktır.



Tövbte “تَوْبٌ”: Günahlardan dönmeye söz vermek, dönmek, vazgeçmek, terk etmek, pişmanlık duymak gibi anlamlara gelir

Nasuh “نَّصُوْحٌ”: Hâlis, temiz, nasihat, bozulmayan, kirlenmeyen, nesh etmek, hükümsüz bırakmak, iptal etmek, kaldırmak, o halden vazgeçmek, gibi anlamlara gelir.

Nasûh tövbesi: Yaptığı hataya bir daha dönmemek üzere Allah'a söz vermek ve bir daha o hataya dönmemektir.

Bunun ölçüsü; kişi yaptığı hatayı hatırladıkça, kendinden utanır, tüyleri diken diken olur, kendini ayıplar.

Arif kişi, yıllar önce bir hata yapmış olsa, bunu sıcacık hatırlar, sanki az önce yapmış gibi büyük bir pişmanlık duyar.

İşte bu pişmanlık, o kişiyi bir daha hata yapmaktan uzak tutar.

Kişi hata yapıp, tövbe edip tekrar hata yapıyorsa buna tavuk tövbesi denir.

Kâmil insanlar tavuk tövbesini şöyle tarif etmişlerdir:

Tavuk yerde gördüğü bir dışkıyı yer ve gagasını yere silerek “Allah'ım bir daha dışkı yemeyeceğim” diyerek tövbe edermiş.

Ve tövbesini unuttur, tekrar bir dışkı gördüğünde hemen koşar yine yermiş.

İşte kişi tövbe edip, tekrar günah işliyorsa bu tövbeye kâmil kişiler “tavuk tövbesi” demişler.

Onun için Kâmil kişiler: “Evladım! Yapacaksan nasûh tövbesi yap, tavuk tövbesi yapma, bil ki hakikat yolu nasûh tövbesi yapana açılır.” demişlerdir.

Nasûh tövbesi dil ile değil, kâlbîdir.

Nasûh tövbesi, bâtil olandan ve kötülükten uzaklaşmakla mümkündür.

Kişinin nâsuh tövbesine ulaşabilmesi için, Allah'ın mağfiretine ulaşması gerekir.

Eğer kişi tövbesinde samimi olur ve hata yapmamaya gayret ederse, edep üzere olmaya başlar.

Edep üzere olan kişiye, lütûf açılır ve kişi kendine ârif olmaya başlar.

Kendinde ve tüm varlıkta her an tecelli eden Allah'a şahit olmaya başlar.

İşte bu şehadet, kişinin Allah'a teslimiyetine kapı açar, kişi açılan kapıdan Allah'ın mağfiretine ulaşır.

Ve işte o zaman kul, her an Allah'ın mağfireti üzere yaşar.

Bu mağfiret kişinin günaha düşmesine izin vermez.

İşte o zaman kişi nasûh tövbesine ulaşır.

Nasûh tövbesine ulaşan kişi, hiç kimseye zerre kadar zarar veremez, kimseyi kandıramaz, kimsenin hakkını yiyemez.

Çünkü onun gönlü her an Allah aşkıyla doludur.

O aşk ona hata yaptırmaz.

İşte nasûh tövbesi için mağfiret şarttır.

Mağfiret için de; edep ile, ilim ile, idrak ile, tefekkür ile Allah'a şahit olmak şarttır.

Mağfiret; kirlenmeyecek olanı giyinmektir.

Kişiyi günah kirinden uzak tutacak tek şey, Allah'ın mağfiretidir.

Kişi Allah'ın mağfiretine mazhar olmuşsa, Allah o kişinin kalbinden her an ona sevgisini hissettirir.

O sevgi, kişinin hata yapmasına engel olur.

Allah'ın sevgisine mazhar olan kimse, kimseyi üzemez, kimseye kötü söz edemez, kalbini kıramaz, hakkına giremez.

O kişi, hiçbir zaman kul olduğunu unutmaz, her an kulluk makamında durur, kulluk şuuru ile hareket eder.

Her varlığın kendisi gibi Allah'ın bir kulu olduğunu bilir ve Allah'ın her varlıkta her an tecelli ettiğini bilir.

Bir kula zarar vermenin Allah'a zarar vermek olduğunu bilir.

İşte nasûh tövbesine ulaşan, nereye bakarsa baksın Allah'ın vechî oradadır, şuuru ile yaşar.

Nasûh: Temizlenmek, arınmak, benliği bırakmak demektir.  
Nasût; İnsan olmak demektir.  
Nasûh tövbesi yapabilen, İlm-i Tevhîd dersleri ile tanışır.  
İlm-i Tevhîd dersler, varlığın varoluşunu okumanın ilm-i yoludur.

Şahitlik ilimsiz olmaz.

İman ilimsiz gerçekleşmez.

İlim; varlığın kendinde olan, varlığın var oluş sisteminin satır satır yazılı olan ilâhî yazılımın işaretleridir.

Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik, o ilmin boyutlarıdır.

Varoluşu anlamak için ilim şarttır.

İlim kişiyi şahit olmaya götürür.

Şahit olmak, varlığın özünde olan işaretlerle mümkündür.

Ezanda günde 20 defa okunan "Eşhedü" şahit olmaya işaret eder.

İsrâ Sûresi 36: "Ve lâ takfu mâ leyse leke bihî ilm."

Meâli: "Bir ilim ifade etmeyen şeylerin ardına düşmeyin."

Varlığın, Fiziksel, Kimyasal, Biyolojik ve Matematiksel boyutu varoluşu anlamının ilimsel boyutudur.

İlim ifade etmeyen şeyler, hurâfeler boyutudur, aslı olmayan şeyler boyutudur.

İlim muhakkak ki, ispata götürür.

Onun için Kur'ân, ilim üzere olmayı tavsiye eder.

Hacc Sûresi: "İlim olmadan, Allah hakkında konuşan kimse-ler, şeytani hallere kapılır giderler."

İlim olmadan hakikat bulunmaz.

İlim olmadan şahitlik olmaz.

Şahit olmadan eminlik yani müminlik yani iman gelişmez.

Bilgi, ilim demek değildir.

İlim varlığın özünde olan, varoluşun yazılımı olan varlığın gerçekleridir.

Bilgi ise, bir konu ile ilgili, ama kitaplardan ama dillerden akan sözlerdir.

Bilgiler, ama kitaplardan, ama dillerden sunulur.

Aslı var mıdır yok mudur bilmek gereklidir, düşünülmesi gereklidir.

Allah hakkında bilgiler sunanlar, kendi inançlarını doğru kabul ederek, kendi inançlarına çekmek isterler.

Emirler yasaklar sunarlar.

İnanç boyutunda sadece aktarılan bilgilere inanmak vardır.

İlimde ise şahit olmak vardır.

Varlığın özünden varoluşa ait bir ilim akar.

Gel o ilimle tanış.

Gel o ilimden beslen.

Bil ki ilim seni; şahitliğe götürür.

Bil ki ilim seni; delillerle, işaretlerle ispata götürür, yani âyet denilen varlıktaki varlığın var oluş izlerine götürür.

İlim olmadan duyuma dayalı sözleri aktaranlar, seni şeytanına teslim eder.

Sana ispat edemeyeceği şeyleri anlatanlar, seni şeytani hallerine teslim ederler.

Gel ilimle tanış.

Gel şahitlikle tanış.

Gel emin olmakla, yani imanla tanış.

Hacc Sûresi 3: "Ve min el nâsi men yucadilu fî Allâh bi gayrı ilmin ve yettebiu kulle şeytan merid."

Meâli: "İlim olmadan, Allah hakkında konuşan kimseler, şeytani hallere kapılır giderler."

Varlığın var oluşunun hakikatlerine ulaşmak ancak ve ancak ilimle mümkündür.

Tekasür Sûresi 5: "İlmel yakîn."

İlmel yakîn bilmek, kesin delillerle bilmektir.

Tüm kâinat kitabı Allah'ın ilminin yazılı olduğu sayfalardır.  
Hakikatler kâinat kitabında satır satır yazılıdır.

Her varlık ilmin sonsuz sayfalarıdır.

Varoluşu ve Varedeni anlamak, ancak ve ancak varlık kitabındaki ilmi okumakla, anlamakla mümkündür.

İlim, Allah'ın âlim sıfatının tecellileridir ve tüm varlık bu ilimle açığa çıkar, varlık sayfalarında hep o ilim yazılıdır.

İlim, Allah'ın subûtfî sıfatlarındandır.

Ve ilim Allah'a aittir.

İlim asla kişiye ait olamaz.

Kişi, varlıktaki hiçbir yazılımı yapamaz.

Bir atomun bile ilimsel yazılımını asla yapamaz.

Kişi yaratıcı değildir, yaratılındır.

İlim, var oluşun yazılımının sistematığıdır.

Hakikatler, kâinat kitabındaki ilimlerdir.

İlim; Allah'ın âlim sıfatının tecellileridir ve tüm varlık bu ilimle açığa çıkar.

Varlık sayfalarında sonsuz ilim yazılıdır.

Varlığın hakikatini anlamak için ilim üzere olmak gerekir.

İlim kişiyi şahitliğe götürür.

İlim üzere okumak, temiz akılla mümkündür.

Aslı olmayan bilgiler akıldan atılmadan, temiz akıl açığa çıkmaz.

Mûsâ'nın Tûr dağında bıraktığı âsâ, aslı olmayan, ispatı olmayan, ayrımcılık getiren bilgilerdi.

Mûsâ'nın Tûr dağında aldığı âsâ, Tevhîd şuuruna götüren, ilimle tanıştıran ilâhî bilgilerdi.

İnsan vücûdu, bir ilim şehridir.

İnsan vücûdu "ikrâ" âyetinin işaret ettiği yerdir.

İnsan, kendi vücûdunda tüm hakikatlere ulaşabilir.

Kendini okuyan kişi, var oluşun hakikatine ulaşabilir.

Bilgi inanca götürür, ilim imana götürür.

İlim, hakikatin varlıktaki işaretleridir.

İlim üzere olan, muhakkak ki aradığı tüm soruların cevabını zamanla bulabilir.

İlim üzere olmayan kişi, bâtil alana bulaşır.

Bilgiler bizi; ilimle tanıştıyorsa, yâni varlıktaki delillere, şahitliğe götürüyorsa, o bilgiler ilâhî bilgilerdir.

Bilgiler bizi; akıl etmeye, düşünmeye, anlamaya, analiz etmeye ve sonuçta yaratılışı okumaya götürüyorsa, o bilgiler ilâhî bilgilerdir.

Bilgiler bizi; Allah hakikatine götürüyorsa, o bilgiler ilâhî bilgilerdir.

İlâhî bilgiler, ilimden gelen bilgilerdir.

İlim bizi, şahitliğe götürür.

Şahitlik, emin olmaya götürür.

Emin olmak, müminlik demektir.

Mümin olan, İnsanlık makamına gelir.

İnsanlık makamına gelen, İslâm olur.

İslâm olanın yaşantısına, Müslümanlık denir.

İşte, İlimsiz ne İnsan olunur, ne de Müslüman olunur.

İman ilimsiz olmaz.

İlim şahitliğe götürür.

Şahitlik ise emin olmaya götürür.

Eminlik müminliğe, müminlik imana götürür.

İlim varoluşu anlama yoludur.

Varoluşu anlama yolu imana götürür.

İnanç ve iman inceliği nedir çok iyi düşünmeliyiz.

İman ve ilim inceliği çok iyi düşünmeliyiz.

Anlatılan bilgilerle hareket etmek mi, ilim üzere hareket etmek mi, bunu çok iyi süzmeliyiz.

Elbette bilgi de önemlidir, lâkin bilgi ilim ile bağ kurmalıdır.

İnanç boyutunda kalan kişi, duyduklarına, okuduklarına inanan kişidir.

İman boyutuna erişen kişi ise, ilim ve şahitlikle hareket eden kişidir.

İnanç boyutunda ilim gerekmez, inanç boyutunda duydukları, okudukları, gördükleri yeterlidir.

İnanç kişiyi kibre götürebilir, benim inancım doğru iddiasına götürebilir.

İman ise, tevâzû ve teslimiyete götürür.

İman ilimsiz olmaz.

İnançta ise ilim gerekmez, sadece inanmak yeterlidir.

İman sahibi olan kişi, ilim üzere hareket eden ve varlıktaki işaretlere şahit olarak, var oluşu anlayan, ilmi olarak gönlü mutmain olan kişidir.

İman ancak, ilmi bir şahitlikle mümkündür.

İnanç ise, anne baba hangi inanç üzere ise o yolu takip etmektir.

Ya da gittiği ve sevdiği bir topluluğun aktardığı bilgilere inanmaktır.

İsrâ Sûresi 36: "Bir ilim ifade etmeyen şeylerin ardına düşmeyin."

İlim olmadan bir şeye inanmak, kişiyi şeytana esir eder.

İlim olmadan, şahit olmadan bir şeyi anlatmak, duyduklarını aktarmaktır.

İlim olmadan, bir inanca dayalı tartışmalara girmek, şeytana hizmet etmektir.

Hacc Sûresi:

3- "İnsanlardan, Allah hakkında bir ilim olmaksızın mücadele eden bazı kimseler vardır. O halde olanların hepsi şeytani hallere tâbi olurlar."

8- “İnsanlardan, Allah hakkında bir ilim olmadan ve doğru yolu bulmadan ve her varlığın aydınlatıcı bir kitap olduğunu anlamadan mücadele eden bazı kimseler vardır.”

9- “Onlar Allah yolundan kendi cehaletlerine saptırırlar, ki-birleşip ikiliğe düşürürler. O halde olana yaşamlarında kaybetme vardır ve ölünceye kadar cehaletin o yakıcı sıkıntılı hal-lerinde kalmak vardır. “

İlim; varlığın özünde olan, varlığın var oluşunun ve varlığa ait olan sonsuz inceliklerdir, yazılımdır, hakikatlerdir.

İlim üzere olmak için, direkt varlık kitabına, var oluşa yö-nelmekle mümkündür.

İnançta ise, her inanç grubunun kendi inançlarını yansıtmak için yazdığı kitaplara, sözlere yönelmek vardır.

Kitaplarla ya da sözlerle, aktarılan bilgilerde hatalar, kay-malar, şaşmalar olabilir.

Çünkü bilgi, kişinin inandığını anlatma boyutudur.

İnandığını anlatan insan, şahit olmadan da bilgiler aktarabilir.

İlimde ise hata, kayma yoktur.

İlim yazılımı varlığın kendisidir.

Onu oraya yazan da Allah'tır.

Allah, âlim esmasıyla ilim sıfatını varlığa yazar.

Varoluşun yazılımlarından biri olan ilimle, varlık oluşur, şe-killenir.

Allah'ın varlıktaki ilim tecellisi; Matematik, Fizik, Kimya, Bi-yolojidir.

İman, ancak ve ancak ilimle mümkündür.

İlim ise, Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji ile bağ kurmaktır.

İlim kişiyi, varlığın var oluşuna, varlığın işleyişine, varlığın şekillenmesine, varlığın sürecine götürür.

İlim kişiyi, kendi vücûdunun işleyişini anlamaya götürür.



Kişi kendi vücûduna dönüp incelese, vücûdunun işleyişinin bir ilim üzere olduğunu anlar.

Tüm Evren, bir ilim üzere işler ve hareket eder.

İlim kişiyi, şahit olmaya götürür.

Şahit olan kişi, emin olur, emin olan, iman sahibi olur.

Şahit olmak, görmektir, anlamaktır, delillerle hareket etmektir.

Allah’a inanan kişi, annesi babası inandığı için inanmıştır.

Allah’a şahit olan kişi ise, onun varlıktaki işaretlerini yani âyetlerini görmüştür, incelemiştir, mutmain olmuştur.

Onun için Hazreti Ali: "Görmediğim bir Rabbe inanmam" demiştir.

Onun için Kur’ân onlarca âyette ilimden ayrılmayın, ilimsiz hareket etmeyin der.

Gel kardeşim:

İlimden ayrılmayalım, hep ilimle hareket edelim.

İlim ifade etmeyen bir şeyin ardına düşmeyelim.

Bil ki ilim, varlığın varoluş sıfatlarından biridir.

Bil ki ilim, Allah’ın sıfatlarından biridir.

Bil ki ilimsiz her şey seni; ikiliğe düşürür, bilmişliğe sürükler, kibre düşürür.

Bil ki ilim, yol göstericidir, rahmettir.

Gel kardeşim:

"İlmel yakîn" âyetini çok düşünelim.

Tekâsür Sûresi 5: "İlmel yakîn."

Gel kardeşim;

İlimden şaşmayalım.

Şahit olmadan inanmayalım.

Ezanda günde 20 defa okunan "Eşhedü" kelimesini hiç unutmayalım.

İşte İlm-i Tevhîd yolunda sâlik ilimle yol alır.

İlimle yol alan, hakikatlere kendinde ve varlıkta şahit olur.

Hakikatler şahit olan talebe, kendini kartal gibi gören, kendini dinin otoritesi sanan kişiye, tevâzû içinde bir soru sorsa, kendini büyük gibi gören kişi cevap veremez.

“Bir sinek bir kartalı  
Salladı vurdu yere  
Yalan değil gerçektir  
Ben de gördüm tozunu”

Yûnus Emre bu dörtlükte şahit olduğu bir gerçeği de dile getirmiştir.

Onun şahit olduğu bir ortamda, kendini bilgiç gören birine soru sorulduğunda, düştüğü durumu bu dörtlükte belirtmiştir.

İlimle hareket eden bir kimsenin karşısında, asılsız şeylerle hareket eden, kendini büyük gören kişi her zaman susmak durumunda kalır.

Kur’ân’da da, yukarıda belirttiğimiz gibi A’râf Sûresi 103-121 âyetlerde bu hakikat işaret edilir.

Bilge kişiler, karşısındaki kişilerin eksikliğini aramaz.  
Sorduğu sorularla sadece düşünmeye sevk eder.  
Amaç kişileri düşündürmektir.  
Gurur, kibir, bilgiçlik, bilge kişilerde asla yoktur.  
Onlar tevâzû içinde hareket ederler.  
Onlar topluma hakikatleri hissettirmeye çalışırlar.

“Bir sinek bir kartalı  
Salladı vurdu yere  
Yalan değil gerçektir  
Ben de gördüm tozunu”

Bu dörtlükten alacağımız mesaj çok önemlidir.  
Hiçbir zaman kendimizi bilgiç görmemeliyiz.  
Kendimizi din otoritesi saymamalıyız.  
Hep ilimle hareket etmeliyiz.  
Kendini din otoritesi sayanlar büyük bir kibrin içine düşerler.

Kendini din otoritesi sananlar:  
Kendi inançlarının iddiasında yaşarlar.  
Kendi gibi inanmayanları dinsiz, imansız, kâfir görürler.  
Asla başkalarını dinlemezler.  
Kendi bildiklerinden asla vazgeçmezler.  
Karşısındaki kişileri cahil, kâfir görürler.  
Hep başkalarında eksik ararlar.  
Başka yorumlara saygı göstermezler.  
Dini en iyi kendilerinin bildiklerini sanırlar  
Eleştiriye kapalıdırlar  
İşte Yûnus Emre bunları bir kartala benzetmiştir.  
Kur'ân böylelerine "Yaman rakip" der.  
Böyleleri süslü konuşmalarla kendilerini din otoritesi sayarlar.  
Bakara Sûresi:

204- "İnsanlardan bazıları dünya hayatı hakkında öyle sözler söylerler ki, sen hayret edersin. Kalblerinde olan şeyler hakkında Allah'ı biliyor sanırsın. İşte o yaman bir rakiptir."

205- "O kimse yeryüzünde bir çalışma, bir gayret içinde döner durur. Fakat o kimse orada ikilik, bozgunculuk içinde ve gönüllere sunulacak hakikatlerin bilgilerini ve gelecek nesilleri helak etme içindedir. İkilik, bozgunculuk içinde olanlarda Allah sevgisi yoktur."

Âyette çok güzel işaret edilmiştir.  
Karşısındaki yaman rakip olabilir.  
Süslü konuşabilir.  
Çok dindar görünebilir.  
Tebessüm edebilir, sevgi dolu davranabilir.  
Seni hayretlere düşürebilir.  
Dilinde hep, Allah, din, kitap sözleri olabilir.  
Peki ya kalbinde ne vardır?  
Asıl maksadı ne olabilir?

Kendine ait planı ne olabilir?

Makam, mevki, şan şöhret peşinde olabilir.

Kendini üstün görme peşinde olabilir.

Hakikat değil, başka şeyler peşinde olabilir.

Derdi Allah değildir, derdi kendidir.

Kendi çıkarı için, Allah sözünü alet ediyor olabilir.

Hadîd Sûresi 14: "Ve garrekum bi Allâh el garûr."

Meâli: "Ve aldaticılar sizi Allah ile aldattı."

Kur'ân'ı incelediğimiz zaman muhteşem uyarılar sunuyor.

Asla ve asla, Allah kelimesini çok söyleyen insanların sözlerine kanmayın, yaşantılarına bakın, diyor.

Yaşantılarında zerre kadar zarar verenlere, ayrımcılık içinde olanlara, bozgunculuk içinde olanlara kanmayın, diyor.

Sözlerde kalmayın, yaşantısına bakın, diyor.

Sözlerde kalmayın, ikili ilişkilerine bakın, diyor.

Dilinde Allah sözü vardır, lâkin kâlbî gurur, kibir, fasıklık içinde olabilir, diyor.

Dilinde Allah sözü olup, kâlbinde Allah şuuru olmayan kimseleri Kur'ân çok güzel tarif ediyor.

Ve Kur'ân, yaman rakibi çok net tarif ediyor.

Yaman rakip, Allah'dan bahsederek aldatır.

Dili başkadır, içi başkadır.

Dilinden Allah kelimesini düşürmez

Hep ibadetler içendeymiş gibi görünür

Tek amacı vardır, o da kendi şahsi çıkarıdır.

Onların tek amacı vardır, oda kendi saltanatlarıdır.

Onların içlerinde hep ikilik, bozgunculuk, düşmanlık, ayrımcılık vardır.

Konuştuklarında etrafındakiler onlara hayran olabilir, ama onlar Allah'ı bilmekten uzaktırlar.

Bu halde olanlar, dini, kendi şahsi çıkarları için kullanırlar.

Onlar dinden beslenirler.  
Dinden saltanat kurarlar.  
Dinden edindikleri servetlerle geçinirler.  
Hazreti Muhammed'i, bu zihniyetteki kişiler Mekke'den kovdular, güzel insan gizlice gitmeseydi öldüreceklerdi.  
Zaten bu halde olanlar, hakikati anlatmaktan uzaktırlar.  
Çünkü akıllarında şahsi çıkar olunca, onlar hakikatten uzaktırlar.  
Onların anlattıkları, hep duydukları, okuduklarıdır.  
Onların akıllarında şeytanlık vardır.  
Gönülleri boştur.  
Bunlar dini kullanırlar, kendilerine makam, saltanat, şan, şöhret bulma peşindedirler.  
Böyle halde olanların dilinde, Allah kelimesi olsa da, birilerini hor hakir, kâfir görme sözleri daha çok vardır.  
Bu hallerde olanlar hep ibadetteymiş gibi görünürler, ama tek amaçları vardır, oda kendi çıkarlarıdır.  
Böyle halde olanlar, masum gönüllere hep ayrımcılığı, fitneliği, ikiliği, birilerini kafir görmeyi sokarlar.  
İşte Kur'ân'ın bizlere sunduğu, yaman rakip âyetini çok iyi anlamalıyız.  
Kur'ân'ın muhteşem uyarılarından anlıyoruz ki, yaman rakibin alanı her zaman dini alandır.  
Dini alanı kullanarak, masum gönülleri kirletirler.  
Masumların gönüllerine; ayrımcılık, fitnelik, fasıklık tohumları ekerler.  
Masumların gönüllerine; üstünlük, farklılık, seçilmişlik tohumları ekerler ve onları kibre sürüklerler.  
Masumların gönüllerine; onların inançlarını diğer inançlardan üstün gösterirler, kendi yollarının doğru, diğerlerinin kâfirlik

olduğunu öğretirler, ibadetlerinin Allah'ın emri olduğunu öğretirler, diğerlerinin ibadetlerini şeytana uyma olarak öğretirler.

Kendileri şeytandır, ama kendilerini melek gibi gösterirler.

Karşıdaki kişiler melek gibi olabilir, ama onları şeytan gibi gösterirler.

Gelecek nesilleri helâk etme peşindedirler.

Hep aslı olmayan, bâtil olan şeyleri tertemiz gönüllere ekerler.

Asıl amaçları, Allah hakikati değildir.

Asıl amaçları; saltanat, hükmetmek, yönetmek, makam-mevki, mal-mülk edinmek, şan-şöhrettir.

Asıl amaçları; Allah diyerek kandırıp, kendilerine şan, şöhret, saltanat kurmaktır.

Masum gönülleri kandırırlar, onları kendilerine bağlarlar, onları kendilerine hizmet ettirirler.

Yaman rakib her zaman sinsidir.

Son planını asla önceden belli etmez.

Asıl maksadını her zaman gizler.

En yakınına bile gerçek niyetini belli etmez.

O, planını hep masumlar üzerinden gerçekleştirir.

O, planını inanç, ibadet alanı üzerinden gerçekleştirir.

Kur'ân bize çok güzel uyarılar sunuyor.

İşte "yaman rakip" te bunlardan biridir.

Kur'ân uyarısı diyor ki:

Allah hakkında sözler edene hemen inanmayın.

Dilinden Allah sözleri dökülüyor olabilir, lâkin gönüllerini iyi anlayın.

Çok bilgili olduğunu ima edene kanmayın.

Hep Allah rızası için, oraya buraya koşuyormuş gibi olanlara ihtiyatlı yaklaşın.

Dinden, ibadetten, bahsedene kanmayın.

Yaman rakip olabilir dikkat edin.

Ve Kur'ân diyor ki:

Yaşantısına, davranışlarına, hallerine bakın.

Asıl amacını gizliyor olabilir, dikkatli olun.

İçi başka dışı başka olabilir, dikkatli olun.

Samimi gibi görünüyor olabilir, ama içindeki kini nefreti gizliyor olabilir, çok dikkatli olun.

Hepimizi yaratan Allah'tan mı bahsediyor, yoksa Allah'ı kendi inancına göre mi anlatıyor, ona bakın.

Konuştığında; birlik, beraberlik üzere mi konuşuyor, yoksa başkalarını hor, hakir mi görüyor, ona bakın.

Dilinde ikilik üzere sözler var mı ona bakın.

Yani kendini övüyor, kendi yolunu övüyor, başkalarını küçük görüyor, kafir ilan ediyor mu ona bakın.

Kendi yolunda olanları cennetlik ilan ediyor, başkalarını cehennemlik ilan ediyor mu ona bakın.

Şahit olun, şahit olmadan inanmayın, tefekkür edin, bir ilim ifade etmeyen şeyin ardına düşmeyin, her zaman düşünün, akledin mi diyor.

Yoksa anlatılanlara inanın, size ne denildiyse onu yapın mı diyor.

Evet, Kur'ân bizlere yaman rakibi çok güzel tarif ediyor.

Peki, biz anlayabiliyor muyuz?

Yaman rakibi tanıyabiliyor muyuz?

İşte kendini kartal gibi büyük görenleri iyi tanımalıyız.

İlimsiz, delilsiz hareket edenleri iyi tanımalıyız, onlara kanmamalıyız.

Konuştığı zaman çok söz söylemek değildir maksat.

Konuştığı zaman delillerle, ispatlarla kişileri şahit olmaya sevk etmektir maksat.

Kişi, ilimle delille hareket ederse, kendini büyük gören kişiye soracağı bir soru, o toplulukta olan kişileri de düşünmeye sevk eder.

Daha önceden kendini bilgiç gören kimselerden niceleri, bir mürşide teslim olup, İlm-i Tevhîd yolunda irfan sahibi olmuşlardır.

Düşünmeye başlayan kimse, muhakkak ki ilk adımı atmıştır.

Karşımızdaki kimseyi cahil görmek hatadır.

Karşısındaki kişiyi cahil görmek, kişiyi kibre düşürür.

Cahil gibi gördüğümüz kimse bir soru sorar, hiç düşünmediğimiz bir konu olabilir.

Onun için atalarımız “gördüğün her kimseyi bir Hızır bil” demişlerdir.

Yûnus Emre bu konuyu bu dörtlükte en güzel bir şekilde dile getirmiştir.

Ve bize: “Sakın kendini büyük görme, bilgiç görme, karşındaki kişiyi cahil görme” diyerek uyarmıştır.

Her varlık kendi içinde Allah’ın hakikatlerini taşır.

Her inanç grubunda olan kimseler, kendi buldukları toplulukta, din adına aktarılan bilgilerle bilgilenir.

Kimsenin kimseyi küçük görme hakkı yoktur.

Kimsenin kimseyi, cahil görme, dışlama hakkı yoktur.

Hakikat yolunda olan sâlik, varlıktaki âyetlerle, yani işaretlerle, delillerle, şahitlik alanına girerek yol alır.

İnanç alanında kitapsal bilgilerde kalan kimseler ise, kendi inançlarının iddiasını taşırlar.

Şahitlik alanında hareket edenler ise, varlıktaki işaretlerle hareket ederler.

İşte inançsal alanda, kendini kartal gibi büyük gören bir kimse, şahitsel alandan gelen bir talebe karşısında sorulara cevap veremeyebilir.

İlm-İ Tevhîd yolunda olan bir talebe, şahitsel alandan beslenir.



Ve bildim, oldum, anladım gibi sözler etmeden, son nefesine kadar talebelik hüviyetinden vazgeçmeden hakikatlere şahit olmaya devam eder.

Ve ona saldıranlara, tevazu içinde sorduğu soru ile, gerekli cevabı verir.

Çünkü bazen gerekli cevap, soru sormaktır.

Şimdi diğer bir dörtlüğü inceleyelim:

“Bir küt ile güreştim

Elsiz ayağım aldı

Güreşip basamadım

Göyündürdü özümü”

Küt: Kötürüm, elden ayaktan kesilmiş, keskin olmayan.

Elsiz ayaksız: Fiilinden sıfatlarından geçmiş, yani vücûdundan geçmiş.

Güreşmek: Sohbet, ilmi münazara yapmak, tartışmak, yenmeye çalışmak.

Basamadım: Yenemedim, sırtını yere getiremedim, alt edemedim.

Göyündürmek: Yakmak, göstermek, kavrulmak, erimek, aslını ortaya çıkarmak.

Bu dörtlükten anladığımız şudur:

Küt, varlığından geçmiş, kâmil bir kişiyi remzeder.

Kâmil kişi, hakikatlerin bilgisine vâkıf kimsedir.

Onunla ilim yolunda tartışmaya bilmişliğe giren kişi, onu alt edemez, onu yenemez.

O kâmil kişi, ilim yolunda olan kişiye özünün ne olduğunu hissettirir.

Gafletini hissettirir, bilmişliğini egosunu hissettirir.

Bildiği şeylerin asılsız şeyler olduğunu, yalanlardan ibaret olduğunu hissettirir.

Kendi varlığından geçmiş kâmil bir kişi ile ilim mütaâlası yaptım.

O benim bakışımı düzeltti, tartışma içinde olduğumu, bilgiçlik yaptığımı bana hissettirdi ve böylece nasıl bir hata içinde olduğumu anladım.

Onu alt edemedim, her cevabında yandım, gafletimi anladım, demek istenmiştir.

İlm-i Tevhîd yolunda, fenâfillâh makamına ermiş kişiler kendilerine varlık isnat etmezler.

Allah hakikatine ermek için, böyle kimseleri bulmak gereklidir.

Nasıl ki bir mesleği öğrenmek için bir üstat gerekiyorsa, Allah hakikatine ermek için de bir kâmil kişi gereklidir.

İşte Yûnus Emre bu kâmil kişiyi, “Bir küt ile güreştim” şeklinde remzetmiştir.

Küt olmak, varlığından geçmek demektir.

Varlığından geçmek demek; kendi vücûdunda olan, fiil, sıfat, Zât tecellilerinin sahibini bilmek, sahibine teslim olmak demektir.

Küt olmak, vecd halidir.

Vecd hâli:

Her varlığın ardında Hakk’ın yüzünü hissetmekle kendi bedenini unutmaktır.

Vücûdların ardında, vücûdu tutan Zâtı anlamakla, kendinden geçmektir.

Sûret vücûdlarının ardında, vücûdların sahibini hissetmenin derin İlâhi aşk halidir.

Her varlığa baktığında, varlığın ardında olanın kim olduğunu hissetmenin derin duygusudur.

Kendi aslının Hakk’ın kendi asliyeti olduğunu bilmektir.

Kendinden geçmektir.

Damlanın deryaya kavuşma anıdır.

Damlanın deryayla bir olduğunu zevk etmektir.

Vecde kapılmak:

Küt olmaktır

Hakk'ta Hakk olmaktır.

Hakk deryasında Hakk'la Hakk'ı seyretmektir.

İşte bir kütle buluşmak, onunla sohbet etmek, kişinin düştüğü gafleti göstermesi açısından kapılar açar.

Kâmil bir kimseyle buluşmak, kişinin kendine nisbet ettiği fenalardan kurtulması açısından önemlidir.

Kâmil kimse, kişinin düştüğü gafletten kurtulmasına vesile olan kimsedir.

Kâmil: Olgun, konusuna bilgili olan, Allah hakikatinin bilgisine ulaşmış insan demektir.

Mürşid-i Kâmil: Allah hakikatinin bilgisini tebliğ eden insandır.

Kâmil kimse:

Yaptığı tebliğ ile asla kendine davet etmez.

Kişinin nasıl bir gaflet içinde olduğunu hissettirir.

İlim üzere hareket etmenin nasıl olduğunu gösterir.

Birinci saniyede Hakk'a yönlendirir

Ve talebedeki Rabb'e davet eder.

Varlığı okumayı öğretir.

Yaşantısında, halinde, dilinde asla fasıklık olmaz.

Asla birilerini övüp birilerini yermez.

Sunduğu her bilgi Allah'a ait bilgilerdir.

Tevhîd-i şuurdan asla ayrılmaz.

Her sözüyle Allah şuuruna yönlendirir.

Asla kendini, Allah ile talebesi arasına koyacak kelimeler etmez.

Asla kendinin övülmesine izin vermez, bu duruma asla izin vermez.

Kişiyi Hakk sarhoşluğuna sürükler, kendine değil.

Zerre kadar menfaat, makam, şan, şöhret peşinde olmaz.

Asla Dini menfaatine alet etmez, kimseye zerre kadar yük olmaz.

Asla asabi, öfkeli, kavgacı değildir.

Küt olmak aynı zamanda, keskin olmamak demektir.

Evlerde bıçaklar keskinliğini yitirdiği zaman “küt olmuş” deriz.

İşte kâmil kimselerde, keskinlik, hiddet, kavgacılık, ayrımcılık, ikilik asla yoktur.

“Bir küt ile güreştim

Elsiz ayağım aldı

Güreşip basamadım

Göyündürdü özümü”

İşte böyle küt kimseyle, yani kâmil kimseyle sohbet etmek, onun eğitimine tâbi olmak, kişiyi ilme, irfana, kendi özünü anlamaya yönlendirir.

“Elsiz ayağım aldı” sözıyla de çok güzel bir incelik işaret edilmiştir.

Gittiğim yolu değiştirdim.

Bakışımı değiştirdim.

Kendime nisbet ettiğim fiil, sıfat şirkinden kurtuldum.

Kendime nisbet ettiğim vücûd şirkimden kurtuldum, gibi hakikatler belirtilmiştir.

Küt ile güreşmek, Hızır ile buluşmanın da işaretidir.

Kur’ân; Allah’a yakınlığı anlamak için vesileler arayın” der.

Mâide Sûresi 35: “Ve ibtegû ileyhi el vesilet.”

Arapça’da “v-s-l”; vuslat, vesile, tevessül, vasita, yakınlık, derece, mertebe, yol, rağbet, gibi anlamlara gelir.

Her gördüğünü “Hızır bil” denmesinin hikmeti de buradan gelir, her gördüğümüz varlık Allah’a bir vesiledir.

Vasita da aynı kökten gelen bir kelimedir.

Her varlık Allah’a kapı açan bir vasitadır.

Her varlık “Nuh’un gemisi” sırrıdır.

O gemi mutlak Allah'a iletir.

Hazreti Mûsâ'nın Hızır ile buluşması ve onunla hakikatlere yol alması sırrı da, Hazreti Mûsâ'nın bir küt ile buluşmasıdır.

Her seferinde Hazreti Mûsâ sabredemez, itiraz eder, ama sonunda teslim olur.

İşte küt ile gürüşmek ve ona teslim olmak, düştüğü gafleti anlamak ve hakikatlere ermenin sırrıdır.

Yûnus Emre bu dörtlükte buna çok güzel işaret etmiştir.

Var kendine bir küt bul ve var ona teslim ol ve hakikatlerin ne olduğunu anlamaya başla.

Şimdi diğer bir dörtlüğü inceleyelim.

“Kafdağı'ndan bir taşı

Şöyle attılar bana

Öylelik yola düştü

Bozayazdı yüzümü”

Kafdağı: Bedenin ten yönü, kafdağının arkası beden in can yönü.

Taş: Akli başına getiren şey, taşlaşmış zanlar, sert olan huylar bilişler, taşlaşmış kalb.

Attılar: Hatırlattılar, uyardılar, bildirdiler, gerçeği sundular, taşlaşmış kalbimi gösterdiler.

Öylelik: Böylece, bundan sonra, öylece

Yola düştü: Yola koyuldu, hakikat yoluna adım attı.

Bozayazdı: Bozuldu, dağıldı, bitti, aslına döndü.

Yüz: Gerçekler, görünenler, beden in gerçeği,

Bu dörtlükten anladığımız şudur:

Kafdağı: Kişinin ten boyutudur, kaf dağının ardı can boyutudur.

Kafdağından taş atılması, beden in toprak boyutunun sahibini hakkında, aklın yerine gelmesidir.

Başıma taş düştü deyimi, aklımı başıma getirdi demektir.

Aklım başıma gelince, yani akletmeye başlayınca yol açıldı, yola düştüm demektir.

Yüzden murat, gerçeklerdir.

Gerçekler diye bildiğim, zandan ibaretmiş bir bir dağıldı gitti.

Vücûdum diye bildiğim zannım bozuldu, dağıldı, kayboldu.

Kendime nisbet ettiğim vücûdum Hakk'a aitmiş anladım.

Fenâfillah hakikatini anladım, denmek istenmiştir.

Bazı hikâyelerde Kâf dağının ardına yolculuk anlatılmıştır.

Kâf dağının ardına yolculuk, kişinin ten vücûdunun ardına olan yolculuktur.

Ten vücûdundan, Cân vücûduna olan yolculuğun adı: Kâf Dağının ardına olan yolculuktur.

Feridüddin-i Attar'ın yazdığı "Mantıku't-Tayr- Kuşların Dili" eserinde Kâf dağının arkasına olan yolculuk anlatılmıştır.

Bu eserde; kuşların Kaf Dağı'nın arkasında yaşayan padişahları Simurg'u arama yolculuğu yapmaları anlatılır.

Eserde, kişinin özünü remzeden Simurg kuşuna yapılan tasvirlerden birisi şöyledir:

"Kuşkusuz bizim de bir padişahımız vardır. O da Kaf Dağı'nın ardındadır."

"Adı Simurg'dur, kuşların padişahıdır. O bize yakındır lâkin biz ona oldukça uzağız."

Bu yolculukta kuşlar birçok vadiden geçer.

Bu vadiler bir sâlikîn Seyr-i Sülûk yolunda, gördüğü makam ve meratiplerdir.

Seyr, Sair, Seyyar, Seyreden, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Sülûk, Sâlik, Meslek, Silk, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Seyr-i Sülûk: Kişinin kendi vücûduna dönmesi, orada yolculuk etmesi, kendi vücûdunu var edenin işaretlerini görmesi, anlaması ve seyretmesi demektir.

Seyr-i Sülûk: Kişinin ten dağından can şehrine olan idrak yolculuğunun adıdır, içsel yolculuğun adıdır.

Seyr-i Sülûk: Kişinin kendi vücûdunun hakikatlerine ve varlığın özüne ulaşma yolculuğudur.

Yani kişinin kendi enfüsî âlemine adım atması, var oluşun ve var edenin hakikatlerine ulaşması ve o ulaştığı hakikatleri kendinde ve cümle varlıkta seyretmesi demektir.

Sülûk; gidilen yol demektir.

Sâlik de; yola giren, yolda giden, yolcu demektir.

Burada yol denilen kişinin kendi vücûdudur.

Sâlik de, kişinin kendi vücûdunda yolculuk etmesi demektir.

Yani, yol da yolcu da kişinin kendisidir.

Yoksa seyr-i sülûk; tarikatlaşmış, cemaatleşmiş ve böylece kendilerine ait bir yol oluşturmuş ve diğerlerini hor gören bir yola girmek demek değildir.

Seyr-i sülûk; kişinin kendi vücûdunun enfüsûnda yolculuk etmesi ve kendi vücûdunda şahit olduğu hakikatleri seyretmesi demektir.

Kişi kendinde gördüğü hakikatleri cümle varlıkta da görür.

Kişi kendi enfüsûna döndüğünde, kendindeki var oluşun hikmetlerini anlamaya başlar.

Kişi, görür ki kendi vücûdunda, bir işleyiş olmakta, o işleyişle tüm atomlar çalışmakta, atomların birleşimiyle oluşan hücreler çalışmakta, hücrelerin birleşimiyle olan dokular çalışmakta, dokuların birleşimiyle olan organlar çalışmakta ve tüm organların birleşimiyle oluşan vücûd çalışmakta.

Ve anlar ki, bu çalışmaların hepsi sıfatlarla olmakta.

Ve anlar ki, kendi vücûdunda olmakta olan işleyiş aynısıyla cümle varlıkta olmaktadır.

Ve anlar ki, tüm varlıkta, tüm kâinatta olan bir işleyişi bir güç yapmakta ve o güç cümle kâinatı tutmaktadır.

Ve kişi, bu seyr-i sülûk yolunda kendini var edeni anlar ve damla misali deryasına karıştır.

İşte seyr-i sülûk; sûretten sirete olan yolculuktur.

Ve siretten sûrete dalgalanan âlemi seyretmektir.

İşte Hazreti Yûnus menkibesinde anlatılan, Yûnus'un balık tarafından yutulması; kişinin kendi enfüsûna dönmesidir ve kişinin kendi enfüsûnda yolculuk etmesidir.

Yûnus Sûresi 10: "Onlar orada; Allah'ım sen noksan sıfatlardan münezzehsin şuuru ile hareket ederler ve onlar Hakk zevkiyle Halkı seyrederek, orada selamete kavuşmuşlardır ve sonra da tüm sıfatların sahibi olan, tüm varlığı vücûdlandırarak Allah'tır şuuru ile hareket ederler."

İbrâhîm Sûresi 23: "Onlar Hakk zevki ile Halkı seyrederek."

Hicr Sûresi 16: "Andolsun Ulvî Âlem'de yüksek makamlar oluşturduk ve seyredenler için onu sıfatlarla donattık."

İsrâ Sûresi 79: "Sen varlığından geçerek Halk'da Hakk'ı seyret. Umulur ki sen, Rabbinden açığa çıkan tüm varlığın niteliklerinin kaynağına erersin. "

İşte;

Seyr makamı; Halk'ta Hakk'ı seyretmektir.

Seyr makamı; Hakk'ın kendinde kendini seyretme makamıdır.

Seyr makamı; Nurun, nuru seyretmesidir.

Seyr makamı; Hakk ve Halk makamlarının birliğidir.

Seyr makamı; Hakk'tan doğan Halk oluşun, yani Muhammed nurunun seyr-i zevk-i keyfiyetidir.

Seyr makamı; Hakk ve Halk'ın cem olup, Allah zevki keyfiyetinin zevkidir.

İşte, bu dörtlükte Yûnus Emre;

"Kafdağı'ndan bir taşı

Şöyle attılar bana

Öylelik yola düştü

Bozayazdı yüzümü"

Kendi ten dağından cân şehrine olan yolculuğa işaret etmiştir.



Kişi ten vücûdunun işleyişini idrak etmeye başladığında, bu işleyişi kendinin yapmadığını anlar.

Her makamda gördüğü, o makama ait olan mânâya erer.

Ve her makamın mânâsına erdikçe, kendine ait sandığı fiil, sıfat, Zât tecellilerinin kendine ait olmadığını idrak eder.

Yâni, vücûdunda olan fiilin sahibinin, sıfatların sahibinin, vücûdunu tutan Zâtın Allah olduğu idrakine ulaşır.

Ve aradığı hakikatin kendi özü olduğunu anlar.

Bu şiirde Yûnus emre “Bozayazdı yüzümü” diyerek, hakikatleri anladıkça “zanlarda kaldığımı anladım, kendi nisbetlerimden utandım, yüzüm kızardı” anlamında bir his sunuyor.

Hakk yolunda olan kişi, hakikatleri anladıkça, nasıl bir gaflet içinde olduğunu anlar ve kendinden utanır, yüzü önüne düşer ve tövbe eder.

Kaf dağından gelen taş, insanın kendine gelmesine sebep olan hakikat bilgileridir.

İnsan hakikatleri anladıkça, gafletten kurtulur.

Şimdi diğer dörtlüğü inceleyelim:

“Balık kavağa çıkmış

Zift turşusun yemeğe

Leylek koduk doğurmuş

Baka şunun sözünü”

Balık: Deryada olup deryanın farkında olmayan, varlık der-yasında yüzen.

Kavak: Meyve vermeyen ağaç, göklere doğru uzayıp giden meyvesiz ağaç, yani irfaniyeti olmayan kendini yücelerde gören kişi.

Zift: Karanlıkta olan, gaflette olan, karartan, karamsarlık veren.

Leylek: Hakikatte Mürşid-i Kâmile işaret eder, bir de kendini mürşit gibi gösteren Sâmiri'lere işaret eder.

Koduk: Ufak katır, sıpa, kısır olan, akılsız, idraksiz.

Bu dörtlükten anladığımız şudur:

Balık, deryada olup deryanın farkında olmayan kişiyi remzeder.

O kişi, hakikat yolunun yolcusu diye, bir kibir içinde olan kişilere gider fakat bunu anlayamaz.

Hakikat yolundayım diye hareket eder, lâkin hakikati meyvemiz ağaçta yani kâmil olmayan kişide ararsa, o kişiden alacağı sadece gönlünü karartan bilgilerdir.

Zift turşusu; ağzından hep karanlık yani cehalet sözleri akan birine tâbi olan kişi, ondan gelen bilgilerle beslenir ve o bilgilerle hareket eder.

Leylek, hakikatte Mürşid-i Kâmil'dir.

Lâkin kişinin Mürşid-i Kâmil diye gittiği kişi, hakikatte Mürşid-i Kâmil değildir, öyle görünüyordur.

O kişi kendi hayvaniyetinde kalmış biridir ve onun yetiştirildiği de ancak onun sıpası olur yani o da hayvanlıkta kalır, kısır olur yani irfaniyete adım atamaz.

Baka şunun sözünü, hayvanlıkta kalan hayvanlıkta kalanın sözüne bakar.

Niyazi-i Mısırî şu mısralarda bu hakikati dile getirmiştir.

“Her mürşide el verme ki yolunu sarpa uğratar

Mürşid-i Kâmil olanın gâyet yolu âsân imiş”

Kendini mürşit gibi gösteren nice kimseler vardır ki hakikatte mürşit değillerdir.

Bir makam derdine düşmüş kimseler, kendilerini mürşit gibi gösterirler.

Hallerine baktığınız zaman; öfke, hiddet, kavga, asabılık, bilmişlik, ego, ayrımcılık hallerinde hep kendini gösterir.

Bugün görüyoruz ki mürşid olarak ortaya çıkmış insanlar:

El etek öptürüyorlar.

Kendilerini seçilmiş görüyorlar.

Bir gösteriş içinde, makam derdinde oluyorlar.

İnsanları inançlarına göre, kültürlerine göre ayırıyorlar,

Kızıyorlar, küfür ediyorlar, kimilerini kötülüyorlar  
Kendi gittikleri yola doğru, başkalarının inanç yoluna doğru  
değil diyorlar.

Yalnız bize biat edersen kurtulursun diyorlar.

İnsanları Allah ile korkutuyorlar,

Kendilerini gerçek mürşid, başkalarını sahte ilan ediyorlar.

Kendilerini evliya, veli, gavs ilan ediyorlar.

Kendilerine hidâyet verilmiş, başkalarını hidâyetsiz ilan ediyorlar.

Kendilerini özel görevli görüyorlar.

Allah'tan haber aldıkları algısı veriyorlar.,

Bir öğrencisinin sorusuna bile tahammül göstermeyip onu azarlıyorlar.

Her soruya cevap veriyorlar, asla bilmiyorum deme tenez-zülünü göstermiyorlar.

Kendilerine saltanat kuruyorlar.

Topladıkları paralarla kendilerine villalar yaptırıyorlar.

Allah kulluktan atar, Allah sizinle ilgilenmez, Allah size yardım etmez gibi Kur'ân'a uymayan sözler ediyorlar..

İnsanları şeriath-şeriatsız diye ayırıyorlar.

Hoşlanmadıkları insanlara en ağır hakaretler ediyorlar.

İşte Yûnus Emre bu dörtlüğünde buna işaret ediyor.

“Balık kavağa çıkmış

Zift turşusun yemeğe

Leylek koduk doğurmuş

Baka şunun sözünü”

Hakikatte mürşit olan, irşat yolunu gösterir.

İrşat yolu, Allah'ın âlim isminin tecellisi olan ilimdir.

İlme tabi olmanın inceliklerini mürşit dediğimiz kimse tarif eder.

Mürşîd denilen kişi; Allah'ın ilmiyle doğru yolu bulmuş, irşâd yolunu bulmuş ve irşad yolunu gösteren kişidir.

Doğru yolu, irşâd yolunu bulan kişi yani Kâmil kişiyi anlamının incelikleri şunlardır:

Gelen kişiyi birinci saniyede Hakk'a yönlendirir

Talebelik makamına gelen talebeyi, ilk saniyede talebenin vücûduna döndürür.

Tüm aradığı soruların cevabının kendinde olduğunu belirtir.

Yolun da yolcunun da kendisinin olduğunu belirtir.

El etek öptürmez.

Tevhîd şuurundan ayrılmaz.

Sözleri ve yaşantısı birbirini tutar.

Alnının teriyle çalışır karnını doyurur.

Kimini büyük görüp, kimini küçük görmez.

İnsanları, inançlarına, ibadetlerine göre kültürlerine göre ayırmaz.

Kızmaz, kimseyi kötülemez.

İnsanları Allah ile, şeytan ile korkutmaz.

Kendilerini gerçek mürşîd, başkalarını sahte ilan etmez.

Kendilerini evliya, veli, gavs, mehdî, mesîh, seçilmiş ilan etmez.

Dedikodu, fitnelik, fesatlık bilmez.

Sabırlıdır, her şeyin hikmetini arar.

Kendilerine hidâyet verilmiş başkalarını hidâyetsiz ilan etmez.

Zenginlik, makam, saltanat derdine düşmez.

Tekasür sûresinde belirtildiği gibi, çoğalma derdine, bu kadar müridim var, halifem var derdine düşmez.

İnsanları şeriatlı-şeriatsız diye ayırmaz.

Onlar bilirler ki bu âlem Allah'ın şeriatıdır, Ulvî nizâmıdır.

Mürşit gibi görünen, ama hakikatte mürşit olmayan kişi, bir talebeye irfan yolunu açamaz.

Kur'ân'da Hazreti Mûsâ kıssasında, Sâmirî ile işaret edilen kişi, kendini mürşit gösteren, ama mürşit olmayan kişidir.

Tâ-Hâ Sûresi 85-89 âyetleri bu hakikate işaret eder.

85- "Senin kavmin senden sonra Bizi anlamayı bıraktı ve Sâmirî onları dalalete sürükledi, diye bildirdik."

86- "Böylece Mûsâ kavmine öfkeli, üzgün olarak döndü. Dedi ki: Ey kavmim! Size vaad ettiklerim olmadı mı? Rabbinizden güzellikler bulmadınız mı? Size olan sözlerimin yerine gelmesi yoksa uzun mu sürdü? Yoksa siz öfkeli hallerinizi mi istiyorsunuz? Siz Rabbinizi terk edip, sonra da sözlerinizi unutup ayrılıklara mı düşüyorsunuz?"

87- "Dediler ki: Sana verdiğimiz sözden kendi isteğimizle ayrılan olmadık. Kavmimize sunulan değerleri, o yücelikleri biz taşıdık. Fakat sâmirî, o değerleri bırakmamızı söyledi, sonra da biz onları bıraktık."

88- "Böylece onlar, bir tapınma heykeli ortaya çıkarıp, eski cehalet hallerine döndüler. Sonra da dediler ki: İşte sizin ilahınız ve Mûsâ'nın da unuttuğu ilahı budur. "

89- "Hareket edemeyen, onlara seslenemeyen ve kendine sahip olamayan, onları koruyamayan ve faydası da olmayan şeyi hâlâ bakıp ta görmezler mi?"

Sâmirî ortaya mürşit gibi çıkmış, hakikatlere götürüyorum diyerek toplumu saptırmıştır.

"Balık kavağa çıkmış

Zift turşusun yemeğe

Leylek koduk doğurmuş

Baka şunun sözünü"

Bu dörtlükte işaret edilen Sâmirî gibi birine giden, koduk doğurur.

Koduk, tarif edildiği gibi; ufak katır, sıpa, kısır olan, akılsız, idraksiz anlamlarındadır.

Sâmirî'ye teslim olan, irfaniyet bulamaz, kısır kalır, ondan bir doğuş olmaz.

Balık kavağa çıkar mı, elbette çıkmaz.

Kavakta zift turşusu olur mu, elbette olmaz.

Leylek koduk doğurur mu, elbette doğurmaz.

İşte Sâmiri gibilerin sözlerine bakanlar, aslı olmayan sözlere tâbi olanlar, hakikatlere eremez.

Niyazi-i Mısrî sultanın o güzel tespitini tekrar yazalım:

“Her mürşide el verme ki yolunu sarpa uğratar

Mürşidi kâmil olanın gâyet yolu âsân imiş”

Diğer bir dörtlüğü inceleyelim:

“Gözsüze fısıldadım

Sağır sözüm işitmiş

Dilsiz çağırıp söyler

Dilimdeki sözümü”

Gözsüz: Görmeyen, eşyada kalmayan, baş gözü dünyaya kapalı olan, Yâkûb boyutu.

Fısıldamak: Hakikat bilgilerini gönüllere ekmek, gönlü hakikate meyilli olana hakikatleri tebliğ etmek.

Sağır: İşitmeyen, varlığın ses boyutunda kalmayan, hakikatlere sağır olan, ya da bâtil bilgilere kulaklarını tıkayan.

Dilsiz: Hakk kelamından başka bir şey konuşmayan.

Dildeki söz: Hakk'ın sırları, sözleri.

Bu dörtlükten anladığımız şudur:

Beşeri gözü eşya görmeyen, hakikatin sözlerini gönül kulağıyla duyar.

Varlığın eşya boyutunda kalan, hakikatin sözlerini duyamaz.

Kul sesine sağır olan, Hakk'ın sesini duyabilir.

Sus orucuna erişen, gün gelir ona dil verildiğinde, Hakk'ın kelamını söyleyen olur.

Gönül diline ulaşanlar âşıklardır.

Hakk sırlarına erenler, dünyaya gözlerini kapatanlar, kulaklarını kapatanlar, dünyanın menfaat boyutundan konuşmayanlardır.

İlm-i Tevhîd'in sözlerini ancak, dünya perestliğe gözlerini kapatanlar duyabilirler.

Gönül dilinden gelen sözleri, dünya perestliğe gözlerini, kulaklarını, dillerini kapatanlar erişirler.

Bu dörtlükte dilsiz ve gözsüz kimdir iyi düşünmeliyiz.

Dilsizden murad, susma orucunu tutanlardır.

Susmak ve dinlemek, hakikat yolunda kapının açılması için şarttır.

Susmak, dilini tutmakla gerçekleşir.

Dilini tutup dinlemek, hakikatleri işitmeye vesile olur.

Susan, konuşmayan, işitir.

Sus konuşma.

Gönül diline ulaşıncaya kadar konuşma.

Kalp makamına gelinceye kadar konuşma.

Sana dil verilinceye kadar konuşma.

Sus ve dilini tut.

Her şeyi konuşma.

Ya konuştuğuların doğru değilse.

Aklına gelen her şeyi hemen söyleme.

Duyduğun şeyleri aktarma.

Aslı olmayan şeyleri söyleyip, gönülleri kirletme.

Şahit olmadığın şeyi dile getirme.

Hakikati anlamak istersen, sus ve dinle

Sus, konuşma.

Biri sana bir şey sorduğunda: “ ben cahilim- o konu hakkında bir bilgim, bir şahitliğim yok” de.

Bir ilmi eğitim görmediğin müddetçe, o ilim hakkında konuşma.

Bir tarikatın, bir cemaatin, bir mezhebin bilgilerini aktarıırken birini övüp, diğerini küçük görme.

İnsanların inançları hakkında konuşma.

İnsanlar hakkında ayrımcılık yapan sözler söyleme.

Dilinden kimseyi hor görecek sözler etme.

Sus, dilini tut.

Biri sana hakaret etse de sus, hemen kendini savunma derdine, hemen bir şey söyleme derdine düşme.

Seninle alay etseler de sus, sen kimseyle alay etme.

Seni kötüleseler de sus, sen kimseyi kötüleme.

İnsanların dedikodusunu yapma, kimsenin ardından konuşma, onları çekiştirme.

Kimseyi kıracak bir söz etme.

Bil ki birini kıracak söz, ömür boyu onda kalır, sen de dilini tutmamanın acısını bir ömür boyu çekersin.

Sus.

Hakk yolunda olmak istersen, içsel sesini de dışsal sesini de sustur.

Dışsal sesini susturmayı, dilini tutarak, susarak başarabilirsin.

İçsel sesini susturmayı, bildiklerini unutarak başarabilirsin.

İçsel sesini susturmayı; içindeki kötü, zararlı, olumsuz duygu ve düşünceleri silerek başarabilirsin.

İçsel sesini susturmayı; Din hakkında olan bâtil bilgileri silerek başarabilirsin.

İçsel sesini susturmayı, seni zalimliğe sürükleyen dürtüleri silerek başarabilirsin.

Sus, sükût et ve dinle.

Bil ki sükût; susmaktır, konuşmamaktır, dinlemektir.

Bâtil şeyleri, yalanları, hurâfeleri dinleme ve konuşma.

Hakk'kı dinle, hakikati konuş.

Sükût et ve dinle.

Bil ki sükût, içsel sesini susturmak ve varlığı dinlemeye koyulmaktır.



Bil ki her varlıktan kelâm eden Hakk'tır.  
Bil ki her varlıktan gelen kelâm, Hayy'dan gelir, Vahy'dir.  
O kelâmı duymak, ancak susup dinlemeye geçmekle başarılabilir.  
O kelâmı duyan, kemâlât yolunda yol alabilir.  
Gönül dili, o kemâlât yolunda açılır.  
Sus,  
Çok konuşan, her şeyi konuşan susuz kalır.  
Susup dinleyen, suya kavuşur.  
Çok konuşan, çok şey kaybedebilir.  
Ama susan, çok şey kazanabilir.  
Sus, susmadan duyulmaz.  
Duymak susmakta gizlidir  
Bil ki susmak, dilini tutmakta gizlidir.  
Bil ki dinlemek, susmakta gizlidir.  
Bil ki anlamak, dinlemekte gizlidir.  
Bil ki uygulamak, anlamakta gizlidir.  
Bil ki insan olmak, hepsinde gizlidir.  
Bin söz söyleyip, bir titreteceğin yerde, bir söz söyle, bin titret.  
Bil ki huzur; dilini tutmakta ve sözü, kime, ne zaman, hangi ortamda, nasıl bir açılımda söylediğinde gizlidir.

Tevbe Sûresi 61: "De ki: Dinlemek sizin için hayırdır."

Tâ-Hâ Sûresi 13: "Öyleyse tüm kâinattan vahyolunan şeyi dinle."

Kıyâme Sûresi 16: "Dilini tutsun, o hakikatleri sabırla dinle-  
sin, konuşmak için acele etmesin."

"Gözsüze fısıldadım  
Sağır sözüm işitmiş  
Dilsiz çağırıp söyler  
Dilimdeki sözümü"

Âşıkların dilinden akan hakikatlerin sözlerini, ancak ve ancak, dilsiz olan yani konuşmayan ve dinleyen söyleyebilir.

Hazreti Meryem'e sunulan susma orucu bu hakikate işaret eder.

Meryem Sûresi 26. âyet: "Savm fe len ukellimel yevme in-siyyâ." konuşmama orucundan bahseder.

Yani bir insanla tartışmaya girmeyip susmanın da Kur'ân'da oruç olduğunu görüyoruz.

Gözsüz olmak; beşeri boyutta kalmayan, sûret görmeyen, sireti görmeye çalışan demektir, yani bakışlarını Dünya boyutuna kapatan demektir.

Yûsuf Sûresinde geçen Yâkûb kıssasında, Yâkûb'un gözlerinin görmez olması, gözlerin varlığın sûret boyutuna kapatılması demektir.

Sonra Yâkûb'un gözlerinin tekrar açılması, varlığın iç yüzünü görmesi idi.

Hakikatler ancak, varlığın iç yüzünü görenlere sunulan lütüftür.

Gözsüze fısıldamak; gözlerini dünya boyutuna kapatıp, hakikatleri anlamak isteyen kimselere, hakikatlerin bilgilerini sunmaktır.

Yâni sûretten sîrete adım atanlara hakikat kapılarının açılmasıdır.

"Sağır sözüm işitmiş" kulaklarını dünyaya kapatanlar, hakikatleri işitmeye başlar.

Yani âşıkların sözlerini âşıklar anlar.

Sağır olmak, kulaklarını asılsız şeylere kapatmak, hakikatlere açmak demektir.

Âşık olan, mâşuğunun sözünden gayrısını duymaz.

Âşık olan, mâşuğundan başka bir şey görmez.

Âşık olanın dilinde, mâşuğuna ait sözlerden gayrısı olmaz.

Aç gözlerini bak bakalım, gördüğün nedir?

Gördüğün varlığın eşya boyutu ise, görmüyorsun demektir.

Baş gözü sûret görür, ama gönül gözü eşyanın hakikatini görür.  
Hakikat yolunda olabilmek için;  
Varlığın eşya boyutuna gözlerin kapalı, eşyanın hakikatine  
açık olmalıdır.

Kulakların asılsız bilgilere, hurafelere kapalı, seni şahitliğe  
götüren bilgilere açık olmalıdır.

Bak bakalım konuştuğun zaman konuştuğu şeyler nedir?

Duyduklarını, okuduklarını mı konuşuyorsun, yoksa şahit  
olduklarını mı konuşuyorsun?

Âşık kişi, hakikat yolunda kendine dil verilinceye kadar ko-  
nuşmaz?

Dil verilen, Hakk'ın sözlerinden gayrısını dile getirmez.

Hakk'ın sözünü söyleyebilmek için, bir zamana kadar dil-  
siz olmak gerek.

Diğer bir dörtlüğü inceleyelim:

“Bir öküz boğazladım

Kakladım sere kodum

Öküz ıssı geldi der

Boğazladım kazımı”

Öküz: Beden boyutu, hayvaniyet boyutu, kendini güçlü kud-  
retli görme boyutu.

Kaklamak: Pastırma yapmak, kurutmak, kesmek, parçala-  
mak, küçük küçük ayırmak,

Sere kodum: Serdim, sahip çıktım, yıktım, tepe, doruk, zirve,  
baş, benim demek.

Öküz ıssı: Öküzün sahibi, bedeninin sahibi,

Boğazlamak: Sahip çıkmak, öldürmek, nefessiz bırakmak,

Kazımı: Benim yaptığımı, benim işleyişimi, kazmak, kaz,

Bu dörtlükten anladığımız şudur:

Kendimi bir öküz gibi güçlü kudretli gördüm

Vücûda benim dedim, güçlüyüm, kudretliyim dedim, sahip çıktım, ben benim dedim.

Aldığım nefesin sahibini anlayamadım, kendimi boğazladım farkına varmadım.

Gücün kudretin sahibi geldi, “güç kudret sahibi sen misin yoksa ben miyim, neden vücüdündeki o sıfatlara sahip çıkıyorsun” dedi.

Ve anladım ki; Allah’a ait olan bedene ve bedendeki sıfatlara sahip çıkmışım, benim demişim.

Anladım ki, vücûdumun sahibini idrak edememişim.

Anladım ki, bendeki, güç kudret sahibi de Allah’tır.

“Bir öküz boğazladım” sözüyle, kişi kendine nisbet ettiği vücûda ve kendini güçlü görme gafletine düşmesinin inceliği sunulmuş.

Boğazlamak, aynı zamanda nefessiz bırakmaktır.

Nefessiz kalmak demek, nefesin sahibini bilememek demektir.

İnsan düşünmeli: Her an nefes alıp verme sırrı nedir? Diye.

Kendi aslını bilmek isteyen bir talebe, kâmil bir kişiye varır.

Ve der ki: “Efendim! Ben kimim, aslım nedir, nereden geldim, nereye gidiyorum, bu kâinat nedir, Allah nedir, Allah var mıdır, bunun gibi hakikatleri nasıl öğrenebilirim?”

Kâmil kişi der ki: “Nefesin sahibini bilmelisin, o irfana ermeden önce nefesini temizlemelisin, bil ki hakikat yolculuğu temiz nefesle yapılır.”

Talebe der ki: “Efendim benim nefesim kirli midir?”

“Evlad! Eğer dedikodu yapıp, birilerini çekiştiriyorsan,

Kötü sözler ediyorsan,

İçinde kin, nefret, öfke, hiddet, kavga varsa,

Birilerini övüp, birilerine sövüyorsan,

Birilerinin hakkını yiyorsan,

Çalıp çırpyorsan,

Birilerine çıkar amaçlı yaklaşıyorsan,  
Kişilere şehvani duygu ile bakıyorsan,  
Birileriyle alay ediyorsan,  
Birilerini küçük görüyorsan, kendini büyük görüyorsan, bu  
gibi duygular, eylemler içindeysen nefesin kirlidir evlat.

Nefesin kirliyse, bunları yapma ve nefesini temizle.

Bil ki yol temiz nefesli olana açılır.

Kirli nefesle kapı açılmaz.”

Talebe der ki: “Evet efendim, anladım ki benim nefesim kirlidir. Bunları yapmayacağım ve nefesimi temizlemeye çalışacağım.”

“Evet evlat!

Aldığın hava, sana tertemiz sunulmakta, sen soluduğun nefesi tertemiz almaktasın.

Fakat nefesini verirken; içindeki tüm kötü hâli, duyguyu, düşünceyi, nefesinle dışarı vermektensin.

Verdiğin kirli nefesle bil ki ortama kötülük tohumları ek-mektensin.

Çevrende olan kötülüklerin hepsi verdiğin nefesteki akışta gizlidir.

Nefesini temizlersen, gönlün temizlenir.

Gönlün temizlenirse, kendi vücûdunun hakikatleri sana açılır.

Bil ki yol da sensin, yolcu da sensin.

Ve bil ki yol temiz nefesle gidilir.

Kendi enfûsuna atacağın her gönül adımı, temiz nefesle atılır.

Evet, evlat, nefesin sırrına varırsan kendi aslına erersin.

Unutma ki yol da sensin yolcu da sensin, yol temiz nefesle gidilir.”

Evet. Hakikat yolculuğu temiz nefesle yapılır.

Yol nefesle açılır.

Yol temiz nefesle gidilir.

Hayvani vücûdumuzda ciğerlerimiz yaşamak için, her an nefes alıp vermektedir.

Gönlümüz ise yaşamın sırrına ermek için, temiz nefes alıp vermeyi beklemektedir.

Gönül temiz nefese ulaştığında kapılar bir bir açılır.

Gönül (bir) nefesle kapısını aralar.

Gönlün aldığı her (bir) nefes, kişideki (üç) hâli bir bir temizler.

Bir bir temizlenen (üç) hâl, vücûdun (üç) deryasının tecel-lisine kapı açar.

Her temizlenen bir hâl sonrası, (üç) deryanın sırrı kendini açmaya başlar

Her deryanın da (dört) şehri vardır.

Her şehirde nice niteliklere şahit olunur.

Ezandaki “أَشْهَدُ” “Eşhedü” “Elifin sırlarına şahit olmak” sırrı da budur.

Üç derya kendi içinde bir nüfûs taşır.

Bu nüfûs “Muhammed” sırrıdır.

Ezandaki “مُحَمَّدًا” “Muhammed’e şahitlik” sırrı da budur.

Üç derya dört şehadete kapı açar.

Ancak kendi varlığından geçenler, yani “şehit” olanlar her deryada nefes sırrına ererler.

Nüfûs, nefes ile birleşir.

Nefes, nüfûs’a dönüşür.

Nüfûs, her deryadaki Hakk kimliğidir.

(Bir) nefes (üç) verilen nefâ’ya

(Üç) verilen nefâ (bir) olan “Hayy” sırrına dönüşür.

Nefes sırrı; enfüstan âfâka çıkışın sırrıdır.

Yolculuk nefesle başlar nefesle biter.

Yaşam nefesle başlar, nefesle devam eder.

Kişi kendindeki nefesten, kâinatın nefesine erer.

Şahit olur ki, kâinatta bir nefes alıp veren vardır.

Anlar ki tüm nefesler 1 nefesten gelmektedir.  
Anlar ki tüm kâinat her an nefes alıp vermektedir.  
Nefes kişinin nefesini oluşturmaktadır.  
Nefes, candan gelir.  
Can, nefes elbisesi giyer.  
Nefs, ten elbisesi giyer.  
Her tenin içinde nüfûs vardır.  
Tüm bunlar nefesten gelir.  
Nefes- Nefs- Nüfûs- Nefha- Enfüs- Nefsânî- Nefis aynı kökten gelen kelimelerdir.  
Tüm kâinat bir nefesten oluşmaktadır.  
Ve nefes tüm kâinatın sahibine aittir  
Nefes O, O nefestir.  
Kişi aldığı nefesin farkına varamazsa, nefesin sahibini bilemezse, kendi hayvaniyet bedenini boğazlamış olur.  
Vücûdunda can sahibi olan Allah hakikatine ermeden yaşayan, hiç dirilmeden yaşıyordu.  
Ölü gibi yaşıyordu.  
İdraksiz, şuursuz yaşıyordu.  
İşte Yûnus Emre;  
“Bir öküz boğazladım  
Kakladım sere kodum” sözüyle buna işaret etmiştir.  
“Öküz ıssı geldi der  
Boğazladım kazımı” sözüyle de, vücûdumun sahibini anlayınca, o vücûda benim demekle nasıl bir gaflet içinde olduğumu anladım.  
Vücûd Allah’a aittir, biz de o vücûda benim demekle” boğazladın kazımı” yani bana ait olana sahiplendin.  
İşte kişinin şirk durumuna düşmesi de böyledir.  
Yani “senin var benim de var” iddiasında bulunmak.  
Allah’a ait olana sahiplenmek.

Allah'a ortak koşmak.

Müşrik: "Şe-ri-ke, şirk" kökünden gelmektedir.

Őerike "ortak olmak" demektir.

"Senin de var benim de var" anlamındadır.

"Őirket" de bu kökten gelir. Yani ortaklık.

Yani müşrik: Ortak koşan anlamında kullanılır.

Yani Allah'a ortak çıkaran anlamındadır.

İşte Yûnus Emre;

"Öküz ıssı geldi der

Boğazladım kazımı" sözüyle bedenın sahibi geldi, bana ait olana neden sahip çıkıyorsun dedi anlamında zevkini dile getirmiştir.

İnsan şirk içinde yaşadığını bilmeden yaşar gider.

Kendine varlık isnat ederek, ben benim duygusuyla yaşar.

Ben benim duygusu kişiyi, birlik bilincinden uzaklaştırır.

Öküz gibi kelimesi dilimize yerleşmiş bir deyimdir.

Öküz gibi; aptal, anlayışsız, kaba, görgüsüz, yeteneksiz, bön kimse, idraksiz, şuursuz

Halk arasında öküz ile ilgili kullanılan deyimlerden bazıları şunlardır.

- Öküz gibi

- Öküz gibi bakmak

- Öküz öldü, ortaklık bozuldu, bitti

- Öküzün altında buzağı aramak

- Öküzün trene baktığı gibi bakmak....(Türk Dil Kurumu)

Öküz öldü, ortaklık bitti, yani öküz öldü şirk sona erdi.

Aslında bu deyim Yûnus Emre'nin bu şiirine çok güzel oturuyor.

İnsan kendi hayvaniyet bedenine benim demekten vazgeçtiği an, şirk biter.



Yani fenâfillâh sırina eren, Allah'a ortak koşma gafletinden kurtulur.

Öküz ölmeden ortaklık bitmez.

Yani hayvani bedene benim dediğimiz müddetçe, şirk devam eder.

Öküzün ölmesi, kişinin kendine nisbet ettiği vücûddan geçmesi demektir.

Hem ben varım, hem Allah var düşüncesi, şirkdir.

Kişi kendi bedeninin oluşmasında, hiçbir hücrenin yapılmasında, işleyişinde tasarruf sahibi değildir.

Kişi bunu bilmeli ve şirk durumuna düşmemelidir.

Kendini bilmeyen, kendi vücûdunu tutan Allah şuurunda uzak olan, idraksiz, şuarsuz bir durumda yaşar, şirk durumunda yaşar.

“Öküz gibi bakmak” yani şuarsuz bir şekilde varlığın dışını görmek, içini görememek anlamındadır.

Nasrettin hocanın eşeğine ters binmesi hikmeti de budur.

“Eşek gözüyle dünyaya bakmayın, insan gözüyle bakın”

“Eşek gözüyle varlığın dış yüzüne bakmayın, varlığın iç yüzüne bakın”

“Hayvan gibi yaşamayın, arkanıza bakın, geldiğiniz aslınızı anlayın”

“ Varlığın dış yüzünde kalmayın, ters yüz yapın, iç yüzüne bakın”

“Hayvan gözüyle bakmayın, insan gözüyle bakın”

İnsan hayvaniyet bedenine iyi bakmalı, o bedeni iyi okumalı, o bedeninin sahibinin Allah olduğunu idrak etmelidir.

“Boğazladım kazımı” bana ait olan işleyişe ben işliyorum dedin.

Vücûdunda olan fiil, fâil hakikatine eremedin.

Fiil, Fâil nedir diye incelersek:

FİİL FÂİL

Fiil; iş demektir.

Fâil, fâ'il, fâ el; işleyen, daima hareket halinde olan demektir.  
Fiil iş, ef'al işler demektir.  
Ef'âl, fiil'in çoğuludur, işler demektir.  
Fâil, fâil'liğini fiil'iyile gösterir.  
Fâil, fâil kimliğini fiil'iyile giyininir.  
Fiil, fâil'in kendini gösterdiği yerdir.  
Fâil, fiil'iyile fâil olur.  
Fâili fâil yapan fiil'dir.  
Fâil, fiil'iyile zâhire çıkar, beşer olarak görünür.  
Fâil fiil birbirinden ayrı değildir.  
Fâil nerede fiil oradadır.  
Fâil'de fiil, fiil'de fâil, iki damla suyun bir damla olma durumudur.

Fiil fâil'den ayrı değildir, fâil fiil'den ayrı değildir.  
Fiil fâil aynı anda aynı mekânda, aynılığı gösterir.  
Fâil fiil'iyile cümle varlıkta her dâim sürer gider.  
Her varlıkta her an olmakta olan fiil, fâil'in fiil'idir.  
Hiçbir varlık kendi fiil'ini yapan değildir.  
Her varlık bir fiil'dir, cümle varlık fâil'in fiil'idir.  
Yûnus Sûresi 36: "İnnallâhe alîmun bimâ yefalûn."  
Meâli: " Muhakkak ki Allah ilmin sahibidir, her varlıkta fâil olandır."

Kamer Sûresi 52: "Ve kullu şey'in fealû hu fiz zubur."  
Meâli: "Bütün varlığın işleyişinde fail olan O'dur. Hakikatler kâinat kitabının içindedir."

Bûruc Sûresi 16: "Faâlnun limâ yurîd."  
Meâli: "Fâil olandır, varolan her şey O'nun iradesindedir."  
Bir atom, bir hücre, bir doku, bir beden hep fiil'le oluşur, fiil'le çalışması, fiil'le sürüp gider.

Kişinin kalbinin atması, kanının dolaşımı, hücrelerin çalışması, bedenin tüm hareketleri hep fiil'in tecellisidir.

Tüm kâinat bir fiil'in hareket alanıdır, fiil'in dalgalanması ile hareket eder.

Tüm varlık fâil'in fiil'idir.

Fiil, fâil aynı anda aynıdır.

Fiil fâil'dir, fâil fiil'dir.

Kişi kendi bedeninde kendi fiil'inin sahibi değildir.

Yani kişi kendi bedeninin işleyişinde asla ve asla muktedir olan değildir.

Çünkü kişi, vücûdunda olan atomdan hücreye, hücreden dokuya, dokudan bedene kadar olan tüm işleyişi yapan değildir.

Bu işleyişi yapan fâil'dir.

Fâil'in vücûdun işleyişi boyutundaki durumu fiil'dir.

Fâil'in fiil boyutundaki adı fiil'dir.

Fiilin fâil boyutundaki adı fâil'dir.

İşte bu kâinat bir fâil'in fiil'idir.

Fâil kendi aslıyetini fiil'ile ispat eder.

Fiil, fâil'in kendini, fiil'ile ispat etmesidir.

Fiil'i yapan kimdir, fâil'dir.

Ortada bir fiil varsa, bu fâil'in kendini açığa çıkarmasıdır, kendini fiil'ile ispat etmesidir.

Her varlıkta inkâr edilemeyecek olan bir fiil yani bir işleyiş vardır.

Bu işleyişi yapan, hiçbir varlığın kendisi değildir.

Bu işleyişi her varlığın kendi enfûsî boyutunda yapan fâil'in kendisidir.

Eğer kişi, fiil ve fâil hakikatini anlarsa, yaratılışın hakikatine de ârif olur.

Kişi varlığı iyi incelerse yani varlığı iyi okursa, varlıktaki işleyişin inceliklerini anlama yolunda idrâkî bir adım atar.

Kişinin her varlıkta inkâr edemeyeceği bir işleyiş vardır.

Bu işleyişi okumak, fiil hakikatiyle tanışmaktır.

Fiil hakikatiyle tanışan, fâil hakikatiyle de tanışır.

Cümle kâinat bir işleyişle hareket etmektedir.

İşte okunacak olan bu işleyiştir.

Kişi Allah hakikatini anlamak isterse, varlıktaki fiil fâil hakikatini anlamalıdır.

Kişinin vücûdundaki işleyişin adı, fiil'dir.

Kişi kendi vücûdundaki işleyişte zerre kadar etken değildir, etken olan fâil'dir.

Yani kişi kendi kalbini attıramaz, kendi hücrelerini çalıştırmaz, kendi sinir sisteminin işleyişinde etken değildir, nefes alıp vermesi bile kişinin istemi dışındadır.

Yani kişi kendi vücûdunun işleyişinde asla tasarruf sahibi değildir.

Kişinin ve cümle varlığın vücutlarında fiil'in yani işleyişin sahibi fâil'dir.

Fâil fiil birbirinden ayrı değildir.

İpek böceği; kendinden çıkardığı ipek liflerle koza örür, ördüğü kozanın içinde kendini gizler.

İpek lifler böcekten ayrı değildir, böcek liflerden ayrı değildir.

Enfûsûndan afâka çıkardığı ipek liflerle, kendini enfûste gizler.

İşte fâil'in kendini fiil'inde gizlediği gibi.

Fâil kendini fiil'inde gizler.

Fâil kendini fiil'iyile aşikâr eyler.

Kişinin vücûdundaki işleyiş olmasa, kişi hareket edemez, çalışamaz, yürüyemez, tutamaz vs.

Kişinin vücûdundaki işleyişle yaptıklarına amel denir.

Yani amel, vücuttaki işleyişle yapılan, yürüme, oturma, çalışmak, yemek, içmek, gibi olan amellere denir.

Allah tüm vücutlardaki işleyişinden sorumlu değildir ama kul yaptıkları amellerden sorumludur.

Kalbimizin atması, kanımızın dolaşması, hücrelerimizin çalışması fiildir.

Bizim eylemlerimiz, çalışmalarımız, yaptıklarımız ise ameldir. Vücûdumuzda fiil olmasa biz amel yapamayız.

Enbiyâ Sûresi 23: “ Lâ yuselu ammâ yefalu ve hum yuselûn.”

“Allah fiilinden sorumlu değildir. Ama insanlar amellerinden sorumludurlar.”

Kendindeki fiil, fâil hakikatini anlayan Salih amelde olur.

Varlıktaki fiil fâil inceliğini okumak “İkra” âyetinin sırrıdır.

İkrâ; kişinin kendindeki işleyişi ve bu işleyişi yaparı anlamak için yapılan tefekkürdür.

Fâil fiil hakikatini anlayan Tevhîd sırina ulaşır.

İşte Yûnus Emre'nin;

“Boğazladım kazımı” sözüyle, “bana ait olan işleyişe, ben işliyorum deme gafletine düşme” durumuna işaret edilmiştir.

“Bir öküz boğazladım

Kakladım sere kodum

Öküz ıssı geldi der

Boğazladım kazımı”

Bu dörtlükten sunulan mesaj kısaca nedir dersek:

İşte Yûnus Emre, anladım ki vücûda, vücûdda olan işleyişe benim demekle, nasıl bir şirk içinde yaşıyormuşum anladım.

Vücûdun sahibine teslim oldum, vücûda benim demekten vazgeçtim

Diğer bir dörtlüğü inceleyelim:

“Bundan da kurtulmadım

Nideyim bilemedim

Bir çerçi de geldi der

Kani aldın gözgümü”

Kurtulmadım: Orada kaldım, sarıldım, terk edemedim,

Nideyim: Ne edeyim, nasıl yapayım, ne yapacağını bilememek,

Çerçi: Alıp satan, tüccar, ticaret eden, alıp veren, güzel şeyler sunan, pazar sahibi, mürşidi kâmil

Kanı: Kanaat etmek, inanmak, düşüncesinin doğruluğunu görmek, kesinlik, mutmain olmak

Gözü: Ayna, bakış, görmek, yansımak, görünmek,

Bu dörtlükten anladığımız şudur:

Bazı şeylerden kurtulamadım, arâfta kaldım, ne edeceğimi bilemedim, kalbimin kanaat etmediği şeylerin cevabını aradım.

Varlığın sahibi, yolun sahibi bildirdi; ancak varlık aynasından beni görürsen, varlık aynasından tecellileri idrak edersen, gönlün kani olur, yani mutmain olursun.

Arâfta kalmak, yani ten ile can arasında gelip gitmek.

Arâfta kalmaktan kurtulmanın yolu her varlıkta Hakk'ın vechini görmektir.

Yani "semme vechullah" sırrına ermektir.

Yûnus Emre bu dörtlükte "semme vechullah" hakikatini işaret etmiştir.

Bakara Sûresi 115. âyet bu hakikate işaret eder.

Bakara Sûresi 115: "Ve lillâhil meşriku vel magribu fe ey-nemâ tuvellû fe semme vechullâh."

Meâli: "Doğu da ve batı da Allah'ındır. Nereye dönerseniz dönün Allah'ın yüzü oradadır."

Her nereye dönerse dönsün, kişi her varlığın ardında Hakk'ın yüzünü görebilirse, onun gönlü mutmain olur.

Eşyanın ardında Hakk'ı görmekle kalb mutmain olur.

Kesrete bakıp yani çokluk alanına bakıp, tüm yüzleri tutan tek yüzü zevk etmek, müminlik makamıdır.

Varlık aynasından Allah kendini gösterir.

Yûnus Emre "nideyim bilemedim" sözüyle, görünen âlemde zâhir olan kimdir inceliğine işaret etmiştir.

Zâhir deyip geçmemek gerekir.

Zâhire ibretle bakmak gerekir.  
Görünen nedir? Derin derin düşünmek gerekir.  
Evet, gel derin derin bir düşün  
Görünen ne olabilir? Bir düşün!  
Seni tutan, varlığı tutan ne olabilir? Bir düşün!  
Sakın kalma sûret boyutunda.  
Sakın sûretin hevesine düşme.  
Dünya hevesi seni dünyaya esir eder.  
Aşk-ı İlâhî'ye ulaşırsan Dünya'ya aşkla bakarsın.  
Çünkü bilirsin ki Allah vechini, varlık yüzünden gösterir.  
Dünya cifedir diyenler, varlık yüzünden Hakk'ın vechini gör-  
selerdi, bayılıp düşerlerdi.  
Sûretin ardını görenler, hep kendilerinden geçtiler.  
Kendi vücûdunu ve varlığın vücûdunu tutana teslim olan-  
lar, O'na gark oldular.  
Hakk'ı bilmek istersen, görünen varlığı bir kapı bil, gir o ka-  
pıdan içeri.  
Hakk'ı bilmek istersen, dön kendine beden kapından gir içeri.  
İçeri adım atan, bilir ki zâhir de O'dur.  
Bilir ki ten cândan ayrı değildir.  
Ten elbisesi de cân elbisesi de O'dur.  
Perde görme varlığı, bil ki perde de O'dur.  
Senin yolunu kesen, bil ki kendinsin.  
Bil ki hevânda kalmandır.  
Bil ki kibrinde kalmandır.  
Bil ki kendini varlıktan ayrı görmendir.  
Düştüğün kibri anla ve dön.  
Kendine nispet ettiğın o zanlarından kurtul.  
Kalma sûret boyutunda, sûretin ardına bak.  
Vücûdunun sahibini vücûdunda gör.  
Kendinde Hakk'ı gören, her varlıkta görmez mi hiç!

Kendinde Hakk'a gark olan, her varlıkta Hakk'a gark olmaz mı hiç!

Öyle bir aşkı hisset ki, vücûdunu unut.

Öyle bir aşkı hisset ki, dünya hevesinden kurtul.

Öyle bir aşka tutul ki, baktığın her yer O'nun vehî olsun.

Dünya bir bahçe her varlık bir gül olsun.

Her varlıktan gelen koku, O'nun kokusu olsun.

Bil ki, sende ve cümle varlıkta olan O'dur.

Varlıktan zâhir olan O'dur.

Aşk'ı gönlünde hissedersen, cümle âlem bir pazar olur sana.

Bilirsin ki, pazar da O'dur, pazarcı da O'dur.

Sen bir saraysın, vücûd sarayında sultan O'dur.

Saray da O'dur, sarayın sultanı da O'dur.

Zâhir olan hep O'dur.

Her yeri saran, her yerden kendini gösteren O'dur.

Uzakta değil hep görünen O'dur.

Bir yerde gizli değil, her an aşikâr olan O'dur.

İlla Hû. Sadece O'dur.

Hadîd Sûresi 3: "Hû el zâhiri" "Zâhir O'dur-Görünen O'dur."

Hadîd Sûresi 3: "Hû el evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtin."

Meâli: "Evvel O'dur, âhir O'dur, zâhir O'dur, bâtin O'dur."

Bir çerçi de geldi der

Kani aldın gözgümü"

Varlık pazarında, her varlıktan görünen benim, bunu anla ve kalbin mutmain olsun.

Bil ki her varlık bir aynadır ve her aynadan her an görünen benim.

Kişi, kâlb-i mutmain makamına erebilmesi için, her varlık aynasından Hakk'ın vechinin yansıdığını anlaması gerekir.

"Mutmain kâlb" Bakara Sûresi 260



İlmen şahit olan kâlb, emin olan kâlb, delillerle hareket eden kâlb, İbrâhim'i kâlb, huzura ulaşmış kâlb.

Kâlb boyutu; idrak boyutudur, ilmi düşünme, ilmi sorgulama boyutudur, araştırma, hakikati anlama boyutudur, var oluşu çözme, varlıktaki işleyişi idrak etme, var edeni anlama boyutudur.

Kâlb boyutu; semme vechullah boyutudur, varlığın zâhiri batınıyla Hakk olduğu şuuru boyutudur.

Kâlb boyutu; Halk'ta Hakk'ı seyretmenin boyutudur, müminlik boyutudur, eminlik boyutudur.

Kâlb boyutu; birlik boyutudur, İslâm boyutudur, İhsân boyutudur, Sâlih boyutudur.

Diğer bir dördlüğü inceleyelim:

“Tosbağaya sataştım

Gözsüz sepek yoldaşı

Sordum sefer nereye

Kayseri'ye âzimi”

Tosbağa: kendi vücûd evinde, kendi kayıtlarında, toprağa sürünerek giden hayvan

Gözsüz: Görmeyen, kör olan,

Sepek: Köstebek, toprak altında karanlıkta yaşayan hayvan

Kayser: Kral, imparator, şeyh, hükümdar,

Azim: Yüce, kararlı,

Bu dördlükten anladığımız şudur:

Hakikat yolunda olmayıp, dünya yolunda olanların amacı kral olmak, şeyh olmak, yüce olmaktır.

İki kişiye rastladım, oturdum sohbet ettim, anladım ki amaçları hakikatleri anlamak değil, amaçları yüce olmak, mürşit olmak.

Tosbağa'dan maksat; kendi kayıtlarında kalmış olandır, gözüünü topraktan ayırmayandır, toprağa sürünerek gidendir.

Gözsüz sepek, köstebektir, köstebekten maksat; hakikatlere kör olandır.

Karanlıklarda yaşayan, yerin altında yaşayan gün yüzüne çıkmayandır.

Yani kendi cehalet karanlığında kalan, hakikatin aydınlığına çıkamaz.

Hakikat yolu samimiyet gerektirir, o yolda beklenti çıkar olmaz.

Beklenti çıkar içinde olanlar, kendi bildiklerinde kendi karanlıklarında yaşayanlardır.

Hakikat yolu, bir şey olmak değil, hiç olduğunu anlama yoludur.

Hakikat yolunda, varlığın sahibi olan Allah'a teslimiyet vardır.

Kişi kendi kayıtlarında kalırsa, yani atalardan öğrendiği asılsız kayıtlarda kalırsa, Allah'a teslimiyet içinde olamaz.

Onun teslimiyeti, kendi inanç boyutunadır.

Hakikat yolunda talebe bir şey olmak için yolculuk yapmaz.

Her şeyde tecelli eden Allah'ı anlamak için yolculuk yapar.

Kişiler konuşmalarıyla; amaçlarını, düşüncelerini, hedeflerini belli eder.

Kibir kendini büyük görmek, büyük olmak isteğidir.

Yûnus Emre; kibir içinde olanın, Allah inancı sahtedir, imanı boştur, ibadeti gösteriştir inceliğine işaret etmiştir.

Kibir kişiyi bir şey olma derdine düşürür.

Yûnus Emre;

“Sordum sefer nereye

Kayseri'ye âzimi” sözüyle hakikat yolunda aşkla, teslimiyetle, tevekkülle yol almayan kişiler kibir içindedir ve onların beklentileri, kayser olmaktır. Yani kral, padişah olmak.

Hakikat ehli, Hakk yolunda makam mevki derdine asla düşmez.

Nice Hakk yoluna adım atanlar vardır, ama asıl amaçları zamanla ortaya çıkar.

Kral, padişah olmak, yani mürşit olma derdine düşmek, kibir içinde olanların düştüğü durumdur.

Kibir; kendini üstün-yüce görüp, başkalarını küçük görme hastalığıdır.

Kibir; her varlıkta"Ekber" olanı göremeyip, kendine"Ekberiyet" isnat etmektir.

Hakk âşıkları bilirler ki, âlemin padişahı, sultanı, kralı Allah'tır.

Kibirden kurtulmanın tek yolu; cümle varlığın birbiriyle bağıını anlamak, tüm varlığı tutan ilâhi güçle tanışmak ve o gücü kendinde ve her varlıkta görmekle mümkündür.

Her varlıkta ekber olan Allah'a teslim olan kişide kibir olmaz.

Her varlığın ardında Allah'ın olduğunu bilen kişide kibir olmaz.

Allah hakikatine ulaşan kişide kibir olmaz.

"Tosbağaya sataştım

Gözsüz sepek yoldaşı" sözü; kayıtlarda kalan, varlığın toprak boyutunda kalan, cehaletin karanlığında kalan, hakikate kör olan; kibir durumuna düşebilir, beklenti durumuna düşebilir, işaretidir.

İşte kibirden kurtulmanın yolu, hepimizi var eden Allah hakikatini layıkıyla anlamaktır.

Hepimizde ve her varlıkta olan Allah'a ait olan işleyişi, sıfatları vücûdları tutan zât tecellilerini idrak etmektir.

Onun için Yûnus Emre;

İlim ilim bilmektir

İlim kendin bilmektir

Sen kendini bilmezsin

Ya nice okumaktır

Okumaktan murat ne

Kişi Hakk'ı bilmektir

Çün okudun bilmezsin

Ha bir kuru emektir

Kişi kendini "oku"duğunda ve sonuçta kendini bildiğinde, kendini de varlığı da var edeni yani Allah hakikatine erecektir.

Kişinin kibirden kurtulması için kendini bilmesi ve her varlıkta her an tecelli eden Allah'a şahit olması gerekir.

Eğer kişi kendini ve varlığı ayrı görürse, kendine benlik isnat edecektir.

Bu benlik onu kibre yani kendini yüce görmeye götürecektir.

Kendini yüce gören kimse ise;

“Sordum sefer nereye

Kayseri'ye âzimi” sözünde işaret edilen, makam mevki derdine düşecektir.

İşte asılsız olan, batıl olan kayıtlardan sıyrılarak, ilim üzere hareket etmeliyiz.

Varlığın toprak boyutunda kalmamalıyız.

Görünen her varlığın, işleyiş yönünü iyi düşünmeliyiz.

Var oluşu anlayan var edeni de anlayacaktır.

Son dörtlüğü inceleyelim:

“Yûnus bir söz söylemiş

Hiçbir söze benzemez

Münafıklar elinden

Örter mânâ yüzünü”

Bu dörtlükten anladığımız şudur:

Yûnus Emre bu şiirinde birçok anlamı örtülü olarak sunmuş ve bunu ancak ehli olan anlar mesajını vermiştir.

Sözler her zaman aktarılır, ancak o sözde olan mânâyı ehli olan çözer.

Hakikat herkese açılmaz, ancak ehli olana açılır.

Bazen örtülü sunulur, ehli olan onu anlar.

Münâfıklık içinde olan sadece onu aktarır, anlamına eremez.

Aktardığı kişi gönlü temiz olan biridir, aktarılan anlamı anlar.

İşte Yûnus Emre'nin bu şiirinde, başından sonuna kadar söylenen sözler hep örtülü sözlerdir.

Âşık olan anlar, münâfık olan anlamaz diye mesaj verilmiş olabilir.

Münâfık olanın sözü, duydukları, okuduklarıdır.

Münâfık olan, sözlerin hikmetine eremez, söylenendeki derinliğe eremez.

Münâfık olanın sözleri, aktarılan bilgilerdir, kişilerden gelen sözlerdir.

Âşık olanın sözü ise, Hakk'tandır.

Hakk'ın sözü kul sözü gibi değildir.

Hakk'ın sözü varlıkta, her an olan ayrı bir tecellidir, kelâmullah boyutudur.

Münâfık olan sözü taşısa da, mânâsını bilmez.

Lâkin aktardığı kişide ise, dervişlik istidadı varsa o bunu bilir.

Ümeyye b. Halef, Hazreti Muhammed'den duyduğu sözleri evine varıp, arkadaşlarıyla konuşurken Bilâl-ı Habeşî'yi gösterek: "Hazreti Muhammed artık ne dediğini bilmiyor, Bilâl'le biz birmişiz, Bilâl de insanmış, o köle değilmiş" gibi sözler söyler.

Bunu duyan Bilâl'in gönlünde bir irfâniyet ışığı belirir ve Hazreti Muhammed'e koşar gider.

Hazreti Muhammed'den aldığı eğitimle Bilâl, dönemin kâmil kişilerinden biri olur.

Sözü söyleyen Hazreti Muhammed'dir, sözü duyan Ümeyye b. Halef'tir.

Ama Ümeyye'de bir idrak oluşmaz, sözü Ümeyye'den duyan Bilâl de irfâniyet oluşur.

İşte Yûnus Emre'miz; hakikatin sözlerini münâfık duyar ama anlamaz.

Fakat münâfığın aktardığı kişide dervişlik istidadı varsa, o kişi koşar gelir, diye belirtmek istemiş.

İşte hakikatin sözlerini münâfıklar da söyler, ama mânâsına ancak âşıklar ulaşır.

Münâfık sözü taşır, ama ne taşıdığını bilmez.

Ama münâfıktan sözü duyan, bunun nasıl bir cevher olduğunu anlar.

Münâfıklık nedir dersek?

Münâfık, toplumda içi başka dışı başka diye bilinir.

Münâfıklığı layıkıyla anlayabilmemiz için, infâk, nifâk inceliğini çözmemiz gerekir.

İnfak nedir?

Nifak nedir?

Münafıklık nedir?

İnfâk; vücûdunun sahibini bilip, vücûdunu sahibine bağışlamaktır.

İnfâkın zıddı nifâk-tır, nifâk içinde olmak da münâfıklıktır.

İnfâk; varlığından geçmek, varlığını bağışlamak yani varlığının sahibinin Allah olduğunu bilip sahibine teslim etmektir

Nifâk: İkilikte kalmak, ikiyüzlü olmak, arabozuculuk, ara açmak, iki yuvalı, içi başka dışı başka, hep ikilik üzere olan, Allah ile arasına kendi varlığını koymak, gibi anlamlara gelir.

Nifâk kelimesi, tarla faresinden oluşturulmuştur.

Tarla faresinin yaptığı yuva ile benzetilmiştir.

Tarla faresi iki yuva yapar, biri yüzeye yakındır, biri daha derindedir.

Buradan anlıyoruz ki, varlığının sahibini bilip, tam teslimiyet içinde olmanın adı infâktır.

Yani varlığını tastamam Allah'a bağışlamanın adı infâktır.

İşte, anlıyoruz ki infâk, varlığını sahibine bağışlamaktır.

Nifâk da; varlığını Allah ile arana koymak, ben de varım demektir.

Bağışlamış gibi görünüp, kendine varlık isnat etmeye devam etme hâli de nifaktır.

Bu halde yaşamanın adı da münâfıklıktır.

Yani içi başka dışı başka demektir.

İnfâk içinde olan bilir ki, tüm varlığın sahibi Allah'tır.

Yani kendi varlığının sahibini bilip Allah'a tam teslimiyet içinde olan, tüm varlığın da sahibinin Allah olduğunu bilir.

Ve asla kendine varlık isnat etmez, benlik, ego, gurur, kibir içinde yaşamaz. İkilik içinde yaşamaz, iki yüzlülük yapmaz.

Aslında münâfık olarak mı yaşıyoruz? İman ehli olarak mı yaşıyoruz? Çok ama çok iyi düşünmeliyiz.

Yani Müslüman olarak mı yaşıyoruz, yoksa Müslüman gibi görünüp, münâfıklık içinde mi yaşıyoruz?

“Münafıklar elinden

Örter mânâ yüzünü”

Bu sözü dikkatlice incelediğimizde anlıyoruz ki, hepimiz Din adına sözler söylüyoruz, ama mânâsına eriyor muyuz?

Yûnus Emre, burada şunu da demek istemiş olabilir mi?

“Kim ki şiirlerimdeki gizi mesajları çözdü, o beni anladı.”

“Kim ki şiirlerimdeki mesajlara eremedi, o kendine dönsün bir baksın, acaba ben münâfıklık içinde olabilir miyim?” diye.

Bir kişi, dini mevzuda bir kelime söyleyip, anlamına erememişse, kişi sözü sadece taşıyordur ve aktarıyordur.

Aktaran farkında değildir, ama aktardığı kişi aktarılanın farkında olabilir.

“Yûnus bir söz söylemiş

Hiçbir söze benzemez”

Yûnus Emre'nin bu şiirinde ki sözleri, söylediği sözleri birçok kişi şerh etmiş, hepsi de birbirinden farklıdır.

Acaba Yûnus Emre her bir mısradaki hangi sırları gizlemiş, bunu da ancak Yûnus Emre bilir.

İşte hakikatin sözlerini ancak ve ancak ehli olanlar anlar.

Ehil kişi kâmil kişidir.

Kâmil kişi kendi vücûd kitabını okuyan, vücûdundaki işleyişi idrak eden kişidir.

İnsan kendi vücûdunu canlı kitap bilmelidir.

Okunacak olan kitabın kendi vücûd kitabı olduğunu anlamalıdır.

İsrâ Sûresi 14: “İkra kitâbek kefâ bi nefsikel yevme aleyke hasîbâ.”

Meâli: “Oku, kendini tanımak için kendi vücûd kitabın sana yeter. Her an kendindeki niteliklerin sahibini anlama içinde ol.”

Yûnus Emre’imiz kişinin vücûdunun Allah’ın kitabı olduğunu çok güzel belirtmiştir.

“Tevrat ile İncil’i  
Furkan ile Zebur’u  
Bunlardaki beyanı  
Cümle vücutta bulduk”

Zebûr: Mektub, hakikatlerin sözü, ilâhî müsûki, kitap, ilahi bilgiler, mezmur, özlü söz, mektub, her varlık bir mektub, her beden bir mektub.

Zebûr-Mezmur aynı kökten gelir. “Yazılmış” manasına gelen kitap anlamındadır.

Tevrat: Kanun, yasa, ittifak, birlik, sözleşme, anlaşma, öğreti, eğitim, nitelikler, sıfatlar,

İncil: Müjde, iyi bilgi, huzur veren bilgi, ruh

Kur’ân: Okunan, okunmuş, birlik içinde okunan, bütünlük içinde okunan,

İnsanın “Zebûr” ciheti:

İnsanın vücûdu bir “Zebûr”dur, yani Allah’ın bir mektubudur.

İnsanın vücûdu Allah’ın fihristidir. A dan Z ye tüm sırları içinde taşıyan bir ilâhî mektuptur.

Bu mektubta, varoluş ve var eden ile ilgili tüm sırlar mevcuttur.

Bu mektubu; ancak ve ancak tertemiz olanlar okuyabilir.

Tüm kötü hallerden arınmış olanlara bu mektub kendi sırlarını gösterir.



Bu mektub dışı doğru değil içe doğru okunur.

Zerre kadar kibir içinde, kötü düşünce içinde olana mektub kendini açmaz.

Vâkıa Sûresi 79: "Ancak tertemiz olanlardan başkası ona temas edemez, onu anlayamaz."

Bu mektub Allah'a ait olan işleyiş sırlarını barındırır.

Bu mektubta "Zikrullah", "Fiilullah" sırları vardır.

İnsanın "Tevrat" ciheti:

İnsan vücûdu "Tevrat" tır.

İnsan vücûdunda sonsuz nitelikler, yani sıfatlar bir yasa içinde çalışır.

Hayat, İlim, İrâde, Kudret, Semî, Basar, Kelâm, Tekvin denilen Sübutî Sıfatlar, hepsi bir birlik, bir bütünlük, bir ittifak içinde çalışır.

Bu cümle âlemde görünen sistemin hepsi bir sıfattır.

Bir Zâtın sıfatlarıdır.

O da kendi Zâtı ile kâim olan Allah'ü teâlânın sıfatlarıdır.

İşte insanda "Tevrat" ciheti, "Sıfatullah"tır.

İnsanın "İncil" ciheti:

İnsanda "İncil" ciheti, "Ruhullah"tır.

Tüm varlığın geldiği ama varlık olarak giremediği cihettir.

Varlık, varlık olarak giremez.

Tenleri tutan Can boyutudur.

"Nefahtu fîhi min rûhî" sırrıdır (Hicr Sûresi 29)

Mirâc'ın bedensiz boyutudur.

İnsanın "Kur'ân" ciheti:

Kur'ân; İnsanın "Nur bedeni"dir

Kur'ân; Zebûr, Tevrat, İncil'in birliğidir.

Bütün nitelikleri kendinde cem etmektir.

İnsanın; ten vücûdu da, can vücûdu da, Hakk boyutu da, halk boyutu da Kur'ân'dır.

Cümle varlık, Nur'un yansımasıdır.

Kur'ân "Nurullahtır"

Kur'ân "Muhammed" sırrıdır.

Tüm Resûl, Nebî'ler, Muhammed'de cemdir.

Tüm Resûl, Nebî'ler, Muhammed'den beslenmiştir.

Dört kitap da insanda gizlidir.

Ve canlı olarak bulunmaktadır.

İnsana verilen aşkla, akılla, teslimiyetle, sadâkatle, kâlbile okunmayı beklemektedir.

İnsan dört kitabın sırrıdır.

İnsan dört kitabın anasıdır.

İşte canlı kitap olan vücûd kitabını okumayı başarabilen, kâmil kişi olmuştur.

Kâmil olan Yûnus Emre'nin şiirlerini anlayabilir.

Yoksa her söz aslında örtülüdür, içinde nice mânâ gizlidir.

O mânâyâ erebilmek için kişinin gönlünün tertemiz olması gerekir.

Yûnus Emre gibi Hakk âşıkları gönülleri tertemiz olanlardır.

Onlar varlığa baktıklarında, ilâhî hikmeti görürler.

Âşıklara Hakk yolunda kapılar açıktır.

Her âşık gücü yettiğince nasiplenir.

Yûnus Emre'mizin "Çıktım erik dalına" şiirinden anladığımız kısaca böyledir.

Âşık Yûnus'un gönlünde akan sözleri, ancak o şerh edebilir.

Yûnus Emre'nin her bir şiiri muhteşem mesajlar sunar.

Yûnus Emre gibi gönül erleri kolay yetişmez.

Yûnus Emre, Taptuk Emre'nin kapısında 40 yıl İlm-i Tevhîd dersleri ile yetişmiştir.

Dilini tutmuş, gönlünü açmış, sunulan bilgilerin kıymetini bilmiş ve her varlıkta Allah'a ait olan tecellileri anlamaya çalışmıştır.

Allah'ın her varlıktaki tecellilerini idrak eden, Tevhîd şuuruna ulaşır.

Tevhîd şuuruna ulaşan, İslâm şuuruna ulaşır ve onun yaşantısı Müslüman olarak devam eder.

Lütfen kendimize soralım, “ben İslâm şuuruna ulaştım mı, ben Müslüman olarak mı yaşıyorum?” diye.

Müslüman olan kişide:

Zerre kadar kibir olmaz.

Hiçbir kimseye, bir varlığa zarar vermez.

Öfke hiddet içinde asla olmaz.

Kimseyi kandırmaz, kimseye sinsilik yapmaz.

Kulluk şuurundan uzaklaşmaz.

Dilimizde Müslüman'ım demek Müslümanlık değildir.

Yaşantımızda bunu göstermeliyiz.

Şimdi hepimiz kendimize soralım:

Ben gerçekten Müslüman mıyım?

Yoksa Müslüman kılığına girmiş bir münâfık mıyım?

Dilimle söylüyorum, ama hayatıma geçiriyor muyum?

Şimdi gelin kendimizi Kur'ân'la tartalım.

Lütfen yavaş yavaş okuyun ve kendinize deyin ki, ben Müslüman mıyım?

Kur'ân: Kimsenin dedikodusunu yapıp çekiştirmeyin, der. Bunu yapanın da ölü kardeşinin etini yemek gibi olduğunu belirtir.(Hucurât Sûresi 12)

Peki, biz bunu yaşamımızda uyguluyor muyuz?

Kur'ân: Kimsenin gizli yönlerini, hatalarını araştırmayın, der. (Hucurât Sûresi 12)

Peki, biz bunu yaşamımızda uyguluyor muyuz?

Kur'ân: Kimseyle alay etmeyin, kimsenin ayıbını aramayın, yani onu küçük görmeyin, hor görmeyin, inancını, ibadetini

aşağılamayın, toplumda bir kişi veya bir topluluğu kötülemeyin, kimsenin özelini araştırarak onun ayıbını aramayın, der.

(Hucurât Sûresi 11)

Peki, biz bunu yaşamımızda uyguluyor muyuz?

Kur'an: Birbirinize kötü isimler, kötü lakaplar takıp çağırmayın, der.

(Hucurât Sûresi 11)

Peki, biz bunu yaşamımızda uyguluyor muyuz?

Kur'an: Size bir bilgi geldiğinde hemen inanmayın aslı var mı yok mu, emin oluncaya kadar araştırın, der.

(Hucurât Sûresi 6)

Peki, biz bunu yaşamımızda uyguluyor muyuz?

Kur'an; "Çalışmalarınızı boşa geçirmeyin ve sizler, kendinizi ve çevrenizi anlamayı terk etmeyin" der. (Hucurât Sûresi 2)

Kur'an; "Kendi bildiklerinizde inatlaşmayın, birbirinize karşı da bağırarak konuşmayın," der. (Hucurât Sûresi 2)

Peki, biz bunu yaşamımızda uyguluyor muyuz?

Kur'an:

Kibirlenmeyin,

Bilginiz olmadığı şeyler hakkında konuşmayın,

Kimseyi ve hiçbir varlığı küçük görmeyin,

Anne babanıza iyi davranın,

İnsanlara suratınızı asmayın,

Böbürlenerek yürümeyin,

Övünmeyin, büyüklenmeyin,

Hep tevazulu olun,

Asla kendi çıkarınızda olmayın, insanları aldatmayın, der.

(Lokman Sûresi)

Peki, biz bunları yaşamımızda uyguluyor muyuz?

Kur'an:

Asla çalıp çırpmayın,

Verdiğiniz sözü yerine getirin,  
Zerre kadar da olsa zarar vermeyin, hep iyi haller içinde olun,  
Fedakârlıktan vazgeçmeyin,  
Gösteriş peşinde olmayın,  
Kan dökmeyin,  
Kötülük için yardımlaşmayın,  
İyilik üzere yardımlaşın,  
Zerre kadar da olsa düşmanlık içinde olmayın,  
Öfkeyle hareket etmeyin,  
Vurup zarar vermeyin,  
Bozup dağıtmayın,  
Fakir bırakmayın,  
Sıkıntılar, kederler vermeyin,  
Gereğinden fazla yemeyin, içmeyin,  
Büyü, fal gibi asılsız şeylerle uğraşmayın,  
Adalet üzere hareket edin, hiç adaletten ayrılmayın, der.  
(Mâide Sûresi)

Peki, biz bunları yaşamımızda uyguluyor muyuz?

Kur'ân:

Varlığın suretinde kalmayın,  
Ümitsizlik içinde olmayın  
Huzur dolu, sevgi dolu, merhamet dolu hallerle hareket edin,  
Dinin Allah'a ait olduğu şuuruyla yaşayın,  
Tevhîd üzere yaşayın,  
Dini bölen kimselerden olmayın,  
İnsanları Dine göre ayırmayın,  
İnsanları tarikatlara, mezheplere, cemaatlere bölmeyin,  
Benim inancım doğru senin ki yanlış demeyin,  
Kendi inancınızla böbürlenmeyin, der.  
(Rûm Sûresi)

Peki, biz bunları yaşamımızda uyguluyor muyuz?

Kur'ân:

Hep iyi haller, güzel haller içinde olun,

Kimsenin ırzına namusuna tasallut etmeyin,

Haddi aşmayın,

Kimseyi küçük görmeyin,

Benlik içinde olmayın,

Arabozucu olmayın,

Islah edici olun, ara bulucu olun, barıştırın, der.

(Â'râf Sûresi)

Peki, biz bunları yaşamımızda uyguluyor muyuz?

Kur'ân:

Dini alanda ücret almayın, zerre kadar karşılık beklemeyin,

Bir ilim ifade etmeyen şeyin ardına düşmeyin,

Aslı olmayan şeylere yönelmeyin,

Anne babanıza öf bile demeyin,

Zina etmeyin,

Cana kıymayın

Alış verişte kimseyi aldatmayın, adaletle davranın,

Dosdoğru hareket edin,

Cemaat, tarikat, mezheplere bölünmeyin,

Allah ismini alet ederek kimseyi aldatmayın,

Edepli, ahlaklı, tevazulu, alçak gönüllü olun,

Hayvanları sevin, varlığı sevin, der.

Peki, biz bunları yaşamımızda uyguluyor muyuz?

Böyle yüzlerce Kur'ân emrini hangimiz hayatımıza geçiriyoruz.

Hangimiz bunları okuduğumuzda sarsılarak düşünüyoruz.

Evet, biz bu emirlerin hangisine uyuyoruz?

Allah'ın emri diye niye ibadetleri gösteriyoruz da bunları anlatmıyoruz?

Evet, biz gerçekten Müslüman mıyız?

Ülkemizde ya da Dünyada bunları hayatına geçiren bir Müslüman var mı?

Varsa gidip elinden öpelim, onun yanından ayrılmayalım.

Yoksa bizler Müslüman kılığına girmiş zalimler miyiz?

Yoksa bizler Müslüman kılığına girmiş şeytanlar mıyız?

Kendimizdeki şeytanı Müslüman etmeden nasıl Müslüman oluruz ki?

Lütfen kendimize soralım, bunları uygulamayan Müslüman sayılır mı?

Lütfen kendimize soralım, ben Kur'ân'ın emirlerine uyuyor muyum?

Lütfen kendimize soralım, ben gerçekten Müslüman mıyım?

Evet, Yûnus Emre gibi Hakk âşıklarını anlamak elbette kolay değildir.

Onların aktardığı her bir söz, içinde nice mânâlar taşır.

O deryadaki mânâları yakalamak için, Yûnus gibi bir Taptuk Emre'nin kapısında eğitimden geçmek gerekir.

## **MANİSA KULA EMRE KÖYÜNDE BULUNAN TAPTUK EMRE TÜRBESİNİN DUVARINDA ASILI BULUNAN LEVHADAKİ YAZI**

Levhada bulunan Yûnus Emre'nin;

“Ko beni yatayım, Şeyh eşiğinde, dönmesin şeyhimden yana  
döneyim.”

Sözünden Yûnus Emre'nin Taptuk Emre'nin eşiğine defne-  
dildiği düşünülür.

### **TABDUK EMRE VE YÛNUS EMRE TÜRBESİ**

Huzurunda bulunduğunuz türbe içinde Tabduk Emre, Fatma Sultan, kızları Hülya ve yakın akrabalarının; türbenin kapı eşiğinde Yûnus Emre, batı tarafında mağripli Ahmed-i Behlül, avlu ortasında ise; köyümüz Tekkeşinler Ailesinden türbe hizmetkâr Hatice Nine'nin kabirleri bulunmaktadır.

Yûnus Emre'nin Hocası olan Tabduk Emre'nin Türbesi, Kula'nın Emre köyündedir. Tabduk, şiddetli Moğol baskınları sonunda Horosan'dan Anadolu'ya göç etmek zorunda kalan Türkmenlerdendir. Yûnus Emre'nin Divan'ında “Yüz bin olur Belh şehrinin viranesi” derken Belh şehrinde söz etmesi, Tabduk'un Horasandan geldiğini doğrulamaktadır. Zaten o tarihlerde Anadolu, Horasan'dan gelen göçmenlerle doludur.

Yûnus Emre'nin hocası Tabduk Emre'nin türbesi, resmi kayıtlarda Emre Sultan olarak geçmektedir. O'na Tabduk adını Hacı Bektaş-ı Veli'nin verdiği rivâyet edilir.

Yûnus Emre'nin yaşadığı yerde bir zamanlar havaların kuru gitmesi sonucu

Büyük bir kıtlık olur. Ailesi kalabalık olan Yûnus Emre, ailesini geçindirecek buğdayı bulmak üzere Hacı Bektaş-ı Veli'ye



gitmeye karar verir. Yolda giderken, yabani ahlat toplayarak bunları Hacı Bektaş-ı Veli dergâhına götürür. Hacı Bektaş-ı Veli'den yabani ahlat karşılığında buğday ister.

Hacı Bektaş-ı Veli, Yûnus Emre'ye "Buğday mı istersin himmet mi? diye sorar.

Yûnus Emre buğday ister. Hacı Bektaş-ı Veli'nin aynı soruyu üç kere tekrar etmesine rağmen Yûnus Emre bana "Buğday gerek himmeti neyleyim" diyerek buğday istemekten vazgeçmez Hacı Bektaş-ı Veli'den aldığı buğdaylarla evine geri döner.

Yûnus Emre, evine geldiğinde karısına durumu anlatır. Karısı Yûnus'a "Buğday tükenir, himmet tükenmez" der. Bunun üzerine Yûnus, tekrar Hacı Bektaş-ı Veli'nin huzuruna giderek kendisine himmet etmesini rica eder.

Hacı Bektaş-ı Veli "Bizden geçti, Emrem diyarına gideceksin, Tabduk Emre'yi bulacaksın, o sana himmet edecek" der.

Bunun üzerine Yûnus Emre Hacı Bektaş-ı Veli'nin yanından ayrılarak bugün Kula'nın Emre Köyünde bulunan Tabduk Emre'nin dergâhına gider. Yûnus Emre durumu Tabduk Emre'ye anlatır. Tabduk da Yûnus'a dergâhta odunculuk görev verir. Yûnus gibi bir gönül insanı olan Tapduk Emre, Anadolu'yu karış karış gezerek birçok yerde konaklamış insanları ışığıyla aydınlatmıştır.

Yûnus Emre'nin 40 yıl hizmet ettiği hocası Tapduk Emre'nin eşinin Saruhan Beyinin kızı olması ve kabrinin burada olması Yûnus'un da kabrinin Kula'da olduğunu gösteren bir işarettir.

"Ko beni yatayım, Şeyh eşiğinde, dönmesin şeyhimden yana döneyim." diyen Yûnus bunu açıkça dile getirmektedir. Bu Türbe ve çevresinde medfun olanların kabirleri nur, ruhları şad olsun.

El Fatiha

Yûnus Emre'mizin bu şiirinden gönlümüzce anladığımızı yazmaya çalıştık.

Bu şiirin içindeki mesajları yakalamaya çalıştık.

Bu şiiri şerh eden bazı üstadlar, bu şiirin bir şathiye olduğunu belirtmişlerdir.

Şerh eden bazı kimseler, bu şiirde ve Yûnus Emre'nin diğerk bazı şiirlerinde alaycı tavrından bahsederler.

Yûnus Emre gibi bir gönül insanının, kimseyle alay etme durumu asla olamaz diye inanıyoruz.

O bir Hakk aşığıdır.

Hakk aşığının tek derdi vardır, hakikatleri layığıyla anlamaya çalışmak ve anlayabildiğı kadar, ilgili olanlara anlatabilmek.

Yûnus Emre gibi güzel gönüllü bir erin, şiirlerini şerh etmek elbet kolay değildir.

Yûnus Emre Hakk âşıkları içinde bir sultandır.

O sultanı anlamak ve anlatmak kolay değildir.

Biz de bu şiirden gönlümüzce ne anladıysak onu yazdık

Bu şiirle ilgili bazı kişilerin şerhlerine de saygı duyarak, kendi gönlümüzce bakmaya çalıştık ve ona göre şerh etmeye çalıştık.

Diğerk şerh edenlere hiçbir sözümüz yoktur, onlar da kendi gönüllerince şerh etmeye çalışmışlardır.

Her okuyucu, hangi şerh kendine uygun gelirse onu okur ve o yoruma sahip çıkar.

Her okuyucu elbette kendine göre bir şeyler anlar ve ona göre yorumlar yapar.

Yeter ki yorumlar; rahmet üzere, sevgi üzere, irfan üzere olsun.

Yeter ki yorumlar zulme, ikiliğk, ayrımcılığk, dışlamaya, kapı açmasın.

Hakk âşıkları hep Hakk üzere yazmışlardır.

Hakk âşıkları hep Tevhîd üzere seslenmişlerdir.

Amaç birliğı hissettirmektir, Allah hakikatinde birlik vardır.

Nasıl ki insan vücûdunda sonsuz hücre vardır, ama hepsi bir vücûdda birlik içindedir.

İşte Allah hakikatine eren kimse de, Tevhîd şuuru üzere olur.

Bir vücûdun birliğı gibi bu âleme bakar.

Kesret gibi görünen varlığın, bir vücûdun hücreleri gibi olduğunu bilir.

Yûnus Emre'mizin tüm şiirleri hep, birliği işler.

Taptuk Emre gibi bir sultanın kapısında yetişen her gönül eri, birlik üzere bakar.

Aşk yolunda, benden benden değil sözleri yoktur.

Aşk yolunda, şu dinden bu dinden sözleri yoktur.

Aşk yolunda, şu cemaat, şu tarikat, sözleri yoktur.

Aşk yolunda; kin, nefret, gurur, kibir, çıkarıcılık yoktur.

Aşk yolunda; dünyaya esir olmak yoktur.

Aşk yolunda; gönül kırmak, tepeden bakmak, küçük görmek yoktur.

Aşk yolunda; Hakk'ın nazarı ile bakmak vardır.

Aşk yolunda, maşuğun hissiyle bakmak vardır.

İşte bu his aşk üzere bakmak, birlik şuuru üzere bakmaktır.

Yûnus'un dediği gibi "Aşkın aldı benden beni" hissine erenler, senlik benlik kavgasından geçerler.

Onların içinde; senlik benlik, öfke kin, ayrımcılık, kibir, gurur asla olmaz.

Onların içinde; aşkın hissinden başka bir his yoktur.

Aşk makamına erenlerin; Hakk'tan gayrı hisleri olmaz.

Aşk makamına erenlerin; din, cemaat, mezhep kavgaları olmaz.

Aşk makamına erenler; kendini imanlı başkasını imansız görmesi olmaz.

Aşk makamına erenler; insan makamına ermiştir, kadın erkek olarak bakması olmaz.

Aşk makamına erenler; her varlıktan kelam eden, Hakk'ın kelamını duyar, başka şey duymaz olur.

Aşk makamına erenler sağırdır, Hakk'tan gayrısını duymaz

Aşk makamına erenler eşya boyutuna ködür, Hakk'tan başkasını görmez.

Aşk makamına erenler dilsizdir, Hakk'ın sözünden gayrısını söylemez.

Dostun yüzünü her yerde gören, gayrı başka yüz görmez olur.  
Her nereye bakarsa baksın, dostun yüzünden başka bir şey görmez olur.

Dost yüzüne erenin gözünden bakan dostun kendisi olur

Dost yüzüne eren, semme vechullah makamına erer.

Dost yüzünü gören, vücûd derdinden geçer.

Dost yüzünü gören, cennet cehennem derdinden geçer.

Dost makamına erenin, tüm gayreti dost için olur.

Dost makamına erenin, hâli Salih âmel olur.

Dost makamına erenin, arkadaşı Hazreti Muhammed olur.

Çıktım erik dalına Şiirinden anladığımız budur.  
Biz de anladığımız kadarıyla Şerh etmeye çalıştık  
Diğer Şerh edenlere saygımız sonsuzdur.  
Yûnus sultanı anlatmak elbet kolay değildir.  
Biz de onu gönlümüzce anlamaya, anlatmaya çalıştık.

Adımız miskindir bizim, düşmanımız kindir bizim,  
Biz kimseye kin tutmayız bütün âlem birdir bize.